

I u nemoći činiti moćna djela

Poštovani čitatelji, u rukama držite 342. broj katoličkog lista *Zvonik*. Polako ali sigurno bliži nam se polovina ove „galopirajuće” 2023. godine. Kalendarsku godinu započeli smo svetkovinom Marije Bogorodice, a sada u polovinu godine ulazimo također moleći zagovor Nebeske Majke u svibanjskim pobožnostima. Mnogi tekstovi koje ćete vidjeti na narednim stranicama upućeni su upravo Njoj. Osobito bih izdvojio tekst rubrike *Meditacija*, autora Hrvoja Josipa Biščana, djelatnika Hrvatskog katoličkog radija, kome želimo dobrodošlicu u veliku obitelj *Zvonikovih* požrtvovanih suradnika i rubrikanata. Hrvoje je promišljao u važnosti majke u čovjekovom životu, te o daru čovjekova života. Svibanj je također vrijeme kada naša djeca pristupaju sakramentima prve svete pričesti i svete potvrde. Ponosni smo na budućnost naše Crkve, ali vjerujem da su mnoge nakane svibanjskih pobožnosti bile upućene upravo za njih. Na narednim stranicama možete pogledati fotogaleriju naših prvopričesnika i krizmanika.

Temu ovoga broja posvetili smo posjetu pape Franje susjednoj nam Mađarskoj, od 28. do 30. travnja. Vjernici iz Subotičke biskupije hodočastili su u Budimpeštu kako bi čuli ohrabrujuće riječi poglavara naše Katoličke Crkve.

Među bojnim fotografijama apostolskog posjeta pape Franje Mađarskoj, pogled mi se zadržao na jednoj. Fotografija je nastala u bazilici svetoga Stjepana 28. travnja gdje se papa Franjo, koga su gurali u invalidskim kolicima, zadržao pokraj svećenika Mihálya Kardosa, koji je također u kolicima, te mu poljubio ruku. Njemu su zbog dijabetesa amputirane obje noge, ali to ga ne sprječava da svoju svećeničku službu stavi na raspolaganje korisnicima Centra za skrb o beskućnicima u Segedinu.

Ova fotografija svjedočanstvo je i poticaj dvojice starih službenika Božjih, koji u svojoj nemoći i dalje čine moćna djela.

Majka u čovjekovu životu

Nitko od nas ne pamti dan kada je došao na ovaj svijet. Ali ima barem jedna osoba na svijetu koja dobro pamti dan tvoga rođenja, poštovani čitatelju, a to je tvoja majka. Možda su okolnosti tvoga rođenja bile teške, možda si rođen u siromašnom okruženju ili pak u bogatoj kući, ali majka te je svakako dočekala s ljubavlju. Nosila te devet mjeseci pod srcem i u muci ti dala zemaljski život, primivši te iz Božje ruke.

Svatko od nas tijekom godina razvio je vlastiti odnos s majkom. Nekima je to uspjelo bolje, nekima lošije. Oni koji taj odnos – iz najrazličitijih razloga – nisu uspjeli razviti, mogu biti sretni da nam je Isus pod svojim križem dao Mariju za Majku. Ako Joj se povjeriš i priđeš s pouzdanjem, možeš kod Nje pronaći puno nježnosti, strpljivosti i sućuti. Njezino nježno majčinsko srce uvijek kuca i za tebe i svakoga pojedinog tko traži pomoć, zaštitu i mir srca.

„Jedan dan bez
pobačaja bio bi dovoljan
i Bog bi svijetu darovao
mir do konca vremena.”
(sv. Pio iz Pietrelcine)

Nije slučajno da su naša najveća svetišta marijanska – u Hrvatskoj Marija Bistrica, Sinj, Trsat, Aljmaš..., u Vojvodini na Bunariću, u Srijemu na Tekijama... Vjernički narod prepoznaje Majku i dolazi k Njoj po zagovor i pomoć. Zato se Marija časti i kao *Početak boljega svijeta*, kako je zapisano u crkvi Gospe Jeruzalemske na Trškom vrhu iznad Krapine.

Ali kako postići da nam Ona zaista i bude *početak boljega svijeta*? Temeljno je doći Joj otvorenog srca,

pronaći u svom srcu povjerenje da će nas čuti i ponizno zamoliti za pomoć, zaštitu ili zagovor. Prije gotovo tisuću godina sv. Bernard iz Clairvauxa sastavio je molitvu koju se lako nauči. Molimo li je s pouzdanjem, Djevica će nas pratiti svojim zagovorom...

Spomeni se

Spomeni se, o predobrostiva Djevice Marijo, kako se nije nikada čulo da si ikoga zapustila koji se k tebi u zaštitu utekao, tvoju pomoć zatražio i tvoj zagovor zamolio.

Ovim pouzdanjem ohrabren
utječem se i ja k tebi, Djevice djevicâ.
K tebi, Majko, dolazim;
pred tobom stojim ja, grješnik, i uzdišem:
nemoj, Majko vječne Riječi,
prezreti mojih riječi,
nego ih milostivo poslušaj i usliši.
Amen.

Po čemu je neka žena postala majka? Po tome što je sudjelovala u donošenju novoga života na svijet. Bog Otac te oblikovao u svome krilu, zamislio te baš takvoga, i baš takvu kakav/kakva jesi, te visine, te boje očiju, toga glasa, s tim karakterom. I stvorio te savršenog/u, čak i ako imaš neku bolest. U Njegovim očima si predivan/predivna i uvijek Mu možeš služiti.

Život je dar. Život je najveći dar koji smo mogli dobiti. I zato svatko tko život prepoznaje kao dar, pozvan je i braniti ga. Nasilnici i oni kojima nije stalo do dobra često se razotkriju i kao oni kojima nije stalo do života drugih, nego u svemu uvijek gledaju samo i isključivo svoju korist. Imaš li ti, poštovani čitatelju, hrabrosti braniti život? Imaš li hrabrosti braniti nerođene? Imaš li dovoljno znanja, kako kaže Apostol, „dati obrazloženje nade koja je u tebi”? Život je svet i moramo, i pozvani smo, učiniti gotovo sve da ga zaštitimo. Ali učinimo to po drugom savjetu Apostola, *blago i s poštovanjem, dobre savjesti* (1 Pt 3,15-18).

Poštovani čitatelju, svibanj je mjesec u kojem posebno častimo Gospu kao Kraljicu svibnja, ali i kao Majku svih živih. Svibanj je i mjesec u kojem se uglavnom održavaju hodovi za život! Ako se nijednome ne možeš priključiti, uputi koju molitvu za sudionike, potom za majke koje razmišljaju hoće li roditi svoju djecu, kao i za sve oko njih, da im budu potpora i ohrabrenje.

Apostolski posjet pape Franje Mađarskoj

„Krist je naša budućnost”

Papa Franjo posjetio je Budimpeštu od 28. do 30. travnja, u okviru apostolskog posjeta Mađarskoj. Ovo nije prvi Papin posjet Mađarskoj, s obzirom na to da ju je posjetio 2021. godine, ali u sklopu Međunarodnog euharistijskog kongresa u Budimpešti, nakon čega je oputovao u Slovačku. Ovog puta posjetio je Mađarsku uz geslo „Krist je naša budućnost”. „Papa Franjo održava svoje obećanje narodu Mađarske da će se vratiti”, podsjetio je **Matteo Bruni**, ravnatelj Tiskovnog ureda Svete Stolice.

Program je uključivao susret s migrantima i siromašnima, susret s djecom s invaliditetom, zatim s civilnim vlastima, diplomatskim zborom, svećentvom, mladima, s braćom isusovcima i grkokatoličkom zajednicom. Zanimljiv detalj bio je susret s mađarskom predsjednicom **Katalin Novák** koja je sama ispekla kolače za susret s Papom. Naglasak susreta bio je na mađarskim svetcima, od kojih su mnogi bili plemićkog podrijetla, no dio svog života posvetili su brizi za siromašne.

S obzirom na veliki broj ukrajinskih izbjeglica, papa Franjo je osobit naglasak stavio na patnju i apel za mir. Procjenjuje se da se na misi u nedjelju, 30. travnja, na Trgu Lajosa Kossutha okupilo 50.000 vjernika, a u organizaciji sudjelovalo više od 800 svećenika.

VJERNICI SUBOTIČKE BISKUPIJE NA SUSRETU S PAPOM

I vjernici naše biskupije, kako s mađarskog, tako i hrvatskog govornog područja, sudjelovali su na susretu s mladima u subotu, 29. travnja, kao i na nedjeljnoj svečanoj svetoj misi. Osamdeset i pet mladih s mađarskog govornog područja sudjelovalo je 29. travnja na susretu mladih s papom Franjom. Procjenjuje se da je

120 – 150 vjernika iz naše biskupije sudjelovalo na misi u nedjelju, 30. travnja. Mnogi su išli osobnim prijevozom, a neki su išli i organizirano, poput mladih koji se okupljaju na vjeronauku u franjevačkom samostanu u Subotici, s **fra Zdenkom Gruberom** na čelu, a išla je i skupina desetero vjernika iz Srbobrana zajedno s voditeljima **vlč. Tiborom Zsúnyijem** i **vlč. Ervinom Barusom**. Predstavnici naše biskupije bili su **mons. Ferenc Fazekas**, dijecezanski upravitelj, u pratnji **vlč.**

Tužno je vidjeti zatvorena vrata našega egoizma prema ljudima koje svakodnevno susrećemo, zatvorena vrata individualizma i indiferentizma prema onima koji su siromašni, različiti, stranci, migranti, kao i zatvorena vrata naših crkvenih zajednica prema nama samima međusobno, prema svijetu, prema onima koji traže Božji oprost. /papa Franjo/

Mirka Štefkovića, ekonoma biskupije, te **vlč. Józse Gáspára**, tajnika i vicekancelara.

„MLADI SU SADAŠNJOST CRKVE”

Papa Franjo susreo se s mladima u subotu, 29. travnja, u Sportskoj areni „László Papp”. U obraćanju mladima naglasio je kako je Isus, pravi prijatelj, bludnicu pitao: „Zar te nitko ne osudi?”, Mariju Magdalenu i dvojicu učenika iz Emausa: „Koga tražite?”. Papa se nadovezao na Isusova pitanja te je upitao mlade: „Što tražite? Što traži tvoje srce?”. Zatim ih je ohrabrio riječima: „Vi me možete pitati: kako se pobjeđuje u životu, kako biti pobjednik u životu? Postoje dva temeljna

koraka, kao u sportu: prvo – ciljati visoko, a drugo – vježbati. Ciljati visoko i vježbati. Kaži mi: imaš li talent? Sigurno ga imaš, svi imamo talent! Nemojte ga ostaviti po strani misleći da je minimum dovoljan da budeš sretan, sretna: diploma, posao da zaradiš, malo se zabaviti... Ne, stavi u igru, koristi ono što imaš. Imaš li kvalitete? Uloži u njih bez straha! Napreduj. Nemoj misliti da su to neostvarive želje. Uloži u velike životne ciljeve! To je prvo: ciljati visoko, ne prigrabiti se. I drugo – vježbati. Kako? U dijalogu s Isusom koji je najbolji mogući trener. On te sluša, On nas sluša, On te motivira, On vjeruje u tebe, znaš li?”, upitao je papa Franjo.

Kako biti pobjednik u životu? Postoje dva temeljna koraka, kao u sportu: prvo – ciljati visoko, a drugo – vježbati. /.../ Uloži u velike životne ciljeve! To je prvo: ciljati visoko, ne prigrabiti se. I drugo – vježbati. Kako? U dijalogu s Isusom koji je najbolji mogući trener. On te sluša, On nas sluša, On te motivira, On vjeruje u tebe! /papa Franjo/

Osobni doživljaj i još nekoliko detalja kako je izgledao taj susret ispričala nam je **Amina Radakov** iz Župe Marije Majke Crkve u Subotici. „Autobusom smo otišli do Segedina, a nakon toga vlakom do Budimpešte. Nakon što smo prošli kontrolu, ušli smo u sportsku arenu gdje je bilo 11.000 mladih. Mladi iz naše biskupije išli su u dva busa, bilo nas je oko 100. Dolasku Pape prethodio je program koji je uključivao puno pjesme i plesa. Zatim je stigao Papa i obišao arenu kako bi ga svi mogli vidjeti. Uručeni su mu darovi, a zatim je program nastavljen uz pjesmu i ples. Bilo je jako lijepo i bio je dobar osjećaj vidjeti ga uživo, osobito jer smo imali dobro mjesto blizu pozornice i nismo ga morali gledati putem video-zida. Rečenica koja mi je najviše ostala u srcu jest da mi mladi nismo budućnost nego sadašnjost Crkve.”

NEDJELJNA SVETA MISA SA SVETIM OCEM

Iako je susret bio u Mađarskoj i postojale su jezične barijere, naši mladi ipak imaju lijepe dojmove s tog susreta. U nastavku donosimo neke od njih.

„Susret s papom u Budimpešti bilo je divno iskustvo nesalomive i obilne kršćanske katoličke zajednice. Program u nedjelju je bio kratak, počeo je jutarnjom krunicom i misom koja je za mene bila posebna, jer je jedina misa na kojoj sam bio s Papom. Bilo mi je divno vidjeti toliko ljudi s istom vjerom i predanošću, jer trebalo je dugo čekati i gurati se u redovima na trgu u Budimpešti. Također, bilo je odlično vidjeti Papu izbliza i slušati ga u molitvi svete mise i u propovijedi.” **Ivan Huska/**

„Iako je bila gužva i većinu stvari nisam vidjela, a ni razumjela, ovaj susret na mene je ostavio veliki dojam. Nakon povratka doma, u glavi mi je ostalo nekoliko slika. Jedna od njih se dogodila dok je Papa prolazio ulicama

kako bi stigao na trg gdje je bio postavljen oltar. Tom prilikom uzeo je malo dijete i poljubio ga, što me je podsjetilo na Isusa koji govori da pustimo dječicu bliže k njemu i da trebamo biti poput njih ukoliko želimo ući u kraljevstvo Božje. Također, gužva svugdje oko nas pridonijela je osjećaju zajedništva i snažnom prisustvu Boga među nama. Iako se većina ne poznaje i različiti smo po mnogim stvarima, mogla sam osjetiti povezanost i radost zajedništva koje nam jedino Bog može dati.” **Terezija Sekereš/**

„U Budimpeštu smo stigli u ranim jutarnjim satima, metroom smo stigli do trga gdje je bila misa s Papom, prošli kontrole, i ubrzo je počeo program prije svete mise. Program se sastojao od molitve krunice s razmatranjima, a nakon svakog otajstva različite glazbene skupine izvodile su nekoliko skladba različitih duhovnih žanrova. Doista smo uživali u toj glazbi. Na početku su izvodili klasične kompozicije na latinskom jeziku koje su nas još više uduobile u otajstva krunice, a bilo je i modernijih kompozicija koje su izvodili srednjoškolci i studenti. Trenutak samog Papina dolaska bio je vrlo dirljiv. Kada je stizao ‘papamobilom’ na trg, kružio je između okupljenih vjernika tako da su ga svi mogli vidjeti. Ti uzbudljivi trenutki iščekivanja bili su neprocjenjivi. Osjećalo se veliko poštovanje prema Petrovom nasljedniku i velika radost što ću ga za par trenutaka vidjeti uživo. Spoznala da nisam samo ja došla zbog njega nego i on zbog mene, zbog mladih i vjernika iz ovog dijela svijeta, bila mi je vrlo značajna. Uzbudjenje i radost bili su opipljivi. Spoznala sam i da smo svi tamo s istim ciljem – došli smo da nas ohrabri u našoj vjeri, za življenje naših ideala, da se ne bojimo svjedočiti Krista u

svakodnevnom životu. Također smo se došli susresti s drugim mladima i mogli smo vidjeti da i drugi mladi vole Krista, žele živjeti evanđelje, da ih nije sram živjeti ga. Misa je bila dostojanstvena i skrušena, usprkos tomu što smo bili na trgu. /**Ana Dulić**/

Detaljnije o programu u nedjelju za *Zvonik* govori i **fra Zdenko Gruber**, gvardijan franjevačkog samostana u Subotici.

„U nedjelju, 30. travnja, sudjelovali smo u svetoj misi s papom Franjom u Budimpešti. Iz Subotice je krenuo jedan autobus, uglavnom mladih koji se sada okupljaju na vjeronauku u franjevačkom samostanu u Subotici ili su ranije dolazili. Krenuli smo u dva sata ujutro, a samo putovanje prošlo je vrlo dobro, bez nepotrebnih zadržavanja. Mnogo nam je pomogla i dozvola Generalnog konzulata Mađarske u Subotici, koju smo dobili preko Subotičke biskupije, da možemo brže prijeći granicu, jer nam je to omogućilo da na vrijeme stignemo na misu.

Sвета misa započela je u pola deset na Kossuthovom trgu, ispred zgrade mađarskog parlamenta, a osobiti dojam na nas je ostavila homilija pape Franje. U skladu s 'Nedjeljom Dobroga Pastira', koju smo slavili, govorio je o Isusu kao Dobrom Pastiru čovječanstva, koji svakoga od nas zove po imenu, te o tomu da na početku naše povijesti spasenja nismo mi sa svojim zaslugama i sposobnostima, nego Božji poziv i želja da bude s nama i da nam daruje život u izobilju i radost bez kraja. Govorio je o Isusovoj ljubavi i milosrđu prema nama dok smo još bili daleko od njega i lutali stranputicama života, ali on nas je poveo k Ocu, k zajedništvu s njim, ali i zajedništvu među nama ljudima. 'Zato ni mi, tako obdareni i pozvani po milosti, ne trebamo biti zatvoreni i gurati druge izvan naše zajednice', naglasio je Papa.

'Dobri Pastir', nastavio je Papa, 'izvodi svoje ovce iz stada, šalje ih kako bi u svijetu bili svjedoci ljubavi koja ih je nanovo rodila'. Isus je 'otvorena vrata' kroz koje ovce 'ulaze i izlaze i pašu nalaze', kako piše u evanđelju,

Papa Franjo pozvao je osobito pastire Crkve da ne „kradu” prostor laicima u njihovoj ulozi u Crkvi i da ne budu kruti autoriteti, nego da budu uvijek sve više „otvorena vrata” i oni koji omogućuju širenje Božje milosti, blizu drugima, spremni darovati svoj život, kako nas Isus uči. Na to je pozvao i braću i sestre laike, sve koji su angažirani u Crkvi, u politici, društvenim institucijama... Da u srce primimo Božju riječ, koja tješi i liječi, kako bi i mi sami postali „otvorena vrata”, društva koja će prihvaćati druge. Prema Papinim riječima, to je put i za osobnu radost

te bismo i mi, poput njega, trebali biti jedna 'otvorena vrata'. 'Tužno je vidjeti zatvorena vrata našega egoizma prema ljudima koje svakodnevno susrećemo, zatvorena vrata individualizma i indiferentizma prema onima koji su siromašni, različiti, stranci, migranti, kao i zatvorena vrata naših crkvenih zajednica prema nama samima međusobno, prema svijetu, prema onima koji traže Božji oprost. Budimo mi otvorena vrata!' – više je puta ponovio Papa. Pozvao je osobito pastire Crkve da ne

'kradu' prostor laicima u njihovoj ulozi u Crkvi i ne budu kruti autoriteti, nego da budu uvijek sve više 'otvorena vrata' i oni koji omogućuju širenje Božje milosti, blizu drugima, spremni darovati svoj život, kako nas Isus uči. Na to je pozvao i braću i sestre laike, sve koji su angažirani u Crkvi, u politici, društvenim institucijama... Da u srce primimo Božju riječ, koja tješi i liječi, kako bi i mi sami postali 'otvorena vrata', društva koja će prihvaćati druge. Prema Papinim riječima, to je put i za osobnu radost.

Nakon svete mise obilazili smo vrlo lijepi centar grada mađarske prijestolnice i družili se. Kasnije nam se pridružio i turistički vodič **Alen Nagy**, rodnom iz Bajmaka, koji živi i radi u Budimpešti i koji

nas je proveo po znamenitostima Budimpešte. Vrlo nam je lijepo govorio o gradu, Trgu heroja, Budimskoj tvrđavi...

U Suboticu smo se vratili u kasne nedjeljne sate, ali još u 'pristojno vrijeme', tako da je i to bilo dobro i nismo se osjećali preumorni. Sve u svemu, bilo je ovo jedno vrlo lijepo iskustvo. Družili smo se, neki su po prvi puta uživo vidjeli Papu, upoznali smo jedan novi grad, mogli rasti u zajedništvu i vjeri. Bogu hvala i slava!", zaključio je fra Zdenko.

Fotografije preuzete s društvenih mreža Subotičke biskupije i Ostrogonko-budmipeštanske nadbiskupije

Subotička biskupija molila za žrtve svibanjskog nasilja

Ferenc Fazekas, privremeni dijecezanski upravitelj Subotičke biskupije pozvao je na molitvu za žrtve ubojstava koja su 3. i 4. svibnja potresla Srbiju.

„Ovih smo dana u našoj zemlji užasnuti tragedijama višestrukih ubojstava, osobito djece. Takvo zlo nemoguće je razumjeti. Pred njim jednostavno ostajemo bez riječi. Sve izgleda kao da je naše društvo zapljusnuo ogromni val zla, od kojega se teško možemo zaštititi. U ovom uzburkanom vremenu neizvjesnosti, dok se civilne vlasti trude osigurati red i mir, zaštititi nedužne, te uhititi i kazniti počinitelje, mi vjernici pozvani smo učiniti svoj dio: obratimo se

Bogu molitvom punom pouzdanja. Pozivam stoga sve vjernike u Subotičkoj biskupiji da na nedjeljnim misama 7. svibnja posebno molimo za žrtve, da im Bog udijeli vječni pokoj u raju nebeskom, a molimo i za cijelo naše društvo, kako bismo od Boga isprosili potrebni mir i sigurnost. Gospodin naš Isus Krist svojom je žrtvom na križu, smrću i uskrsnućem pobijedio zlo. Posljednja riječ pripada životu i dobru, a ne zlu! Neka zato nebeski Spasitelj svima nama udijeli svjetlosti svoga Duha Svetoga da poštujemo svetost života te ljubimo bližnje i Boga.” /**mons. Ferenc Fazekas, privremeni dijecezanski upravitelj**/

Uskrsni koncert „Ecce tabernaculum” u Subotici

Trideset i drugi po redu tradicionalni uskrsni koncert Katedralnog zbora „Albe Vidaković” održan je 12. svibnja u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske.

Na taj način zbor je započeo obilježavanje proslave 50 godina svojega djelovanja. Osim jubileja zbora, ove godine slavi se 250 godina početka gradnje subotičke katedrale, te 150 godina od rođenja biskupa Lajče Budanovića.

Na početku koncerta sve je pozdravio katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić** koji je podsjetio na važne jubileje koje se obilježavaju, te između ostaloga rekao: „Večeras pjesmom, sviranjem i srcem slavimo Boga, jer je vječna ljubav Njegova. U ime svih, zahvaljujem pjevačima, solistima, orkestru i katedralnom zborovodi **mo. Miroslavu Stantiću**, jer slavimo Boga i zbog zlatnoga jubileja zbora ‘Albe Vidaković’, tog divnog djela pokojnog biskupa Matije Zvekanovića i neumorne pokojne s. Mirjam Pandžić. Neka Gospin zagovor i Božji blagoslov prati sve nas”.

U ime Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji sve je pozdravila predsjednica **Jasna Vojnić** i podsjetila na važnost njegovanja kulture na visokoj razini, kako to čini katedralni zbor, te dala svoju potporu da se takvi događaji kao prepoznatljivi i važni očuvaju i dalje.

Tijekom koncerta, koji je nazvan „Ecce tabernaculum”, po skladbi autora **Bele Anišića** koja je pisana upravo za ovaj koncert te obljetnicu početka gradnje subotičke prvostolnice i katedralnog zbora, izvedena su i sljedeća djela: Anišića „Benedicite Domino”, stavci dvaju misa: iz Misse simplex „Kyrie” i „Gloria” (posvećeni biskupu Budanoviću) autora Albe Vidakovića, te

„Vjeruju” iz Treće staroslavenske mise; „Intonuit de coelo” Jacoba Leha, „Cantate Domino” Guida von Pogatschnigga, „Toccata u g molu” Franje Dugana i „Magnificat” Francesca Durantea.

Na koncertu su sudjelovali: **Pamela Kiš Ignjatov** – sopranistica, **Vera Zečević** – mezzosopranistica, **Kornelije Vizin** – orguljaš, Katedralni zbor „Albe Vidaković”, Collegium Musicum Catholicum, Dječji katedralni zbor „Zlatni klasovi”, zbarski kvartet u sastavu: **Nataša Kostadinović**, **Emina Tikvicki**, **Bela Anišić** i **Dragan Muharem**, komorni orkestar Subotičke filharmonije sa koncertmajstorom **Pálom Zsiga**, a sve pod ravnanjem katedralnog zborovode i dirigenta **mo. Miroslava Stantića**.

Koncertu su nazočili predstavnici Subotičke biskupije, privremeni dijecezanski upravitelj **mons. Ferenc Fazekas** te brojni svećenici, predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, predstavnici pokrajinskih i gradskih vlasti, hrvatskih institucija u Srbiji te Glazbene škole u Subotici. /**S. M.**/

Blagoslov vozača i biciklista u svetištu na Bunariću

U Biskupijskom svetištu Gospe od suza – Bunarić kraj Subotice, 21. svibnja upriličen je blagoslov vozača i vozila, biciklista i bicikala.

Automobili i biciklisti počeli su pristizati prije početka molitve krunice, koja je prethodila misi. Do

početka mise prostor rezerviran za parking pored svetišta bio je gotovo skroz popunjen, pa su redari svetišta, tj. članovi Pastoralnog vijeća Župe Marije Majke Crkve, automobile usmjeravali i na sam prostor svetišta.

Misno slavlje predslavio je **preč. Ákos Gutási**, župnik u Horgošu, a koncelebrirao je **preč. Željko Šipek**, rektor svetišta. U propovijedi, preč. Gutási potaknuo je vjernike, koji su se okupili u lijepom broju, da u prometu ne zaborave Kristov nauk. „Sve nas kada putujemo netko čeka kod kuće, pa tako i one prema kojima se možda u prometu katkad agresivno ophodimo. Ponesimo sa sobom više poniznosti kada sjedamo za upravljač. Budimo puni ljubavi i strpljenja prema bližnjima. Bilo da vozimo automobil, bilo bicikl, bilo da upravljamo većim vozilom, budimo pritom kršćani u punom smislu riječi”, potaknuo je propovjednik.

Nakon mise svećenici su najprije blagoslovili bicikliste, a potom i vozače automobila, a ministranti su im podijelili naljepnice s logom svetišta i zazivom: „Gospo od suza, čuvaj nas!”

Za ovu prigodu, osim vjernika katolika na Bunariću su došli i pravoslavni vjernici, čija kapelica se nalazi u sklopu svetišta, i sudjelovali na ovom slavlju, svjedočeći skladan suživot kršćana u Subotici.

Zahvalna srca prisjetili su se i pokojnog subotičkog biskupa Slavka Večerina, čija ideja je bila da se prigrdom spomendana Marije Pomoćnice organizira blagoslov vozila na Bunariću. /Hajnalka Illés, Tiskovni ured Subotičke biskupije; Foto: Attila Kovács/

Duhovna obnova u franjevačkoj crkvi u Subotici

U franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici, od 5. do 7. svibnja održana je duhovna obnova pod

nazivom „Moje će srce trijumfirati!” koju je vodio fra Ivan Matić, voditelj kuće susreta „Tabor”.

Program je počeo u petak, 5. svibnja, molitvom krunice i svetom misom koju su slavili fra Matić, **fra Zdenko Gruber**, gvardijan samostana i **mons. Andrija Anišić**, župnik subotičke Župe sv. Roka. Uslijedilo je klanjanje s molitvom za nutarnje ozdravljenje tijekom kojega je voditelj okupljene vjernike potaknuo na pokajanje i opraštanje.

U subotu, 6. svibnja, program je počeo svečanom procesijom i molitvom posvete Bezgrešnom Srcu Marijinu pred Gospinim kipom. Uslijedila je sveta misa na kojoj je fra Ivan u propovijedi govorio o Gospinim ukazanjima u Fatimi, pozivu na obraćenje i molitvu i značaju posvete Srcu Marijinu u današnjem vremenu. I drugog dana susret je završen klanjanjem Presvetom sakramentu, s molitvama

za oslobođenje i ozdravljenje. U subotu navečer, nakon programa u crkvi, fra Ivan Matić susreo se s mladima na njihovu redovitom vjeronauku gdje je održao prigodno predavanje i svjedočanstvo o svom pozivu. Duhovna obnova završena je u nedjelju, 7. svibnja, svečanom svetom misom u 9 sati koju su slavili fra Ivan i fra Zdenko. Sva tri dana vjernici su imali priliku za svetu ispovijed, a duhovnu obnovu animirala je zajednica „Proroci”. /A. G./

Blagoslov vozila na Bunariću

Rektor Biskupijskog svetišta Gospe od Suza – Bunarić i župnik Župe Marije Majke Crkve u Subotici preč. Željko Šipek, kao i preč. Ákos Gutási, župnik Župe Snježne Gospe iz Horgoša, blagoslovili su 29. travnja vozila na Bunariću koje su dovezli članovi Moto-kluba „Old Bikers Vojvodina”.

Nakon pozdravnih riječi preč. Šipeka, izmoljene su molitve na hrvatskom i mađarskom jeziku, te je uslijedio pojedinačni blagoslov svih vozila, motora i starih modela automobila. /Facebook stranica Bunarić/Szentkút/

Moći bl. Miroslava Bulešića izložene na štovanje u Vajskoj

Tijekom svečanog liturgijskog slavlja, koje je 30. travnja predslavio preč. Ilija Jakovljević, vicepostulator kauze za kanonizaciju bl. Miroslava Bulešića, u župnu crkvu sv. Jurja u Vajskoj u Subotičkoj biskupiji unesene su i izložene na štovanje moći bl. Miroslava.

Vjernici su ispunili župnu crkvu, a misu su suslavili mjesni župnik **Goran Vilov** i preč. **Stipan Bošnjak**. Preč. Jakovljević propovijedao je o životu bl. Miroslava Bulešića.

„Blaženi Miroslav je svim srcem i dušom pripadao Bogu. Nakon svećeničkog ređenja, bilježi duhovne misli: ‘Nisam htio pustiti ništa za se.’ To je uzor za nas

spremni vlastite rane, rane našega društva i svijet zamotati u bijeli obol ljubavi, jedni druge gledati kao da smo slika Božja i djeca Božja? Da bismo to mogli vidjeti potrebna nam je vjera. Izlažemo danas ove relikvije koje neka budu vidljivi znak Božje prisutnosti. Kada vas boli duša, kada se otvore rane u vašem srcu, kada je teško, kada se otvore rane u međuljudskim odnosima i među narodima, dođite kod ove relikvije i molite zagovor blaženoga Miroslava za oprost”, poručio je propovjednik.

„Bio bih najsretniji da se čudo koje je potrebno za kanonizaciju dogodi na ovom području. U ovoj biskupiji su na dva mjesta prisutne Miroslavljeve relikvije: u biskupskoj kapeli u Subotici i u ovoj župi”, zaključio je preč. Jakovljević, uz molitvu bl. Miroslavu Bulešiću za milost oprosta i mir.

Blaženikove relikvije su svečano postavljene u prostor pokrajnjeg oltara Presvetog Srca Isusova, gdje im je narod iskazivao čašćenje. Pjevanje je predvodio župni zbor, uz animatore i glazbenike Oratorija u Selenči, koji je uvijek bala i vodila **s. Kristina Ralbovsky**. Živi ures bili su djeca i mladi Župe Vajska u nošnjama Hrvata Šokaca, ali i druga dva katolička naroda: Roma i Mađara. Djecu je pripremila katehistica i župna pomoćnica **Amalija Šimunović**. Organizacijski dio liturgijskog događaja vodio je član župne zajednice **Dario Bošnjak**, u suradnji s ostalim članovima te mjesnim članovima

svećenike i kršćane: da dadnem Tebi sve, Bože. Sve je Tvoje i sve Tebi pripada! Njegovo pastoralno, župničko djelovanje usmjereno je da se ovdje na zemlji što više naviješta Božja riječ i da Bog što više zahvaća svako ljudsko srce. Zato njegove propovijedi odišu pozivom na kršćanski život, ljubav, oprost, zajedništvo obitelji i pomirbu”, kazao je na početku propovijedi. „Možemo se pitati, kako je jedan sjemeništarač, a onda i bogoslov, s 27 godina postao mučenik i blaženik. Odgovor nalazimo u njegovim duhovnom dnevniku. On je nastojao svakom čovjeku, bez obzira na nacionalnost, biti prijatelj i brat. Nije gledao je li netko Hrvat ili Srbin, već je želio da i jedan i drugi budu pravi kršćani i dobri ljudi”, nastavio je Jakovljević.

„Drugi svjetski rat ostavio je velike rane na ljudskim dušama, a poraće je mirisalo na mržnju i osvetu. Blaženi Miroslav često je ponavljao: ‘Mržnja uzrokuje krvarenja, a ljubav zacjeljuje rane.’ Jesmo li mi danas

vima Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Misi su nazočili i predsjednica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji **Karolina Bašić**, dopredsjednik Vijeća **Mladen Šimić** te predsjednik Mladeži DSHV-a **Marin Piuković**.

Unošenju relikvija prethodila je trodnevica od 27. do 29. travnja, tijekom koje su mise služili svećenici Subotičke biskupije podrijetlom iz jugozapadne Bačke: preč. **Željko Šipek**, vlč. **Dragan Muharem** i preč. Bošnjak. Trećega dana trodnevnice, djeca u narodnim nošnjama izvela su scenski prikaz temeljnih trenutaka života bl. Miroslava.

Zahvaljujući prijedlogu i zalaganju preč. Bošnjaka, koji je na službi u Porečkoj i Pulskoj biskupiji, bilo je moguće da biskupijske vlasti odobre dolazak i čašćenje relikvija. To je druga Bulešićeva relikvija u Subotičkoj biskupiji, uz onu koja se čuva se u kapeli biskupskog Ordinarijata u Subotici. /Zv./

Hodočašće Vojvođana: Na izvoru vode u Lourdesu

Šesnaestero Vojvođana iz Subotice, Sombora, Apatina, Selenče, Ruskog Krstura i Novog Sada hodočastilo je od 16. do 23. travnja u Francusku, u Lourdes.

Hodočašća Gospi Lurdskoj, premda daleka, nisu rijetka s ovih prostora. Naši stari su još u puno težim uvjetima hodočastili na izvor vode u Lourdes, pa tako Gospa ni danas nije prestala slati poziv vjernicima diljem svijeta. Put koji je trajao dva dana bio je upotpunjen posjetom Cannesa, Nice, Avignona, Provanse – groba sv. Marije Magdalene i Padove – groba sv. Leopolda Bogdana Mandića i sv. Antuna Padovanskog. Nešto u odlasku, nešto na povratku, no svakako ovi posjeti su cijeli put obogatili na način da nam se nakon što smo upoznali živote svetaca on i nije više činio toliko težak.

Samo mjesto Lourdesa nemoguće je opisati riječima. Tišina, mir i živa voda koji preplavljaju cijelo mjesto može se jedino cijelim bićem upiti. Stare građevine velebnih izdanja, crkva sagrađena u podzemlju i mnoštvo turista čiji se ogroman broj može vidjeti tek na večernjim procesijama sa svijećama pojačavaju sveukupni doživljaj posebnosti ovoga mjesta. Predvođeni gđom **Dubravkom Vugrinović, vlč. Dominikom Ralbovskim** i prekrasnim pjevanjem s. **Kristine Ralbovsky**, cijeli naš autobus hodočasnika iz Hrvatske, od Splita do Požege, prošao je sedmodnevnu duhovnu obnovu – od vraćanja u vrijeme i način života sv. Bernadete, patnji kroz koje je prolazila, križnog puta, svetih misa pa sve do višesatnog sjedenja uz Gospin kip ili ležanja na brdu s kojeg vam

pogled dopire do Gospe, ali i s kojeg pak Gospin mir dopire do vaših nutrina. Prekrasno vrijeme dopustilo je da do večeri već budemo toliko umorni da smo mogli pomisliti kako veličanstvenu procesiju sa svijećama od nekoliko desetina tisuća vjernika samo sanjamo. Podignute svijeće na pjesmu „Ave, ave, ave Maria” stapale bi se u veličanstvenu sliku i gromoglasni odjek koji će vjerujem još dugo odzvanjati u svima nama. A kapljice vode u kojoj smo oprali ruke, umili lice i koje su skliznule u naša srca vjerujem da će još dugo, poput mirisa najljepših ruža, natapati naše svakodnevnice i jednostavan život nakon ovog blagoslovljenog nam hodočašća. /J. V./

Trodnevnica sv. Leopoldu Mandiću u Župi Isusova Uskrsnuća

Ilove godine vjernici Župe Uskrsnuća Isusova, trodnevnicom od 9. do 11. svibnja, častili su dragog nam hrvatskog sveca – sv. Leopolda Bogdana Mandića.

Prvog i drugog dana trodnevnice, 9. i 10. svibnja, svetu misu u 18 sati predslavio je župnik **vlč. Vinko Cvijin**. Treće večeri trodnevnice, 11. svibnja, gost je bio **vlč. Dražen Skenderović**, djelatnik Biskupskog ordinarijata, koji je govorio o duhovnoj veličini prilično niskog i s govornom manom sv. Leopolda Mandića. Pojasnio nam je Božju strategiju: Bog sebi ne odabire službenike ne po njihovoj veličini, već

po spremnosti služiti drugima, a baš takav je bio sveti Leopold.

Na sam spomendan Sv. Leopolda Mandića, 12. svibnja, svetu misu predslavio je **vlč. Dragan Muharem**, župnik iz Male Bosne. U svojoj propovijedi nastojao nam je približiti lik i djelo svetog Leopolda. Molimo svetog Leopolda: „Sveti Leopoldo Bogdane, svoj si život darovao za pomirenje među ljudima, narodima i vjerama. Isprosi nam pravi mir, slogu i ljubav u obitelji, uspjeh u svakom poslu i prijateljstvo sa svim ljudima dobre volje, da poput Tebe budem čvrst u katoličkoj vjeri, dobar sa svima, pa i s onima koji drugačije vjeruju”. /N. T./

Natječaj za vjeroučenike Subotičke biskupije prigodom Gerardova 2023.

Karmelski samostan u Somboru, Vicepostulatura za kauzu beatifikacije sluga Božjega o. Gerarda Tome Stantića i Katehetski ured Subotičke biskupije raspisali su natječaj povodom nadolazećeg Dana o. Gerarda, našeg kandidata za oltar. Tema ovogodišnjeg natječaja je: „Sa o. Gerardom ka svetosti”.

Natječaj je otvoren za djecu (vjeroučenike) osnovne škole. Ove godine će forma natječaja biti „slobodna” – može biti likovni ili literarni izričaj ili fotografija (snimljena mobitelom) na zadanu temu.

Vicepostulator **o. Zlatko Žuvela** predlaže vjeroučiteljima i školskim katehetama kao smjernice riječi o. Gerarda: „Hoću biti svet. Iz ljubavi prema Bogu hoću sveto živjeti, revno se moleći, učeći, potrebno i spasonosno bilježeći, drugima služeći, i ako, s obzirom na ovo pogriješim, moliti smilovanje.” Za o. Gerarda „svetost nije strogost nego jednostavnost, poniznost, život malih žrtava, igra!”. Vicepostulator je u poruci katehetama koje provode ovaj natječaj napisao: „Ovim

natječajem možemo obuhvatiti više stvarnosti, ovisno o dobi vjeroučenika i njihovih mogućnosti razumijevanja i izražavanja: molitva, učenje, zapažanje i pravljenje vlastitih bilješki o onom što je bitno u životu i što je spasonosno, raspoloživošću za usluge drugima, ljubav na djelu, pokajanje, nastojanje oko kreposnog života, jednostavnost, samozataja, pokora, žrtvice, plemenita igra pred Bogom kao dijete, jer je ‘takvih Kraljevstvo Božje’”.

„Ono što bi se još moglo dodati je kratka biografija o. Gerarda, kako bismo djeci približili njegovu osobnost, boravak u našim krajevima i vrijeme njegovog života, kao i važnost utjecanja pod njegov zagovor, kao i molitvu za njegovo proglašenje blaženim i svetim. Radove treba poslati/donijeti u Katehetski ured Subotičke biskupije (Trg sv. Terezije 3, 24000 Subotica) do 10. lipnja. Fotografije se mogu slati i e-poštom katehetskiured.sb@gmail.com. Dan o. Gerarda, svečana sv. misa i dodjela nagrada bit će u Karmelskom samostanu u Somboru 24. lipnja”, navedeno je u poruci Katehetskog ureda Subotičke biskupije. /Zv./

Hodočašće somborskih karmelićana u Sentu

Članovi somborske zajednice Karmelskog svjetovnog reda i drugi somborski vjernici, u organizaciji braće karmelićana, 20. svibnja hodočastili su, u Godini jubileja sv. Male Terezije, u crkvu njoj posvećenoj u Senti.

Hodočasnik je dočekaio i izrazio im dobrodošlicu župnik **mons. József Nagy**, župnik i potiski arhiepiskop, koji im je predstavio povijest ove velebnice crkve, građene između 1996. i 2017., a blagoslovljene 12. rujna 2017. na spomen Senčanske bitke i Sv. Male Terezije.

Svetu misu predslavio je **preč. Ferenc Fazekas**, dijecezanski upravitelj Subotičke biskupije, u zajedništvu sa **o. Stjepanom Vidakom**, priorom braće karmelićana u Somboru i **o. Zlatkom Žuvelom OCD**. Slavljenju svete mise asistirao je đakon **vlč. Bela Pásztor** i karmelski postulanti i ministranti. Misno slavlje na orguljama je uzveličao **Miroslav Stantić**, voditelj zbora subotičke katedrale.

Nakon misnog blagoslova zahvalili smo našoj Majci na divnom danu škapularskom pjesmom. Uslijedilo je zajedničko fotografiranje, kratko

razgledanje okolice crkve, a potom smo se uputili ka franjevačkoj kući „Domus pacis”, koja se nalazi na putu Horgoš – Kanjža, gdje smo se prvo okrijepili ručkom i kolačima, a potom je uslijedila zahvalna molitva na ovako divnom danu provedenom sa sv. Malom Terezijom i na njevoj ljubavi prema Isusu i bližnjima. /s. Marijana od Kraljice Karmela, priorica somborske Zajednice OCDS/

Uskrsni koncert u Novom Sadu u znaku molitve za nevine žrtve

Užupnoj crkvi Imena Marijina u Novom Sadu 7. svibnja održan je uskrsni koncert u sklopu spomena za sve tragično nastradale žrtve oružanih napada u Beogradu i Mladenovcu. Dvojezični molitveni spomen, na hrvatskom i mađarskom jeziku, predmolio je župnik mons. Attila Zsellér, a sudjelovali su i ostali svećenici koji službuju u njoj: župni vikari Nebojša Stipić, Ákos Horváth i Dezső Serfőző, te župnik i kapelan iz temerinske Župe sv. Rozalije Tibor Szöllősi i Dávid Sáfrány.

Nakon ulaza klera u procesiji i kađenja oltara i raspela, nagovorom na hrvatskom jeziku vjernicima i posjetiteljima obratio se domaći župni vikar Stipić, a na mađarskom jeziku vikar Horváth. „U ovozemaljskom hodu do nebeskog Jeruzalema prate nas mnoge poteškoće, padovi, gubitci, tragedije. Tako je čovječanstvo još jednom palo pod jarmom grijeha i zloga u nezapamćenoj tragediji za naš narod u Beogradu i Mladenovcu”, kazao je on. „Kao djeca Uskrsa i Uskrsloga, u tuzi koja obavlja našu dušu, u strahu i trepetu za živote naše i živote naše djece, u pomrčini razuma, mimo svake logike, mimo svakog očekivanja, s Bogom sakupljamo snagu da ipak zapjevamo ‘Aleluja’. Dok nam izgledna budućnost izmiče pred očima našim – jer djeca jesu budućnost – tužna srca još žarče molimo tebe, Bože: da se Tebi vratimo, da se Tebi opet okrenemo, da Tvoje riječi opet čujemo. Ne daj nam Kajinovu sudbu, nego milu Abelovu žrtvu”, kazao je vlč. Stipić.

„Započinjući ovaj spomen za nastradale žrtve, u molitve svoje pjesmom, riječima i tišinom uzdignute,

stavljamo i sve roditelje, braću i sestre, obitelji, rodbine i prijatelje onih koji u tuzi svojoj nastavljaju svoj hod. Prizivamo Božje milosrđe na njih, nadu i snagu. Jer Ti, dobri Bože, znaš što je gubitak djeteta. Utješi ih. Zločincima podaj prijeko potrebno kajanje. Žrtvama otvori vrata nebeska, da uđu u radost doma Tvojega”, dodao je Stipić te zamolio vjernike i publiku: „U ambijentu sućuti i molitve, ali i slavljenja Kristova uskrsnuća, znajući kako je pobijeđena smrt, kako će na koncu biti nadoknađen svaki gubitak, otvorimo svoja srca. Sve vas, prisutne, molim da umjesto aplauza bude tišina i molitva”.

Na koncertu, čije je održavanje u ovoj crkvi u uskrsnom vremenu postala tradicija, sudjelovao je domaći mješoviti župni zbor „Laudanti” kojim je ravnao kantor i zborovođa ove župe **David Bertran**. Kao solistica nastupila je sopranistica **Milica Majstorac**, na violini **Ilija Bogdanović**, a za orguljama **Apolonia Detari** i D. Bertran. Izvedene su skladbe inspirirane Isusovim uskrsnućem, te marijanske, skladatelja: Perana, Younga, Stajića, Prepreka, Bacha, Crnkovačkog, Leščana, Brucknera, Lengsteimera, Adamića, Handela, Cossetta i Lehla.

U dnu velikoga raspela u svetištu crkve bilo je upaljeno 17 svijeća u znak isto toliko nevino stradalih u nasilnim ubojstvima u Beogradu i okolici Mladenovca, 3. i 4. svibnja. /Zv./

Vjernici Župe Imena Marijina hodočastili u Međugorje

Vjernici novosadske Župe Imena Marijina hodočastili su u Međugorje od 29. travnja do 2. svibnja. Voditelj hodočašća bio je kapelan župe vlč. Nebojša Stipić.

Hodočastili su vjernici iz Novog Sada, kao i iz Veternika, Futoga, Srbobrana, Petrovaradina, Temerina, Subotice, Bačkog Petrovca, Golubinaca i Kucure. Hodočasnici su molili križni put na brdu Križevac, kunicu na Podbrdu, a vlč. Nebojša je u nekoliko navrata održao i kraća predavanja – duhovne nagovore. Tijekom cijelog hodočašća bio je na

raspolaganju i za ispovijedi i duhovne razgovore. U povratku su hodočasnici posjetili Sarajevo. /Jelena Pinter/

Uskrsni koncert u Bajmaku

Zbor crkve svetog Petra i Pavla u Bajmaku priredio je 14. svibnja uskrsni koncert.

Na koncertu su izvedene crkvene pjesme na mađarskom, hrvatskom, njemačkom i latinskom jeziku, a i mali vjeroučenici župe i njihovi učitelji izveli su prigodne skladbe. Otpjevane pjesme ponudile su pogled u otajstvo uskrsnuća koje definira uskrsno razdoblje, radost života koja je pobijedila smrt.

Na koncertu su se čule i pjesme koje su publiku vratile u prošlost. Prije više od 150 godina skladbe Béle Tárkányija pjevali su u crkvi predci Bajmačana. Izvedenim djelima zbor se prisjetio melodioznog svijeta prošlosti, prisjetivši se i odajući počast svojim predcima koji su sačuvali i potomcima u nasljeđe ostavili crkvu,

vjerski duh i svoje crkvene pjesme. Zbor je pripremio i vodio kantor ove župe **Bela Anišić**. /Hajnalka Illés, Tiskovni ured Subotičke biskupije/

Proštenje i blagoslov novopodignutog zvonika na Čikeriji

Tradicionalno proštenje u Čikeriji, mjestu na granici Srbije i Mađarske koje pripada Župi Presvetog Srca Isusova u Tavankutu, proslavljeno je 14. svibnja, a misu kod čikerijskog križa predslavio je vlč. Dragan Muharem, župnik u Maloj Bosni, uz koncelebraciju vlč. Marijana Vukova, tavankutskog župnika.

Svake godine prigodom blagdana svetog Leopolda Bogdana Mandića (12. svibnja) održava se čikerijsko proštenje kod križa koji je podignut 1866. godine. Unatoč kišnom vremenu, veliko mnoštvo vjernika s Čikerije, kao i iz okolnih mjesta, okupilo se na svečanom misnom slavlju. Pjevanje na svetoj misi animirao je župni zbor pod ravnanjem **Elizabete Balažević**.

Nakon misnog slavlja uslijedio je blagoslov obnovljenog zvonika i zvona u blizini čikerijskog križa. Blagoslov je predvodio domaći sin, kapelan u subotičkoj Župi sv. Jurja vlč. **Tomislav Vojnić Mijatov**, jedan od inicijatora obnove simbola Čikerije, koji je podignut 1934. godine od strane vjernika Čikerije. Svrha postavljanja zvona jest zavjet žitelja Čikerije da im Bog sačuva *marvu* i usjeve od ledonosnih oblaka. Zavjet je trajao od blagdana Sv. Marka (25. travnja) pa sve do Svetih arkanđela (29. rujna), a sastojao se u tome da se nije radilo u polju od subote u podne do ponedjeljka ujutro. Financiranje obnove, donacijama i dragovoljnim radom, pomogli su malobrojni vjernici koji danas žive na Čikeriji i veliki broj onih koji su podrijetlom s

Čikerije. **Spomenka i Snežana Hegediš** darivale su župi zemlju na kojoj se nalazi zvonik, **Ivana Petrekanić Sič** i **Zoltan Sič** darivali su drva za stupove, a u nekoliko radnih akcija „Čikerijanci” i njihovi gosti, predvođeni vlč. Vojnićem Mijatovim, uredili su prostor i izveli majstorske poslove. Svi građevinski radovi urađeni su prema projektu **dipl. ing. građ. Mire Tumbas**.

Uz prisustvo mladih odjevenih u narodnu bunjevačku nošnju prerezana je crvena vrpca, koja je, kao i prvi zvon blagoslovljenog zvona, pripala najmlađem i najstarijem „Čikerijancu”, **Nikoli** i **Jakovu Tumbasu**.

Na kraju blagoslova, župnik Marijan zahvalio je svim dobročiniteljima. /Zv./

Susret mladih Subotičke biskupije: „Teži put je Božji”

Tradicionalni godišnji susret mladih Subotičke biskupije održan je u subotu, 13. svibnja, u Župi sv. Pavla u Baču. Na susretu, kojem su domaćini bili župnik i dekan preč. Marinko Stantić i župljani Bača, sudjelovalo je oko 120 mladih iz različitih župa biskupije.

Okvirna tema ovogodišnjeg susreta bila je „Bog govori mojim jezikom”. Predavanje o toj temi održao je vlč. **Nebojša Stipić**, vikar novosadske Župe Imena Marijina. Nakon toga, mladi su radili u skupinama te predstavljali rezultate grupnog rada prigodnim skečevima.

Velečasni Stipić predvodio je i misu u zajedništvu s još petoricom svećenika, dok je jedan bio na raspolaganju za sakrament pomirenja. Obraćajući se sudionicima susreta na temu evanđeoskog odlomka (Iv 15,18-21), Stipić je tematizirao izazove kršćanskoga svjedočenja u ambijentu u kojem se mladi nalaze. „Nemoj se bojati odbačenosti”, potaknuo je Stipić mlade. „Biti danas normalan često znači biti odbačen. U ambijentu kada svatko radi što želi i misli da je u pravu, što će u takvom okruženju jedan čovjek ili zajednica normalnih i zdravih ljudi? Jesi li svjestan da svojom vjerom ti bivaš ispit savjesti drugima? Čačkaš’ po duši, ne daš im mira jer ih potičeš da se zapitaju što čine, ili im pak posve ukazuješ kako ne valja ono što čine. Kako da u društvu alkoholičara budeš prihvaćen, ako umjesto alkohola uzmeš sok ili vodu. Kako da ih makar malo trgneš i upozoriš, ako ćeš i ti sam, u ime dijaloga i pokušaja da im se približiš, u ruci držati čašicu? Ne budi prijatelj s nekim da mu se sviđaš u onome što se njemu sviđa – budi prijatelj

nekome jer ćeš biti za njega novo otkriće, ono što on do sada nije imao. Nailazit ćeš na velike otpore. Svaka prava promjena nailazi na velike otpore, počev od one u našim srcima, pa do društvenih, političkih i crkvenih promjena”, dodao je vlč. Stipić.

Propovjednik je, upućujući na primjer Marije, u zaključku homilije kazao mladima kako „nije važno znaju li lijepo govoriti, imaju li puno ili malo kose, široka ramena ili skladno tijelo. Važno je srce čisto, važna je duša koja razumije što je bitno, jer ta duša će od bilo koje tvoje tjelesne mane načiniti ljudsku ljepotu koju toliko ovaj svijet traži, nažalost na krivim mjestima. Ako si lutao/lutala do sada, vrijeme je da staneš, protrljaš oči i pogledaš da su pred tobom dva puta, Božji i đavolski. Teži put je Božji! To je put muke i nauka, put padova i ustajanja, put izazova i strpljenja, ali put istinske radosti, prave sreće i smisla.” Navodeći osobno iskustvo, svećenik Stipić je zaključio: „I sam se često pitam zar mi je sve ovo trebalo, sva ova neizvjesnost, odricanje od karijere na fakultetu, od zasnivanja vlastite obitelji, žrtvovanje osoba koje volim, žrtvovanje moje obitelji tako što neću biti s njima u svakodnevnicima, žrtvovanje vremena s mojim pravim prijateljima, boravak s ljudima koji vam često ne misle dobro, koji vam rade o glavi, koji vas spletkare, kojima niste podobni – ima li sve ovo smisla? I tako, dok moje grešne ruke drže Spasitelja pod prilikama kruha i vina, dobivam odgovor: Vjeruj i vidjet ćeš!”

Misno slavlje glazbeno su animirali članovi Oratorija Selenča, sa **s. Kristinom Ralbovsky** na čelu. Mladi su nakon mise posjetili i poznatu Bačku tvrđavu. /Zv./

Fra Karlu Harmatu dodijeljena novinarska nagrada za životno djelo

U okviru 57. Svjetskog dana društvenih komunikacija, koji je obilježen na Hrvatskom katoličkom sveučilištu 22. svibnja u organizaciji Odbora za sredstva društvene komunikacije Hrvatske biskupske konferencije, Odjela za komunikologiju Hrvatskog katoličkog sveučilišta i Hrvatskog društva katoličkih novinara, nagrada za životno djelo u području novinarstva dodijeljena je fra Karlu Harmathu, predstojniku franjevačke kuće u Novom Sadu.

„Više sam puta u sličnim prilikama isticao da je ova nagrada i zahvala Bogu. Da mi Bog nije dao talente koje mi je dao, ne bih ništa ostvario. Smatram da ste ovom nagradom Boga počastili i zahvalili Njemu što je tako dobar i što ljudima daje sposobnosti i prilike. Nekada imamo dobru volju i želimo još više toga ostvariti, ali ne pruža nam se prilika. Zahvaljujem svima što ste mislili i na mene. Danas je i to jako važno: primijetiti gdje raste ono što je Bog posijao i podržati ono što je krenulo. Ako to činimo, onda smo i mi sijači Božje dobrote”, kazao je Harmath primajući nagradu. Nagrada mu je dodijeljena „za dugogodišnji medijski rad kojim je dao veliki doprinos širenju Radosne vijesti i suradnje među ljudima”.

Dr. Karlo (Károly) Harmath OFM, rođen je u Oromu 1950. godine. Član je Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda. Teologiju je studirao u Zagrebu i Rimu, gdje je na Lateranskom sveučilištu doktorirao crkvenu povijest. Vječne zavjete je položio i za svećenika zaređen u Subotici 1976. godine. Od 1982. djeluje u Novom Sadu, trenutačno na mjestu predstojnika kuće te predvoditelja zajednice koja se okuplja oko novosadskih franjevaca, predavača latinskoga jezika u srednjim školama, suradnika mađarske redakcije RTV-a i drugih medija na mađarskom jeziku u Novom Sadu, direktora Franjevačke nakladničke kuće „Agape”. Donedavno je glavni urednik katoličkog mjesečnika na mađarskom jeziku „Hitélet” i godišnjaka „Katolikus kincses kalendarium”. Bio je generalni vizitator, kao i generalni delegat franjevačkih zajednica u Mađarskoj, Transilvaniji i Americi. Utemeljitelj je doma za duhovne vježbe „Domus pacis” kod Horgoša (1997.), studentskog doma i kolegija „Bonaventurianum” u Novom Sadu (2001.), i Fondacije „Poverello” (2004.). Jedan je od utemeljitelja i dopredsjednika vojvođanskog Kršćanskog

intelektualnog kruga. Utemeljitelj je i triju domova za mentalno zaostalu djecu „Lurko”. Suradnik je više vijeća Biskupske konferencije Mađarske i MBK sv. Ćirila i Metoda, te dobitnik nekoliko nagrada. Bio je prorektor i još je predavač nekoliko predmeta na oba jezika na Teološko-katehetskom institutu Subotičke biskupije, kao i neumorni promicatelj štovanja i procesa za beatifikaciju novosadskih franjevačkih mučenika. Dobitnik je mnogobrojnih nagrada i priznanja za djelovanje u

Crkvi, Franjevačkom redu, novinarstvu i nakladništvu, u Mađarskoj, Srbiji i praktično širom svijeta. Iznimno je plodan pisac, jedan od utemeljitelja Radio Marije Srbije. Za vrijeme pandemije imao je redovite prijenose misa putem Facebooka, koje su ostale i danas.

Na istome je događaju priznanje u povodu 20. obljetnice postojanja Radio Marije Srbije dobio **mons. Andrija Anišić**, glavni urednik hrvatske redakcije ovog radija. /Zvonik/

100 godina kipa svetog Ivana Nepomuka kod Male Bosne

Na spomendan Sv. Ivana Nepomuka, 16. svibnja, u crkvi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni proslavljena je 100. obljetnica od podizanja kipa

svetoga Ivana Nepomuka, koji se nalazi na Malom tavankutskom putu, na kraju Ivković šora, pokraj čuprije na rječici Čik, a na teritoriju ove župe.

Kip ovome čuvenom svetcu, zaštitniku Češke, ispovjedne tajne i čuprija, 1923. godine dali su podići Antun Gabrić i supruga mu Milka, rođ. Romić, kao izvršenje zavjeta zbog sretnog povratka iz Velikog rata. Početkom 1990-ih, u vrijeme antihrvatske i atnikatoličke politike, kip je oboren, glava otkinuta, a ruke polomljene. U okviru pokreta obnove sakralne materijalne baštine u okolici Subotice, koji je predvodila neformalna inicijativa laika pod nazivom „Bunjevački put križa“, 2015. godine kip sv. Ivana Nepomuka je obnovljen – vraćen je na postolje i glava je pripojena tijelu – a na spomendan 16. svibnja je i blagoslovljen.

Proslava je započela okupljanjem obitelji Gabrić, Horvatski i Dulić – izravnih potomaka Antuna i Milke koji redovito održavaju „živim“ ovaj materijalni spomenik kršćanske kulture Katoličke Crkve, zatim susjeda, štovatelja i brojnih vjernika ispred samog kipa, a prigodni obred i molitvu „na njivi“ predvodio je domaći župnik **vlč. Dragan Muharem**. Slavlje je nastavljeno u crkvi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni služenjem svete mise koju su, osim predvoditelja Muharema, služili domaći sinovi – svećenici **vlč. Dražen Skenderović** i **vlč. Tomislav Vojnić Mijatov**, a završeno je prigodnim domjenkom.

Slavlju su nazočili i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**, te predsjednici mjesnih organizacija DSHV-a iz Male Bosne i Tavankuta **Vinko Stantić** i **Tome Vojnić Mijatov**. /Zv./

Vajštansko proštenje

Župna crkva sv. Jurja u Vajskoj svečanim misnim slavljem proslavila je svojeg nebeskog zaštitnika 23. travnja.

Misno slavlje predslavio je **vlč. Siniša Tumbas Loketić**, župnik u Selenči, u koncelebraciji s mjesnim župnikom **Goranom Vilovim** i svećenicima Bačkog dekanata. U svojoj homiliji vlč. Siniša istaknuo je važnost traženja Isusa. „Sa Isusom smo sigurni, u Njemu tražimo ono što nam treba, a župna zajednica treba biti mjesto okupljanja i mjesto gdje trebamo dati sebe“, kazao je popovjednik u homiliji. /A. Š./

NAŠI KRIZMANICI

Župa sv. Petra i Pavla, Monoštor, 23. travnja

Župa Presvetog Trojstva, Mala Bosna, 30. travnja

Župa sv. Jurja, Vajska, 14. svibnja

Župa Presvetog Srca Isusova, Tavankut, 21. svibnja

NAŠI PRVOPRIČESNICI

Župa sv. Marka Evanđeliste, Žednik, 7. svibnja

Župa Marije Majke Crkve, Subotica, 7. svibnja

Župa sv. Jurja, Subotica, 7. svibnja

Župa Presvetog Trojstva, Selenča, 14. svibnja

Župa sv. Terezije Avilske, Subotica, 14. svibnja

Župa sv. Roka, Subotica, 14. svibnja

NAŠI PRVOPRIČESNICI

Župa Imena Marijina, Novi Sad, 14. svibnja

Župa Presvetog Trojstva, Sombor, 14. svibnja

Župa Uzvišenja sv. Križa, Sombor, 21. svibnja

Župa sv. Petra i Pavla, Monoštor, 21. svibnja

Župa sv. Josipa Radnika, Đurđin, 21. svibnja

Župa Presvetog Trojstva, Mala Bosna, 21. svibnja

Treće Jerihonsko bdijenje održano u Subotici

U franjevačkoj crkvi svetog Mihovila u Subotici, u kapeli Crne Gospe, od 20. do 27. svibnja održano je Jerihonsko bdijenje u organizaciji Molitvene zajednice „Proroci” i vjernika grada Subotice. Bdijenje je počelo svetom misom koju su slavili fra Zdenko Gruber, gvardijan samostana i mons. Andrija Anišić, župnik subotičke Župe sv. Roka.

Geslo trećeg bdijenja za obnovu kršćanskog i ljudskog života u gradu jest „Na zidine tvoje, Jeruzaleme, stražare sam postavio. Ni danju ni noću ne smiju zašutjeti da tvoje ime obznanjuju (otpjev iz Božanskog časoslova, usp. Iz 62,6)”. Sedam dana i noći vjernici su provodili u klanjanju pojedinačno i u skupinama. U večernjim terminima klanjanje je svakodnevno animirala Molitvena zajednica „Proroci”, a pojedinim danima uključile su se i druge zajednice: Djelo Marijino, Hrvatska zajednica bračnih susreta, mađarska Karizmatika zajednica „Ėbredés zenekar” i skupina mladih iz Župe Marije Majke Crkve. Tijekom animiranog dijela klanjanja vjernici su svaki dan imali priliku i za svetu ispovijed. Poput prethodnih godina, i ovaj put organiziran je ženski molitveni sat 25. svibnja u 21 sat, kao i muški molitveni sat 26. svibnja u ponoć.

Bdijenje je, znakovito, počelo na spomendan svetog

Bernardina Sijenskog, najznamenitijeg franjevačkog promicatelja štovanja Presvetog Imena Isusova, a tijekom animiranog klanjanja svaki dan posebno se molilo za proslavu Božjeg Imena u gradu. Sedam dana veličalo se Božje Ime – osobito sedam imena koja se uz druga javljaju u Starom zavjetu: Onaj koji provida, Onaj koji ozdravlja, Onaj koji je naš stijeg, Onaj koji je naš mir, Onaj koji je naš Pastir, Onaj koji je naša pravednost i Onaj koji je tu (trajno prisutan). Jerihonsko bdijenje završeno je svetom misom u subotu u 18 sati, nakon koje je uslijedilo duhovsko bdijenje kao priprema za blagdan Duhova.

Ova vrsta pobožnosti i molitve prvi je put organizirana 1979. u Poljskoj, kada je izmoljen tada neizvjesni pohod sv. Ivana Pavla II. u svoju domovinu. Od tada se organizira u mnogim mjestima, osobito pred značajne događaje i s velikim nakanama. Svoje utemeljene nalazi u Knjizi o Jošui o osvajanju grada Jerihona gdje je izraelski narod sedam dana trubio noseći Kovčeg Saveza obilazeći jerihonske zidine koje su se naposljetku srušile. Ovakav način zagovorne molitve i blagoslivljanja prostora često prakticiraju npr. katolici u Indiji gdje Jerihonsko bdijenje završava blagoslovom s Presvetim sakramentom, koje predvodi biskup iz autobusa koji obilazi grad. /Ana Gaković/

Susret mladih Srijemske biskupije u Srijemskim Karlovcima

Župa Srijemski Karlovci i crkva Gospe od mira zove je godine bila domaćin biskupijskog susreta mladih, koji je održan 20. svibnja.

Mladi iz župa Srijemske biskupije, predvođeni gotovo svim svećenicima koji djeluju u ovoj biskupiji, s biskupom **Fabijanom Svalinom** na čelu, okupili su se u prostranom dvorištu kapele Gospe od mira, pod geslom „Gospodin je štit života moga!” (Ps 27,1).

Nakon okupljanja, uslijedilo je zajedničko druženje i upoznavanje. Neposredno pred sv. misu, zbor mladih je održao kraću liturgijsku pripravu za sve nazočne. Upravo je ovaj zbor i prateći orkestar najveća novost i pomak ovoga susreta. Okupila ih je **s. Cecilija Tomkić**, katedralna orguljašica, a uključili su se mladi iz raznih župa Srijema, osobito Srijemske Mitrovice, Šida, Stare Bingule, kao i zbor mladih iz Sota. Velika novost je i himna ovogodišnjeg susreta. Izabran je tekst **Ane Umiljanović** „Gospodin je štit života moga”, za koji su glazbu i aranžman napisale **Ivana Velbl** i **Nives Široki**.

Ovaj udruženi zbor i orkestar animirao je i liturgijsko pjevanje svečane svete mise, koju je u 11 sati predslavio mons. Svalina, u zajedništvu i koncelebraciji s gostom susreta – predavačem i propovjednikom vlč.

Jakovom Rađom iz Zagreba, biskupijskim povjerenikom za mlade vlč. **Dušanom Milekićem** te ostalim svećenicima Srijemske biskupije. Nakon pričesti, **Slavica Živković** iz Sota pročitala je svoju meditaciju na temu gesla kao zahvalu nakon pričesti, a vlč. Milekić i biskup Svalina uručili su prigodne zahvalnice i nagrade svima koji su sudjelovali u natječaju za stvaranje himne susreta mladih.

Volonteri iz Župe Presvetoga Trojstva u Sr. Karlovcima, kao i iz susjednih petrovaradinskih župa, marljivo su pripremali prostor i sam susret predvođeni župnikom vlč. **Matejem Perićem**, te pripremili i obilni ručak za sve okupljene, i počastili ih domaćim kolačima. Nakon okrijepe, mladi su predahnuli uz društvene igre i sport, te povlačenje konopca, nakon čega je uslijedila kateheza za mlade koju je, uz glazbene intervale zbora i orkestra, nadahnuto održao predvoditelj, vlč. Rađa.

Uslijedilo je euharistijsko klanjanje nakon rada u skupinama, te je bilo osobito dirljivo slušati molitve mladih srdaca za ovaj svijet i društvo u kojem živimo, napose za mir. Euharistijskim blagoslovom u prepunoj kapeli Gospe od mira završio je službeni dio susreta, a Presveti sakrament ostao je izložen na oltaru za mlade koji su se htjeli duže zadržati u tihoj molitvi u crkvi, dok su ostali vani nastavili neformalno druženje i zabavu, te se razilazili svojim kućama. /TU Srijemske biskupije/

Prvi Međunarodni ekumenski festival duhovne glazbe „Emaus Fest”

Prvi Međunarodni ekumenski festival duhovne glazbe „Emaus Fest” održan je u Marijanskom svetištu Vodica 13. svibnja i započeo je podnevnim trkom za mir, a nastavio Ekumenskim forumom „Mladi pitaju” i večernjim koncertom duhovne glazbe „Emaus Fest”.

Na ekumenskom forumu „Mladi pitaju” bilo je osobito zanimljivo. Volonter Caritasu Eparhije sv. Nikolaja – Ruski Krstur **Janko Katona** poželio je dobrodošlicu nazočnima na forumu – protojereju-stavroforu **o. Branku Ćurčinu**, pastoru Slovačke evangeličke Crkve **Vladimiru Lovasu**, prioru karmelskog samostana u Somboru **o. Stjepanu Vidaku**, parohu ruskokrsturske parohije **o. Vladislavu Vargi**, profesoru Ekonomskog fakulteta **Domagoju Sajteru** iz Osjeka, te vjeroučitelju u više srednjih škola u Somboru **Marku Radakoviću**. Narator foruma bila je **Snežana Stojković Pavlović** iz Ministarstva pravde i Uprave

za suradnju s crkvama i vjerskim zajednicama. Mladi sudionici „Emaus foruma” postavili su interesantna pitanja na koja su im gosti odgovarali. Na festivalu je nastupilo devet ansambala iz Hrvatske, Subotice, Sombora, Kisača, Beograda i domaćina iz Ruskog Krstura, koji pripadaju Katoličkoj Crkvi (rimskog i bizantskog obreda), protestantskim i Srpskoj pravoslavnoj Crkvi. /www.snikolaj.org/

Premинуo umirovljeni zagrebački pomoćni biskup Valentin Pozaić

Monsinjur Valentin Pozaić, zagrebački pomoćni biskup u miru, okrijepljen svetim sakramentima preminuo je u ponedjeljak, 15. svibnja, u Svećeničkom domu sv. Josipa u 78. godini života, 50. godini svećeništva i 19. godini biskupstva, izvijestio je Tiskovni ured Zagrebačke nadbiskupije.

Rođen je 15. rujna 1945. godine u Selnici, Župa Marija Bistrica, u brojnoj obitelji, od roditelja Janka i Agate rođene Salar.

Nakon završene osnovne škole, koju je pohađao u Selnici i Bedekovčini, sjemenišnu gimnaziju upisao je na zagrebačkoj Šalati. Po završetku drugoga razreda stupio je u Družbu Isusovu. Filozofsko-teološki studij pohađao je na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu. Za

svećenika je zaređen 24. lipnja 1973. godine, a nakon ređenja studij je nastavio u Rimu na Papinskom sveučilištu Gregoriana, gdje je 1975. postigao bakalaurat iz moralne teologije, a 1984. godine na istome je sveučilištu i doktorirao. Nakon završenoga studija vratio se u Zagreb i preuzeo službu profesora moralne teologije na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove. Od 1990. do 1994. predavao je bioetiku na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu. Od 1994. do 2000. godine bio je rektor Kolegija Družbe Isusove na Jordanovcu. Papa Ivan Pavao II. imenovao ga je pomoćnim biskupom nadbiskupa zagrebačkog, 2. veljače 2005. godine, a za biskupa je zaređen u zagrebačkoj katedrali na svetkovinu sv. Josipa, 19. ožujka 2005. godine. Dana 13. svibnja 2017. sveti otac Franjo prihvatio je odreknuće od službe pomoćnog biskupa Zagrebačke nadbiskupije preuzvišenog mons. Valentina Pozaića, zbog zdravstvenih razloga. Sprovod umirovljenoga zagrebačkog pomoćnog biskupa Valentina Pozaića održan je 19. svibnja u 12.30 sati na Gradskom groblju Mirogoju. /IKA/

Papa Franjo reformirao Ustav Države Vatikanskoga Grada

Papa Franjo objavio je 13. svibnja, na liturgijski spomen Gospe Fatimske, novi Temeljni zakon Države Vatikanskoga Grada, koji stupa na snagu 7. lipnja 2023. godine.

Sveti Otac objavio je novi Temeljni zakon da bi odgovorio na potrebe našeg vremena i učinio operativnim situacije koje proizlaze iz međunarodnih obveza koje je preuzela Apostolska Stolica, s obnovljenim potrebama koje takav specifični aspekt zahtijeva. Sveti Otac tako obnavlja Ustav Države Grada Vatikana, zamjenjujući dosadašnji, od 26. studenoga 2000. godine, koji je objavio sveti Ivan Pavao II., a koji je pak naslijedio onaj koji je 7. lipnja 1929. godine objavio Pio XI. Nova reforma, dakle, koja stupa na snagu 7. lipnja, dolazi u okviru brojnih reformi provedenih tijekom posljednjih deset godina pontifikata. Kao što je predviđeno u Ustavu iz 2000. godine, Papa potvrđuje punu ovlast vrhovnog svećenika, što uključuje potpunu zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast. Potvrđena je i jedinstvena posebnost i autonomija vatikanskoga pravnog sustava koji se razlikuje od onoga Rimske kurije. S novim Temeljnim zakonom, što je jedna od novosti: osim kardinala u Povjerenstvu će biti i drugi članovi koje će Papa imenovati na petogodišnji mandat, te će moći sudjelovati i laici. Druga novost odnosi se na strože i detaljnije odredbe o privremenom i konačnom proračunu koji svake godine razmatra Papinsko povjerenstvo, u skladu s pravilima računovodstva i s aktima koji imaju snagu zakona. Povjerenstvo razmatra trogodišnji financijski plan podnoseći te akte izravno na odobrenje Svetom Ocu. Proračun mora osigurati ravnotežu prihoda i rashoda i biti inspiriran načelima jasnoće, transparentnosti i pravednosti. /IKA/

Papa primio ukrajinskog predsjednika Zelenskog

Papa Franjo primio je 13. svibnja popodne u privatnu audijenciju ukrajinskog predsjednika Volodimira Zelenskog. U 40-minutnom razgovoru bilo je riječi o humanitarnoj i političkoj situaciji u Ukrajini.

Obojica su se složili da se humanitarni naponi za pomoć stanovništvu trebaju nastaviti. Papa je osobito istaknuo hitnu potrebu za „gestama čovječnosti” prema najranjivijima koji su nevine žrtve ovog sukoba. Nakon susreta s Papom, ukrajinski čelnik susreo se s nadbiskupom Paulom Richardom Gallagherom. Razgovor s tajnikom za odnose s državama i međunarodnim organizacijama Državnog tajništva bio je „srdačan”, stoji u priopćenju. U razgovoru su razmotrili niz bilateralnih pitanja, koja se prvenstveno tiču života Katoličke Crkve u zemlji. Papa Franjo je ukrajinskom predsjedniku poklonio brončani rad koji predstavlja maslinovu grančicu kao simbol mira, kao i dva dokumenta: svoju poruku za ovogodišnji Svjetski dan mira i Dokument o ljudskom bratstvu za svjetski mir i zajednički život. Prije susreta s Papom, Zelenski se u Rimu susreo s talijanskim predsjednikom Sergiom Mattarellom, a potom i s predsjednikom vlade Giorgiom Meloni. /IKA/

ZKVH na manifestaciji „Noć knjige 2023.” u Hrvatskoj matici iseljenika

U sklopu „Noći knjige”, hrvatske najmasovnije manifestacije koja promiče knjigu i čitanje, predstavili su se u Zagrebu i Hrvati iz Srbije. Na poziv Hrvatske matice iseljenika (HMI), Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (ZKVH) sudjelovao je u programu 21. travnja u prostorijama Matice predstavljanjem knjiga, izložbom nakladničke djelatnosti i izložbom „Nematerijalna kulturna baština Hrvata u Srbiji – Živa baština”.

Matičina tema u „Noći knjige 2023.” je „Kazivači – čitači”, a čitalačkom maratonom prethodila je promocija dviju knjiga: *Hrvati u Banatu: doseljavanje, tradicijska baština i identitet* (2022.) i *Identitet srijemskih Hrvata kroz prizmu tradicijske baštine* (2020.) s tim da su se govornici dotaknuli i preostale dvije monografije o Hrvatima u Vojvodini: *Tradicijska baština, identitet i migracije bačkih Hrvata Šokaca* (2019.) i *Tradicijska baština i etnokulturni identitet podunavskih Hrvata Bunjevaca* (2015.) u suizdavaštvu Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i ZKVH-a.

O knjigama su govorili povjesničar i recenzent **dr. sc. Robert Skenderović**, etnologinja i glavna urednica prve tri monografije **dr. sc. Milana Černelić**, autorica, sunakladnica i v. d. ravnateljice ZKVH-a **Katarina Čeliković** i autorica i glavna urednica posljednje monografije **dr. sc. Marijeta Rajković Iveta**.

Ovom prigodom otvorena je i izložba ZKVH-a „Nematerijalna kulturna baština Hrvata u Srbiji – Živa baština”. Izložba se sastoji od 22 elementa na kojima je nematerijalna baština iz Bačke i Srijema predstavljena kroz fotografije i tekst, a podijeljeni su u nekoliko cjelina: jezik, glazba, običaji, vještine i vjerovanja.

Program je nastavljen Čitalačkim maratonom. Čitali su se odlomci iz istoga dana predstavljenih knjiga *Hrvati u Banatu: doseljavanje, tradicijska baština i identitet* i *Identitet srijemskih Hrvata kroz prizmu tradicijske baštine*. Prelistavanje knjiga organizirano je u Maloj dvorani HMI, u intimnijem ozračju uz izložbu cjelokupne nakladničke djelatnosti ZKVH-a povodom 15 godina od osnutka institucije.

Održana manifestacija „Prepekovo proljeće”

Književna manifestacija „Prepekovo proljeće”, 14. po redu, održana je 22. travnja u Malom amfiteatru novosadskog SPENS-a u organizaciji Hrvatskog kulturno-umjetničkog prosvjetnog društva „Stanislav Prepek”. Ovom prigodom predstavljeno je novo izdanje istoimenog zbornika pjesama te nagrađene tri najbolje.

Na natječaj su pristigle pjesme ukupno 21 autora i autorice, a stručno povjerenstvo radilo je u sastavu pjesnikinje **Branke Dačević**, pisca i književnog kritičara iz Vinkovaca **Franje Nagulova** i predsjednice povjerenstva i urednice zbornika *Prepekovo proljeće* i *Prepekova jesen* **Dragane V. Todosreskov**. Prvu nagradu za pjesmu „Hodnik” dobio je **Bojan Đurđević** iz Požege, drugu za pjesmu „Kontrasti i harmonije” **Mirjana Kiževski** iz Novog Sada, a treće mjesto pripalo je **Mirjani Mikulec** iz Orosavlja za pjesmu „Gagarin”. Program je sviranjem i pjevanjem uveličala Ženska pjevačka skupina „Prepek”.

Blagoslovom žita započela 113. Dužijanica

Tradicionalnim blagoslovom žita na blagdan Sv. Marka, održanim 25. travnja u Đurđinu, započela je 113. Dužijanica.

Svetu misu u mjesnoj crkvi sv. Josipa Radnika predslavio je prior karmelskog samostana u Somboru **o. Stjepan Vidak** OCD u koncelebraciji **mons. Andrije Anišića**, predsjednika UBH „Dužijanica”. Po završetku misnog slavlja održana je procesija do obližnje njive na kojoj je upriličen obred blagoslova, a na kojoj će se održati ovogodišnje „Takmičenje risara”. Okupljenima se tom prigodom obratio direktor UBH „Dužijanica” **Marinko Piuković**.

Izložba „Otisci bjeline” Ružice Miković Žigmanov u Osijeku

U sklopu programa „Burza kreativnosti” na 9. Kreativnoj riznici, u Auli glagoljice Ekonomskog fakulteta u Osijeku 27. travnja otvorena je izložba likovnih radova „Otisci bjeline” Ružice Miković Žigmanov iz Subotice. Postav čini 35 slika dimenzija 15x15 centimetara, realiziranih minimalistički, sa samo dvije boje (bijeloj i crnoj), u tehnici akrila.

Radovi su nastavak autoričina ranijeg ciklusa „Tragovi slučajnosti” koji je izlagala 2021. u Novom Sadu. No, u ovom ciklusu, nasuprot slučajnosti izabrana je namjernost – slike se komponiraju s pozadinom koja je uvijek crna, pri čemu su izabrani motivi bijeli tragovi zanimljivih tekstura. Djela su odraz autoričinih unutarnjih stanja i raspoloženja, s uplivima sadržaja iz okružja. Ova igra iznova nudi mogućnost da se po nekoliko puta na slikama može ponoviti jedan motiv, ali je oslikan iz drugih kutova. Ni odabir otiska isto tako nije vezan uz slučajnost – on je posljedica traganja i uporabe zanimljivih materijala kao figuralnih predložaka, kao što su reljefni kartoni, ukrasna plastika, tekstilni otpaci... Također, radovi se najčešće spajaju u diptihe ili u triptihe.

Na otvorenju izložbe govorili su dekan Ekonomskog fakulteta **prof. dr. sc. Boris Crnković**, predsjednik Gradskog vijeća Osijeka **Tihomir Florijančić**, književnica i teoretičarka kulture **prof. dr. sc. Jasna Horvat** te književnik **Mirko Ćurić** iz Đakova.

Izložba slika s kolonije Stipan Šabić

U galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici, 8. svibnja otvorena je izložba likovnih radova nastalih na prošlogodišnjem X. sazivu Međunarodne umjetničke kolonije „Stipan Šabić”, koju je organizirala Hrvatska likovna udruga „CroArt”.

Na izložbi je predstavljeno 25 djela dvanaest akademskih umjetnika iz Rumunjske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije. Izložbu je otvorio povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**, a nazočnima se obratio i predsjednik Udruge **Josip Horvat**. U programu otvorenja na gitari su sudjelovali i članovi „Latino benda”.

XIX. Gupčevi susreti u Tavankutu

Kulturno-umjetnička društva koja nose ime po vođi Seljačke bune Matiji Gupcu okupila su se 13. svibnja na XIX. tradicionalnom susretu, ove godine održanom u Tavankutu.

Program održan u Domu kulture bio je u znaku dvaju jubileja: 450 godina od Seljačke bune i 20 godina od prvog okupljanja spomenutih udruga. U okviru programa nastupilo je osam kulturno-umjetničkih društava BiH, Hrvatske i Srbije: Rume, Sotina, Karlovca, Donjeg

Miholjca, Slavonskog Kobaša, Ilače, Bakovića te domaćini iz Tavankuta. Prije same manifestacije u mjesnoj Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame otvorena je i izložba „Fotografijom kroz povijest” autora **Petra Dešića** koja tematizira tradicijsku kulturu Hrvata Bunjevaca u Tavankutu, a izložbu je otvorio **Zvonimir Sudarević**. Oba događaja dio su programa „Tavankutskog kulturnog lita”.

Istoga dana održan je i radni sastanak svih predstavnika udruga koje nose ime Matije Gupca na kojemu je bilo riječi o načinima daljnje organizacije ovih susreta te je dogovoreno kako će idući domaćin susreta biti KUD „Matija Gubec” iz Ilače. Uslijedilo je polaganje vijenca na spomenik Matiji Gupcu u dvorištu osnovne škole koja također nosi njegovo ime, a sudionici su načinili zajedničku fotografiju ispred tavankutske Gupčeve lipe – klona znamenitog stabla zasađenog 2010. godine.

Svečana akademija u povodu 196. obljetnice rođenja Ilije Okrugića Srijemca

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo „Jelačić” iz Petrovaradina upriličilo je 13. svibnja svečanu akademiju u Kulturnom centru Novog Sada u povodu 196. obljetnice rođenja Ilije Okrugića Srijemca.

U okviru programa nastupili su mješoviti zbor HKPD-a „Jelačić” te gosti iz Rijeke: Matica Slovačka, „Riječke palade” te KUD „Zametski koren”.

Izbor najljepše Hrvatice u nošnji

Otvorene su prijave za 10. Reviju tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Hrvatske, koja će biti održana od 10. do 15. srpnja 2023. godine u Tomislavgradu (BiH).

Sve informacije glede programa i prijave mogu se dobiti na e-poštu: anita.bracic@matis.hr. Organizator izbora je Udruga „Stećak” u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika. U pitanju je natjecanje na kojem su proteklih godina s uspjehom sudjelovale i Hrvatice iz Srbije.

In memoriam

Mons. József Miocs

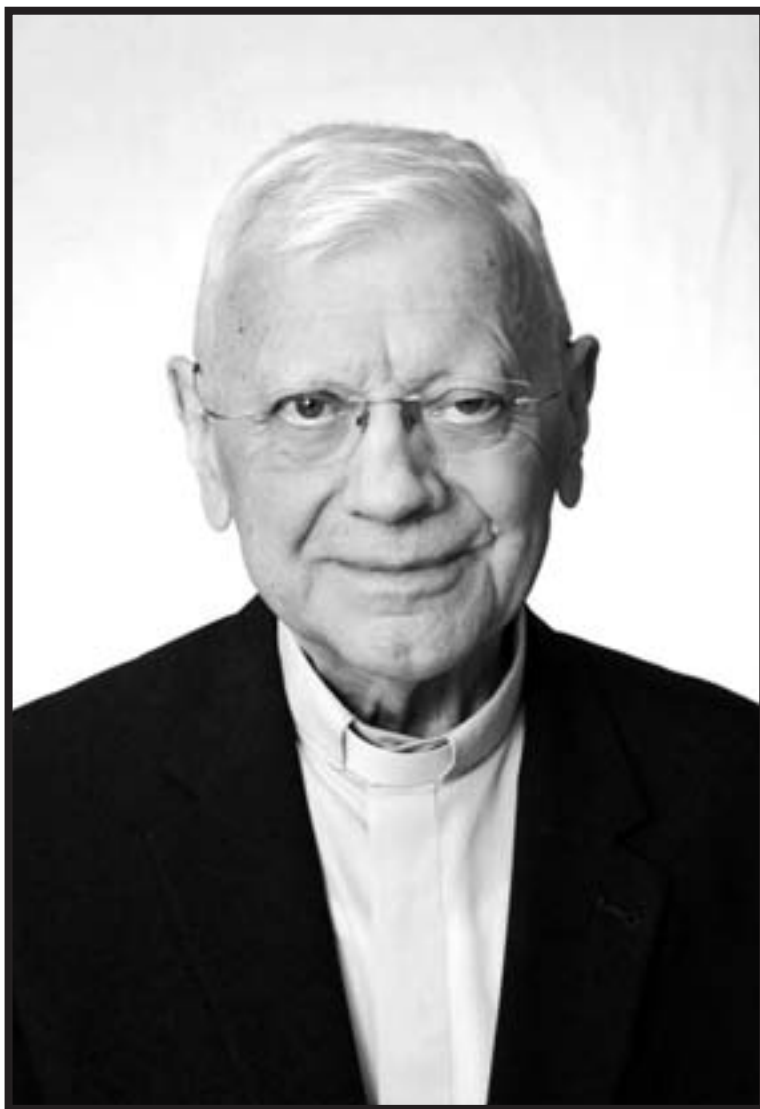
(1942. – 2023.)

Rektor malog sjemeništa „Paulinum” i ravnatelj Biskupijske klasične gimnazije „Paulinum”, mons. mr. art. József Miocs, papinski prelat i naslovni opat, preminuo je u subotičkoj bolnici u jutarnjim satima 24. svibnja, u 82. godini života i 55. godini svećeništva.

Monsinjur Miocs rođen je u Kuli 16. travnja 1942. godine, od oca Stanislava i majke Éve. Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu od 1961. do 1969. godine. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1968. u Subotici. Dana 25. srpnja 1968. imenovan je misnikom u Župi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Bečeju, gdje je djelovao do 1. srpnja 1969. Župnim vikarom u Župi sv. Terezije Avilske u Subotici imenovan je 15. kolovoza 1969., a nešto kasnije i bilježnikom u Biskupijskom ordinarijatu. Nastavnikom pjevanja u gimnaziji „Paulinum” imenovan je 4. rujna 1970. i prvim prefektom malog sjemeništa. Radi nastavka studija crkvene glazbe upućen je u Zagreb 12. rujna 1973. Članom Liturgijskog vijeća za svetu glazbu imenovan je 27. veljače 1974. Studij na Institutu za crkvenu glazbu u Zagrebu završio je 25. lipnja 1975. uz titulu „artifex musicae sacrae”. Bio je profesor glazbe i crkvenog pjevanja u gimnaziji „Paulinum”, te ravnatelj zbora u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske. Pomoćnim duhovnikom malog sjemeništa imenovan je 22. kolovoza 1975. Od 1. veljače 1980. je proravnatelj, a od 5. studenog iste godine ravnatelj „Paulinuma”.

Rektorom sjemeništa imenovan je 15. studenog 1988., a braniteljem siromašnih bio je od 9. studenog 1989. do 31. listopada 1991. Biskupski konzultor je bio od 30. studenog 1989. do 25. svibnja 1995. Naslovnim kapelanom Njegove Svetosti imenovan je 6. srpnja 1992. Članom Prezbiterijskog vijeća i Vijeća za liturgijsku glazbu imenovan je 11. ožujka 1996., a članom Vijeća za sjemeništa BKJ 10. listopada 1998. Na čast prelata Njegove Svetosti imenovan je 23. rujna 2004., a opatom sv. Marije od Szőrege 15. travnja 2013. Bio je članom IAH – Svjetskog himnološkog društva, CEDAME – Europskog crkvenog

glazbenog društva, Mađarskog društva crkvenih glazbenika i Hrvatskog društva crkvenih glazbenika. Bio je i skladatelj te je skladao „Missu Theresianu” (Misa sv. Terezije – za jednoglasno i višeglasno pjevanje). Objavio je sljedeća djela: *Pjevajte Gospodinu* (zbirka

višeglasnih djela), *Orgulje Subotičke biskupije*, *Psalmi* (za pjevače). Među brojnim drugim nagradama, odlikovan je i Viteškim križem mađarskog reda za zasluge.

Mjesto i vrijeme sprovoda bit će naknadno objavljeni, objavio je Tiskovni ured Subotičke biskupije.

Korijen svih humanitarnih i društvenih djelatnosti jest sam Krist

U razdoblju od 10. do 16. svibnja Rim je bio domaćin dvije konferencije od iznimnog značaja za Caritasovu mrežu – Regionalne konferencije Caritasa Europe i Opće izborne konferencije Caritasa Internationalis u čijem radu je, u ime predsjednika Caritasa Srbije, **mons. Ladislava Németa**, sudjelovao i ravnatelj Caritasa Srbije **o. Mihai Gherghel**.

Papa Franjo primio je 11. svibnja u privatnu audijenciju sve sudionike dvaju konferencija te pozvao na

daljnju izgradnju dobrotvorne ustanove Katoličke Crkve. Papa Franjo istaknuo je tom prilikom da nikada ne smijemo zaboraviti da je u korijenu svih naših humanitarnih i društvenih djelatnosti sam Krist koji je zavoljevši svoje u svijetu, zavolio ih je do kraja (Ivan 13,1). „Euharistija je sakramentalni znak živog, stvarnog i trajnog prisustva Krista koji sebe prinosi za nas i koji nas je najprije zavolio, ne tražeći ništa zauzvat. /.../ Ona je naša hrana i piće, drži nas na putu, jača nas u umoru, podiže nas kada padnemo i poziva nas da slobodno prihvatimo sve što je Bog učinio za nas i za naše spasenje. Svatko od nas može uzvratiti Božju ljubav prema nama tako što će postati njegov znak i oruđe za druge. Nema boljeg načina da pokažemo Bogu da razumijemo značenje euharistije nego da dajemo drugima ono što smo sami primili (usp. 1. Kor. 11,32). Kada kao odgovor na Kristovu ljubav činimo sebe darom za druge, najavljujemo Gospodnju smrt i uskrsnuće dok on ne dođe (st. 26). Na taj način manifestiramo najautentičniji smisao tradicije”, rekao je papa Franjo.

„Važno je vratiti se izvoru, Božjoj ljubavi prema nama, upravo zato što identitet Caritasa Internationalis izravno ovisi od misiji koju je primio. Ono što ga razlikuje od drugih organizacija koje djeluju u društvenom području jest njegov crkveni poziv, a ono što precizira njegovu

službu u Crkvi, u usporedbi s mnogim drugim crkvenim udrugama i ustanovama posvećenim dobročinstvu, jest da pomaže i podržava biskupe u vršenju pastoralnog caritasa, u zajednici sa Apostolskom stolicom i u skladu s učenjem Crkve. /.../ Caritas Internationalis je od početka zamišljen i željen kao izraz crkvenog zajedništva, sredstvo i manifestacija unutarcrkvenog agapea, posrednik između univerzalne i partikularne Crkve, i podržavajući uključivanje cijelog Božjeg naroda u djelo dobročinstva. /.../ Dobročinstvo – caritas – je naš život; to je ono što nas čini da budemo ono što jesmo. Kada prigrlimo ljubav Božju i kada u njoj volimo jedni druge, ulazimo u dubinu svog identiteta, kao pojedinci i kao Crkva, i u smisao našeg postojanja. Shvaćamo ne samo koliko su naši životi važni, već i koliko su dragocjeni životi

drugih. Jasno uočavamo kako je svaki život jedinstven i neotuđiv, čudo u Božjim očima. Ljubav nam otvara oči, širi pogled i omogućava nam da prepoznamo stranca koji nam priđe put, lice brata ili sestre koji imaju ime, priču, dramu, na koje ne možemo ostati ravnodušni. U svjetlosti ljubavi Božje, stvarnost drugog izlazi iz sjenke, izlazi iz beznačajnosti i dobiva vrijednost, relevantnost. Potrebe bližnjeg, njegovi izazovi, problemi, mogu u nama probuditi osjećaj odgovornosti. U svjetlu ljubavi uvijek otkrivamo snagu i hrabrost da odgovorimo na zlo koje tišti druge, da osobno odgovorimo na to zlo i suočimo se s njim tako što ćemo se potpuno posvetiti i zasukati rukave”, rekao je Papa.

„Živo dobročinstvo – caritas – znači biti velikodušan i dobroćudan, priznajući, na primjer, da je za konstruktivni zajednički rad najprije potrebno ‘napraviti prostor’ za druge. To radimo kada smo otvoreni za slušanje i dijalog, spremni da razmotrimo mišljenja koja se razlikuju od naših, ne insistirajući na vlastitim stavovima, već tražimo mjesto susreta, način posredovanja. Kršćanin koji živi uronjen u Božju ljubav ne gaji zavist, jer ‘u ljubavi nema mjesta nelagodi zbog sreće druge osobe’ (Amoris Laetitia, 95)”, zaključio je Papa.

Dr. Darko Perković, psihijatar psihoterapeut

Isus je dao jasne odgovore na zlo

Zvonik: Društvo u Srbiji, svi pojedinci, a napose djeca i njihovi roditelji, suočeni su s nezamislivim izljevima agresije u obliku ubojstava velikog broja djece i mladih osoba od strane djeteta i mlade osobe tijekom samo dva dana. Čuli smo i pročitali dosta toga, promišljali, molili se, suosjećali... Povjerite nam kao ste se Vi profesionalno suočili s ovim događajima i kakva su bila razmišljanja Vaših kolega.

Dr. Darko Perković: Događaji koje spominjete nisu ostavili ravnodušnim nikoga, pa tako ni profesionalce, koji su prije svega ljudi, roditelji, pa tek onda

Darko Perković rođen je 1975. godine u Novom Sadu. Završio je klasičnu gimnaziju u Novom Sadu, te studij medicine i specijalizaciju iz psihijatrije na Medicinskom fakultetu u ovom gradu. Zvanje grupno-analitičkog psihoterapeuta stekao je po programu europske asocijacije EGATIN. Predsjednik je Udruge grupnih analitičara Vojvodine. Profesionalno se bavi razvojem ljudskih potencijala. Oženjen je i otac jednog djeteta. Član je novosadske župne zajednice Imena Marijina.

profesionalci-liječnici, psiholozi... U svome radu svakodnevno se suočavamo s različitim oblicima agresije. Neki od njih su patološki, a drugi se ne bi mogli nazvati takvima. Agresija je patološka kada počinje ugrožavati integritet drugoga, bilo moralno, fizički, ili pak ugrožavati sam život.

Nažalost, moram priznati da velika većina profesionalaca nije bila iznenađena događajima kojima svjedočimo, jer se s visokom razinom agresije susrećemo ne samo u javnom i medijskom prostoru, nego i u prometu, redu u trgovini, na dječjim igralištima, i ovaj fenomen je prisutan dugi niz godina unatrag. Na profesionalcima pedagogima, psiholozima, socijalnim djelatnicima i liječnicima je obavljati savjesno svoj posao na prevenciji ali i na liječenju devijantnih pojava u čovjeku i društvu. To svakako nije dovoljno, potrebno je sudjelovanje svih čimbenika u društvu, kako institucija, tako i pojedinaca koji imaju veliki utjecaj na društvo: političara, sportaša, glazbenika, *influencera*, crkvenih velikodostojnika.

Zvonik: Kakav bi trebao biti odgovor na nasilje u našoj sredini? Sada vidimo, a i u neposrednoj prošlosti smo u obliku traumatičnih događaja vidjeli da ga ne možemo ignorirati, kada se tako blizu manifestira i u ekstremnim oblicima. Koji bi mogao biti plan – kako nastupati kratkoročno, a kako dugoročno, prvenstveno na razini obitelji?

Dr. Darko Perković: Odgovor bi svakako trebao biti: preventivno i sustavno, oko toga se slaže većina i profesionalaca ali i onih koji to nisu. Ono što se kratkoročno može učiniti to je država već poduzela nakon ovih događaja. No puno ozbiljniji posao preostaje za učiniti dugoročno. Temelj su obitelj i obiteljski odnosi, koji su u suvremenom načinu življenja pretrpjeli znatne promjene. Obitelj današnjice umnogome se razlikuje od obitelji u kojima su odrastali naši roditelji ili djedovi i bake. Prije svega, od žene se puno više očekuje: i da bude poslovna žena s profesionalnom karijerom, a istodobno i supruga, majka, kućanica. Od strane poslodavca nema dovoljno razumijevanja za ulogu žene kao majke, te djeca odrastaju u velikoj mjeri s drugim osobama, kao i s mobitelima, video-igricama i televizorom, živeći dijelom u virtualnom svijetu fantazije. Obitelj bi trebala biti mjesto na kojem dijete prima temelje odnosa prema drugome čovjeku i sebi, što danas, nažalost, često nije slučaj. Ukoliko bi obitelj bila funkcionalna i zdrava, i cijelo društvo bi bilo takvo. Ostale društvene institucije,

od vrtića, škole, radne organizacije, trebale bi biti pomoć na ovome zadatku. Svakako, i Crkva tu ima svoje značajno mjesto.

Zvonik: Što mislite kako bismo se mi katolici trebali i mogli suočiti s, konkretno, ovosvibanjskim masovnim ubojstvima? Što bismo mogli učiniti kao Crkva?

Dr. Darko Perković: Velike nevolje i stradanja nameću pitanja zašto Bog dopušta zlo, zašto patnja, koji je smisao trpljenja? Mislim da mi katolici imamo jasne odgovore koje nam je Isus ostavio u svojoj Riječi, a to su: ne opirati se zlu, što znači ne dopustiti da se u našem srcu nastani osvetoljubivost, mržnja, bijes, oča-

janje i druge destruktivne emocije. Gospodinov je sud konačni, on je sudac pravedni koji poznaje svačije srce. Trebamo imati pouzdanja u svog nebeskog Oca koji sve vodi i o svemu brine. U svojoj eshatološkoj besjedi Isus je najavio ovakve događaje, no isto tako je i rekao da se „srce naše ne uznemiruje“, da je On „pobijedio svijet“. Crkva može puno toga učiniti u svojem karitativnom radu, u brizi za slabe, potrebite, napuštene, u njegovanju mladih osoba na zdravim temeljima i na evanđeoskim vrijednostima. Također, Crkva nas može poučiti kako sačuvati nadu i utjehu u ovako tragičnim događanjima, te kako ne izgubiti vjeru u konačnu pobjedu dobra.

Zvonik: Kako Vaša struka definira zlo postupanje, zlo u

smislu u kojem ga kršćanstvo razumije?

Dr. Darko Perković: Psihijatrija se u užem smislu ne bavi fenomenom zla kao takvog, ali ga svakodnevno na neki način susreće u svojem radu. Čovjek u svojoj slobodnoj volji, koju je dobio kao dar od nebeskog Oca, može svakodnevno birati hoće li činiti dobro ili zlo. Zašto često biramo zlo, pitanje je na koje svatko od nas treba dati svoj odgovor. Sigurno da se u događajima kojima svjedočimo pitanje zla ne može zaobići. Ne možemo sam čin masovnog ubojstva devet mladih osoba svesti isključivo na psihopatologiju, jer neće svaka osoba s poremećajem osobnosti ili neakvim drugim psihijatrijskim poremećajem počiniti zločin. Svakako da pojedini poremećaji mogu biti preduvjet, ali ne i dovoljan razlog za odabir nasilničkog ili kriminogenog postupanja. Zlo je fenomen o kojemu trebamo promišljati i biti ga svjesni, učiti prepoznavati ga te nastojati da, kada je god to moguće, spiralu zla prekidamo. U tome nam može pomoći redovito preispitivanje vlastite savjesti, te promišljanje kako bismo neke vlastite loše pomisli i postupanja zamijenili dobrima.

Zvonik: Kako postići i očuvati harmoniju naše unutrašnjosti? Je li recept za to odijeljenost od lošega ili suočavanje s lošim?

Dr. Darko Perković: Pitanjem kako postići harmoniju čovjekove unutrašnjosti bave se filozofija, medicina, psihologija, psihijatrija kroz stoljeća. Naravno, to je i ono na što mnoge religije i učenja pokušavaju dati valjan odgovor, no on svakako nije jednoznačan i lagan. Mi kršćani imamo odgovor u Isusu Kristu, kroz vršenje njegovih zapovijedi: ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu. Gotovo je nemoguće odijeliti se od lošeg, jer smo okruženi njime svakodnevno i na svim razinama. Naše poslanje je da budemo sol zemlje, ne da se od svijeta povlačimo u geta ili izolirane komune. Da nije moguće u potpunosti se odijeliti od zla svjedoče i mnogobrojni isposnici i eremiti koji su život provodili u osami, izolirani od drugih ljudi, pokušavajući se zaštititi od iskušenja, ali su ipak redovito bili napastvovani od zloga. Mi smo dani ljudima i društvu koje nas okružuje. Ono što možemo također učiniti jeste dobro razumjeti zlo, biti svjesni da ljudi drže zlo u svijetu, te sukladno tomu djelovati. Uzor imamo, ponavljam, u Gospodinu Isusu Kristu, u njegovu djelovanju, u trpljenju i muci, te kroz opraštanje koje nije prestalo ni na samome križu.

Zvonik: Ima li moderni način života, zahvaćen društvenim mrežama, dostupnostima informacija različitih vrsta i globalnih događanja utjecaj na osjećaj sigurnosti i unutarnjeg mira pojedinca?

Dr. Darko Perković: Moderni način života, osim dobrobiti koje tehnologije donose, sigurno ima i negativnih aspekata, koji se reflektiraju na osjećaj sigurnosti i unutarnjeg mira pojedinca. Dijete današnjice je od najranije dobi u kontaktu s mobitelom, računalom ili televizorom, te se i od strane pojedinih pedijatara preporuča gledanje bebi-programa, slušanja glazbe i sadržaja na Youtubeu. Ukoliko roditelji u ovome izgube mjeru, posljedice na djetetov psihomotorni razvoj mogu biti pogubne: od smanjenog interesiranja za druge životne sadržaje, poremećaja pažnje, hiperaktivnosti, kašnjenja govora... Također, neadekvatna uporaba tehnologija današnjice može dovesti do slabljenja međuljudskih odnosa, gubitka roditeljske i socijalne podrške, kao i osjećaja osamljenosti i nerazumijevanja od strane drugih. Dostupnost odgovarajućih loših modela svakako nije blagotvorna za mlade osobe, koje u svojem razvoju tragaju za identitetom, za uzorima, za nečime kroz što će se afirmirati i izraziti. Eksplicitni sadržaji nasilja, pornografije, različitih ovisnosti, mogu se duboko urezati u sjećanja osoba koje ih konzumiraju,

te imati dugotrajni negativni utjecaj na njihov razvoj i svakodnevno funkcioniranje.

Zvonik: Trebamo li i možemo filtrirati što čitati i pratiti i kakve podražaje iz vanjske sredine „puštati” do sebe?

Dr. Darko Perković: Odgovor je apsolutno da, pozorno odabirati što ćemo puštati do sebe. Kao što biramo što ćemo jesti, hoćemo li unositi zdrave namirnice ili pak ne, hoćemo li se prejedati ili biti umjereni, tako je iznimno neophodno da vodimo računa o tome što ćemo čitati, koje ćemo sadržaje pratiti, kakve ćemo programe slušati ili gledati, jer to postaje na neki način integrativni dio nas. Stoga, kakve misli njegujemo, takva ćemo i djela činiti. Psihologija proučava unutarnji govor, koji za nas može biti produktivan i njegujući ili može biti destruktivan, optužujući i samoograničavajući. Kakav ćemo unutarnji govor imati, ovisi o tome koje smo modele kroz svoje sazrijevanje asimilirali. Psihoterapija može pomoći da se negativni unutarnji govor zamijeni po nas drukčijim, boljim i pozitivnijim.

Zvonik: Kakav je općenito utjecaj modernih komunikacijskih sredstava na djecu i mlade, na njihovu unutarnjost i ono što će se izraziti kao njihove odluke i akcije?

Dr. Darko Perković: Moderna komunikacijska sredstva sama po sebi nisu ni dobra ni loša. Ona nam olakšavaju interakciju s osobama koje su fizički daleko od nas, nude nam mogućnost da se informiramo o svim stvarima koje nas zanimaju, koriste nam u obrazovanju, radu. Mi odlučujemo hoćemo njima činiti nešto dobro ili ćemo učiniti nešto

suprotno od toga. Djeci i mladima bi roditelji, ali i šira zajednica, trebali pomoći u tome da odaberu ono što je za njih dobro i razvijati kod djece osjećaj i potrebu za pravim vrijednostima, za onim što je općenito dobro i korisno. U pojedinim društvima određeni sadržaji nisu dostupni malodobnim osobama, te ih se na taj način pokušava zaštititi od štetnih utjecaja. Kvalitetno i dovoljno vremena provoditi sa svojom djecom, biti emotivno uključen u njihovo odrastanje, pratiti koja su im interesiranja, što ih raduje, što brine, dobra su osnova za razvoj stabilnih i zrelih osoba. Afrička poslovice kaže: „Za odgoj djeteta potrebno je cijelo selo”.

Zvonik: Koliko se srećete u praksi s narcisoidnim poremećajem ličnosti, koliko je zastupljen u našem društvu i je li on posljedica modernog načina života?

Dr. Darko Perković: Ako bismo bili cinični, XXI. stoljeće bismo u neku ruku mogli nazvati stoljećem poremećaja ličnosti. Dok je XX. stoljeće, osobito njegov prvi dio, bio karakteriziran neurotskim poremećajima, kojima se najviše i bavio osnivač moderne psihijatrije i psihoanalize Sigmund Freud, kraj XX. i XXI. stoljeće

Crkva može puno toga učiniti u svojem karitativnom radu, u brizi za slabe, potrebite, napuštene, u njegovanju mladih osoba na zdravim temeljima i na evanđeoskim vrijednostima. Također, Crkva nas može poučiti kako sačuvati nadu i utjehu u ovako tragičnim događanjima, te kako ne izgubiti vjeru u konačnu pobjedu dobra

možemo slobodno okarakterizirati kao doba u kojem dominiraju poremećaji ličnosti. Ovomu je svakako pridonijela opća relativizacija vrijednosti i moralnih načela te gubljenje regulacijske uloge društva u cjelini. Promoviranje individualizma, konzumerizma i egocentrizma su plodno tlo za bujanje malignog narcizma, koji se nalazi u korijenu svakog poremećaja ličnosti. Čovjek današnjice živi u naseljima gdje na relativno malom prostoru živi veliki broj osoba, ali se pored toga osjeća nikad usamljenije i izoliranije od drugog čovjeka. Naše društvo je natjecateljsko, s velikim očekivanjima koje pojedinac bez jakih korijena ne može ispuniti.

Zvonik: Možete li reći da postoji kvalitativna razlika u suočavanju sa životom i promjenama koje on donosi između osoba koje žive na selu i onih koje žive u gradskim sredinama – imajući u vidu suvremeni način života?

Dr. Darko Perković: Mogla bi se napraviti usporedba između osoba koje žive u ruralnim uvjetima i onih koji žive u pretežito urbanim sredinama. Čini se da moderni način života ne djeluje blagotvorno na čovjeka i njegov unutarnji život, mir i stabilnost. Tu prije svega mislim na čovjekovu odvojenost od prirode, od živoga svijeta, od zemlje, čiji smo integrativni dio. Tako bi se moglo reći da život na selu u kontaktu s prirodom, gdje čovjek može

biti više okružen biljkama, životinjama, te usmjerenošću na poslove koji podrazumijevaju i tjelesne aktivnosti, blagotvorno djeluju na nakupljeni stres, tjeskobu i sve ono što suvremeni način života donosi. Ne čudi stoga potreba koju možemo zamijetiti u posljednje vrijeme, da sve veći broj ljudi teži imati barem nekakvu kućicu ili posjed na selu, u prirodi, gdje bi mogao obnoviti svoje životne resurse, stabilizirati se i poslije se vratiti u vrtlog gradskog života. No, i čovjek u gradu može sebi organizirati život na način u kojemu će pronaći put kako biti dobar sebi i ljudima oko sebe, te kako izbjeći negativni utjecaj kroničnog stresa i kronične izloženosti agresiji i različitim negativnim utjecajima na fizičko, a isto tako i na mentalno zdravlje. Tu prije svega mislim na njegovanje zdravih i čvrstih, postojanih međuljudskih odnosa, obitelji kao temeljne stanice društva, izbjegavanje štetnih utjecaja medija i okolice te svakako duhovnosti i svega onoga što može pomoći čovjeku da se nosi s izazovima svakodnevnice. U ovim vremenima neophodno je ne izgubiti nadu, njegovati optimizam i humor, pronaći smisao u svojem životu te se, za one koji su vjernici, čvrsto nasloniti na Boga, s potpunim povjerenjem u njegovu ljubav prema nama ljudima. Čovjek je stvoren kao veoma prilagodljiv i otporan, te će sigurno uspjeti naći rješenja kako prebroditi krizne situacije, kako sačuvati mentalno zdravlje te kako unaprijediti društvo ne bi li bilo bolje mjesto za život svih nas.

Nedjelja, 4. 6. 2023. PRESVETO TROJSTVO

ČITANJA: Izl 34,4b-6.8-9; Dn 3,52-56; 2Kor 13,11-13; Iv 3,16-18

Čovjek ne ostaje miran kada vidi zlo. Ako smo realni, osobito nas pogađa zlo koje smo mi počinili, jer to je čin okretanja leđa Bogu, bližnjem i sebi samome. Zbog toga nas boli svako spominjanje pojmova „sud“, „suditi“, „osuditi“. Svjesni smo da susret sa sudom pravednosti nužno loše završava za svakoga od nas. Ali to je ljudska pravednost, bez ljubavi. Božja pravednost je, čini se, nekako drukčija – više ljudska. Sveta Mala Terezija je rekla: „Uvjeravam te da je Bog puno bolji nego što misliš“. Istina, Bog je ljubav. Apsolutna, čista ljubav. Jedna od malobrojnih stvari koja nas može potaknuti na promjenu i kajanje jest doživljena ljubav. I zato možemo moliti da svatko od nas doživi da ga Bog uistinu voli. Tada ni sud vjere neće biti tako strašan, jer znamo komu smo povjerovali.

Nedjelja, 11. 6. 2023. DESETA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Hoš 6,3-6; Ps 50,1.8.12-15; Rim 4,18-25; Mt 9,9-13

Svatko od nas u svom duhovnom životu, često nesvjesno, stavlja maske pred Bogom. Maske su sva naša vjerovanja o nama samima koja nisu realna. Od idealistične do isključivo grešne slike o sebi samima, od velikih odricanja i dugih molitava do „ma, lako ćemo“. Zbog toga je jako lijepo da današnji psalam ima podnaslov „Za bogoslužje u duhu i istini“. To nam je potrebno. Ne prekorijsa nas Bog ni zbog naših žrtava, ni zbog molitava, pa čak ni zbog lažne slike o nama samima. Prekorijsa nas jer mislimo da možemo sami sve postići, prije svega u duhovnom životu, u životu vjere. Prekrasno se na to naslanja i današnji evanđeoski tekst. Matejev poziv i obraćenje je isključivo i jedino Božji dar i Božja zasluga. *Ne izabrate vi mene, nego ja izabrah vas* (Iv 15,16).

Nedjelja, 18. 6. 2023. JEDANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Izl 19,2-6a; Ps 100,2.3.5; Rim 5,6-11; Mt 9,36 – 10,8

Današnje evanđelje bismo mogli sažeti u jednoj rečenici – Isus skrbi za narod. U toj brizi on šalje narodu apostole, dapače, daje im ovlast i naredbu da čine čuda. Ključno pitanje za nas danas, osobito u Europi, vjerujemo li da je Bog s nama i za nas? Vjerujemo li da i danas poziva i šalje svoje apostole narodu?

Samostan sestara benediktinki u Trogiru osnovan je u 11. stoljeću i posvećen sv. Nikoli. Međutim, godine 1826. samostan ulazi u krizu. U zajednici ostaje samo jedna benediktinka, koja utemeljuje osnovnu školu blizu samostana. Kako su u školi radile djevojke, neke od njih osjetile su poziv i postale benediktinke. Samostan je i danas aktivan i ima novih zvanja. Vjera i molitva.

Nedjelja, 25. 6. 2023. DVANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Jr 20,10-13; Ps 69,8-10.14.17.33-35; Rim 5,12-15; Mt 10,26-33

Tekst evanđelja koji danas čitamo su Isusove upute apostolima. Nakon što ih je odabrao, dao im upute za život, navijestio progonstvo i mučeništvo, sada im daje smjernice za propovijedanje.

Osoba koja svojim životom nastoji i želi pripadati Isusu mogla bi vjerom i razumom prihvatiti progonstva. Ona su očekivana. Uz to, ona upućuju osobu na istinsko siromaštvo koje za temelj ima slobodu od ljudi. Živjeti nenavezano na druge ljude, bez obzira na to koliko mi dragi bili. Bog je moj jedini oslonac. To čovjeku daje slobodu i mir u progonstvima. Također, kada prođe progonstvo, drugačije ću gledati svijet oko sebe. Ako sam nastojao s mirom i vjerom podnositi progonstva, bit ću zahvalan Bogu i radostan.

Završni obredi (II. dio)

Blagoslov na kraju mise

Blagoslov je dar Božje milosti. To je dodir Njegove ruke na naš život, Njegova intimna prisutnost koja nas hrani i jača. Jedan od najljepših biblijskih blagoslova pronalazimo u Knjizi brojeva 6,22-27, poznat i kao Aronov blagoslov: „Neka te Gospodin blagoslovi i neka te čuva! Neka te Gospodin licem svojim obasja, milostiv neka ti bude! Neka pogled svoj Gospodin svrati na te i mir ti donese!” Taj drevni blagoslov Bog je preko Mojsija i Arona povjerio svećenicima izraelskoga naroda dok su predvodili svoj narod iz egipatskoga ropstva kroz Sinajsku pustinju prema Obećanoj zemlji. Katolička Crkva nastavlja tradiciju blagoslivljanja naroda kod svake svete mise, a tim svečanim blagoslovom moli za Božju zaštitu, milost i mir. To su tri nebeska dara koja su nam svima potrebna.

Ovim mislima dolazimo do završnog dijela svete mise koji se uobličuje u blagoslovu. Završni obredi u svetoj misi imaju ulogu sličnu kao i uvodni obredi. Prvi omogućuju okupljenoj zajednici da se iz svakidašnjice prenese u slavlje i da se za njega oraspoloži, a završni obredi imaju upravo suprotnu ulogu: zajednica se razilazi i vraća u svagdašnji život – završni obredi označuju taj prijelaz. Iz toga proizlazi još jedna razlika između tih dvaju obreda: uvodni su sadržajni, dinamičniji, sadrže mnoge elemente od kojih neki imaju znatnu težinu. Završni su pak obredi mnogo jednostavniji i diskretniji, ne sadrže nešto što ostavlja dojam završetka. Možda je to namjerno tako. Slavlje prestaje, ali na neki način ostaje nedovršeno, nešto od njega i dalje traje ili zapravo nešto drugo upravo tu započinje. O tome ćemo više govoriti kada dođemo do dijela kada svećenik otpušta narod riječima *Idite u miru*.

U razlaganju završnih obreda mise polazimo od onoga što veli Opća uredba Rimskog misala. Završni obredi obuhvaćaju:

- kratke obavijesti, ako su potrebne
- svećenikov pozdrav i blagoslov, koji je u neke dane i prigode obogaćen i izražen molitvom nad narodom ili nekim drugim svečanim obrascem
- otпуст naroda, koji čini đakon ili svećenik, da bi se svatko vratio svojim dobrim djelima, hvaleći i blagoslivljajući Boga
- ljubljenje oltara, koje čine predsjedatelj slavlja i đakon, a zatim duboki naklon oltaru koji čine svećenik, đakon i ostali služitelji.

1. JEDNOSTAVNI BLAGOSLOV

Možda se najčešće susrećemo s ovom formom blagoslova; svećenik nakon popričesne molitve (i župnih obavijesti) upućuje pozdrav zajednici: *Gospodin s vama* te izriče blagoslov: *Blagoslovio vas svemogući Bog, Otac*

i Sin i Duh Sveti. Zatim đakon ili svećenik sklopljenih ruku prema narodu kaže: *Idite u miru*.

2. SVEČANI BLAGOSLOV

Misal pruža mogućnost da svećenik može nad pukom izreći i svečani blagoslov. Prethodno đakon ili svećenik veli: *Naklonite se na blagoslov*. Zatim svećenik ispruženih ruku nad pukom govori trostruki zaziv na koji puk odgovara *Amen*. Na koncu svećenik kaže: *I blagoslov Boga svemogućega: Oca i Sina i Duha Svetoga sišao na vas i ostavo s vama vazda*, pri čemu čini desnicom uobičajeni znak križa. Misal nudi različite obrasce: za došašće, Božić, Novu godinu, Bogojavljenje, korizmu, vazmeno vrijeme, Uzašašće, Duhove, vrijeme kroz godinu, za različite svetkovine... Takve trostruke blagoslovne obrasce susrećemo u obredu vjenčanja i krštenja.

3. MOLITVA NAD NARODOM

Osim toga misal nudi i (blagoslovne) molitve nad narodom koje se mogu uzeti na koncu mise, ali i na koncu bilo koje službe riječi, Službe časova ili na koncu slavljenja nekog sakramenta. Ovaj način možda najrjeđe susrećemo. Đakon ili svećenik pozove vjernike riječima: *Naklonite se na blagoslov*. Svećenik ispruženih ruku govori spomenutu molitvu nad narodom koju zaključuje riječima: *I blagoslov Boga svemogućega: Oca i Sina i Duha Svetoga sišao na vas i ostavo s vama vazda*, pri čemu čini desnicom uobičajeni znak križa. Misal nudi 26 takvih obrazaca. Ne treba posebno isticati kako svečani blagoslovi i molitve nad narodom mogu doista obogatiti naše bogoslužje. Zašto ne koristiti ono što nam misal nudi? To je molitveno bogatstvo Crkve! U svakom slučaju, bolje je skratiti oglase, a „pojačati” blagoslov.

GESTE PREDSEDATELJA

Odmah nakon popričesne molitve moglo bi slijediti kratki završni poticaj, slično uvodnoj riječi na početku. U tu bi se svrhu voditelji mogli okoristiti tekstovima predviđenima za svečani blagoslove koji redovito sažimlju sadržaj slavlja.

Blagoslov se daje sa sjedišta (sedesa). Negdje je već ustavljena praksa da se to čini s oltara jer sedes možda nije opremljen razglasom ili jer svećenik odmah ljubi oltar nakon blagoslova.

Ne valja govoriti: „Blagoslovio nas...” ili „Neka nas blagoslovi...”. Svećenik, naime, u ovom času ne moli Boga za blagoslov, nego ga daje!

Ukoliko se uzme obrazac svečanog blagoslova, bilo bi ga dobro pjevati. Puk tada lakše zna kad treba odgovoriti *Amen*.

I. Korinćanima

(III. dio – 13. – 14. pogl.)

Sveti Pavao, apostol naroda, u svom prvom pismu Korinćanima pisao je o ljubavi koja je *caritas* – volja služiti slobodno nekoga, nikako o ljubavi koja je *amor*, tj. ograničena na osjećaje. Zato kaže: *Ljubav nikada ne prestaje* (13,8a). Uzrok: Bog ne prestaje služiti čovjeku ovdje na zemlji, čak ni u nebu: *Sam će se pripasati, a njih posaditi za stol te ih dvoriti* (Lk 12,37).

Otac vrši služenje po svome Sinu: po sakramentima. Ljubav je osobno prisustvo Uskrsloga u nama i njegovo pomaganje u izgradnji vjernika. *Caritas* su uslišanje molitava i izvansakramentalni poticaji kojima obogaćujemo ovaj svijet po nutarnjem nadahnuću Boga. Ljubav je i sam katolik koji ulaže snagu ujediniti brak, obitelj, prijateljski krug, radno mjesto. U ovim naporima često „ishlape” dobri osjećaji, jer Bogu odana osoba ponekad s mukom – tjelesnom i duhovnom – ostvaruje vrednotu. Ali volja dobronamjerno služiti nekome pobjeđuje negativne osjećaje i rađa se dostojan plod *caritas* – ljubav. Sveti Pavao ovako svršava poglavlje: *Sada ostaju vjera, ufanje i ljubav – to troje – ali je najveća među njima ljubav* (I. Kor 13,13). Vjera i nada su nam potrebne ovdje na zemlji. No, ljubav-*caritas* ostaje zauvijek u Bogu i u nama, kao nutarnja veza tu na zemlji i kroz cijelu vječnost u Božjemu kraljevstvu. Korinćani nisu pozvani biti prorocima, poznavateljima nekih misterija i govoriti anđeoskim jezikom, nego služiti svojevrijedno: pripasati se, posaditi uz stol svoga života bračnog druga, roditelje, braću svoje, suradnike – i služiti im da se ostvari ono: *Ja sam zato došao da život imaju, i da ga imaju u izobilju!* (Iv 10,10).

U 14. poglavlju apostol okreće svoju pažnju prema jezicima. U ono vrijeme „jezik” nije služio prvotno zato da se nešto prevodi, da se čovjek snađe u trgovini među tuđim narodima. Jezik je sredstvo komunicirati božansku poruku, tumačiti ono što Duh Sveti traži od vjernika. Znači ne mora nužno biti neki strani jezik, nego sposobnost uvjerljivo upoznati crkvenu zajednicu sa sadržajem pisma i božanske volje. Zato govori o molitvi, a ne o nekakvom

književnom djelu koje treba prevesti na neki strani jezik. U zajednici Korinćana mnogi su držali sebe kompetentnim na terenu duhovne teologije i tvrdili da imaju poseban odnos s Duhom ili Isusom Kristom. Sveti Pavao ne raspravlja s njima nego ukazuje na svoj primjer: *U Crkvi više volim reći pet riječi svojim naravnim umom, da i druge poučim, nego deset tisuća riječi u tuđem jeziku* (I. Kor 14,19). Pomalo aludira na ono: *Neće svaki koji mi govori: „Gospodine, Gospodine!” – ući u kraljevstvo nebesko, nego onaj koji vrši volju moga nebeskog Oca!* (Mt 7,21). Najveći dar Duha Svetoga nije ono „extra” – nego *caritas* – tj. desetljećima služiti u braku, u obitelji, u nekom zanimanju ili zvanju. Ta praksa je prava ljubav, čak i kada to ponekad ne podrazumijeva pozitivne osjećaje

Katolik pogled usmjerava na ljubav-*caritas*, tj. s Uskrsim u sebi produbiti i nastavljati dužnosti prema bližnjima. /.../ Najveći dar Duha Svetoga nije ono „extra” – nego *caritas* – tj. desetljećima služiti u braku, u obitelji, u nekom zanimanju ili zvanju. Ta praksa je prava ljubav, čak i kada to ponekad ne podrazumijeva pozitivne osjećaje

i kada to ponekad ne podrazumijeva pozitivne osjećaje, jer teško je činiti konkretno dobro zbog neke situacije ili osobe. Nazarećaninu na križu nije bilo lagano – umirao je pred ljudima koji su se radovali njegovoj smrti. No ipak se okrenuo desnom razbojniku i na pokajničke riječi odvratio: *Zaista, kažem ti, danas ćeš sa mnom biti u raju!* (Lk 23,43).

Poslije korizmenog vremena kao da se lakše živi... Mislimo da nema tako teškog poziva na obraćenje po odricanju. No, Uskrs po svom svjetlu poziva u radosti popravljati ono što još čeka na poboljšanje. Katolik pogled usmjerava na ljubav-*caritas*, tj. s Uskrsim u sebi produbiti i dalje nastavljati dužnosti prema bližnjima. U tim zadaćama, kojima se uvijek priključuje i neka veća-manja žrtva, vjernik vidi ostvarenu božansku ljubav: svoju i Kristovu. To je onaj duhovni uskrs na zemlji, koji će slijediti i tjelesni u nebu.

Blagdan Uskrsa upućuje na ono: *Vi ste svjetlost svijeta* (Mt 5,14). Kršćanin ne živi za sebe nego za druge. Otac želi da u dobrim djelima iskusimo kakva je njegova nutrina i kakva je nutrina njegova Sina. Nikada ne možemo postići njihovu savršenost, ali okusiti radost davanja svakako možemo. Sveti Pavao je to iskusio pred Damaskom, sam ostvario u svom radu i u mučeništvu, te u pismu Korinćanima ostavio nama kao osobno svjedočanstvo. Vjernik na zemlji svojim uskrsnim životom nastavlja tu ljubav, dok sam ne stigne u Božje kraljevstvo gdje će savršeno razumjeti što je *caritas*.

Radi čega Srce Isusovo i Marijino?

Slavlje blagdana Presvetog Srca Isusova i Bezgrešnog Srca Marijina, koji se u kalendaru nalaze u petak i subotu nakon Tijelova, upućuje nas na pobožnost i predanje vlastitog „srca” Isusu i njegovoj majci. Ako slavimo srce, mogli bismo slaviti i ruku, i glavu ili nogu. Svi su dijelovi tijela Isusa i Marije jednako sveti. Što se, međutim, sve krije u „srcu” i kako shvatiti posvećivanje srcu Isusovu i Marijinu? Iako s ljubavlju slavimo ove blagdane, valja nam priznati da ne razumijemo što se našim slavljenjem „srca” događa i na što nas slavlja Srca Isusova i Marijina pozivaju. Bolje shvaćanje „srca” u biblijskim tekstovima moglo bi nam pomoći u jasnijoj pobožnosti ovih lipanjskih blagdana.

LJUDSKO SRCE

Riječ „srce” izriče ili simbolizira različita područja ljudske stvarnosti i doživljaja. Gotovo sva osjećajno-čuvstvena strana našega života uzima srce za svoje odredište i simbol. U metaforičkom govoru riječ srce odražava razna značenja. Majka djetetu kaže *srce moje*; prijatelj prijatelju *otkriva srce*; nešto nas *dira u srce*; s nekim smo *jedno srce*; zahvaljujemo *od srca*; često nas, i u prenesenom smislu, *zaboli srce*; zna ono i *puknuti*, stvarno, ili samo *venuti od tuge*. U pjesmama *srce puca* u smislu *umiranja i patnje*. Vladamo se *srdacno, srčano, sa srcem* ili *bez srca*; prihvaćamo *draga srca*, možemo biti *iskrena, blaga*, ali i *tvrdi, kamena, čelična srca*. Mnogo toga ovisi o *kulturi ili odgoju srca*. Iako se srcem najčešće *ljubi* ili *mrzi*, ono također *pati, nada se, raduje, sluti*; u *srcu* se doživljava, razmišlja, snuje i odlučuje; ono oprašta, zavidi, potiče i zahtijeva... Srce po svojoj funkciji u tijelu i po mjestu u ljudskom organizmu predstavlja središnji organ. Ono označava središte čovjeka u kojemu se nalaze i događaju stanja emotivnog života, kao i karakterne osobine. Često se sam čovjek i njegova osobnost poistovjećuje s poimanjem ili doživljavanjem njegova *srca* koje simbolizira čitavo područje duhovno-emocionalnog karaktera neke osobe. Stoga pojam *srce* implicira i budi sve moći bića: svijest i podsvijest, osjećaje i maštu, čuvstva i intuiciju, duh i iskustvo. Srce utječe na svjesne i podsvjesne funkcije duha i njegovu transcendentnu djelatnost. Srcem se upoznaje druge ljude i Boga. Ono je veza između naše nutrine i vanjskog svijeta, jer kroz srce prolaze sve informacije koje ulaze u čovjeka putem osjetila i iskustava.

SRCE U BIBLIJI

Biblijski hebrejski jezik nema riječi za mozak jer je riječ srce, kao središnji ljudski organ, zauzela i to ključno životno mjesto povezujući gornji i središnji dio ljudskoga organizma u jednu nedjeljivu cjelinu. Riječ

srce (lê) se u Bibliji samo desetak puta spominje u njegovu osnovnom fiziološkom značenju, dok se više od 750 puta uzima i upotrebljava u prenesenom smislu i vezuje uza se i druge kognitivne, logičke vještine te intelektualne sposobnosti, ali i religijske doživljaje. Pojam srce veže se u Bibliji uz djelovanje i akciju, mišljenje i planiranje. Srce se u Bibliji opisuje kao vrlo aktivan organ koji u sebi krije dvije strane: dobru i lošu. Jedna od najvažnijih kvaliteta ljudskog srca je održavanje dobrog odnosa s Bogom. Biblija govori da bi ljudsko srce uvijek i potpuno trebalo biti usmjereno na Boga i izvršavanje njegovih riječi. No, događa se da je ljudsko srce polovično, tvrdo i nepoučljivo. Ipak, srce je moguće popraviti, premda je to teška i vrlo rizična operacija. Bog je onaj koji popravljaju srca ljudi, pa njegovim posredstvom može doći do promjene staroga srca u novo (Ez 36,26). Srce je vrlo osjetljivo, sklono je kvarenju, iščašenju, propadanju pa i odumiranju. Ako oči i uši hrane srce čovjeka lošim sadržajima, tada je i samo srce u opasnosti. U srcu se, bilo dobre, bilo zle informacije, obrađuju, i kao takve pohranjuju ostajući u njemu sve do onoga časa kada se pojave na ustima. Iz usta, preko govora, riječi ponovno dolaze do ušiju drugih ljudi koji ih primaju, njihovih očiju koje ih vide i njihova srca koje ih prima. Tako se dobro po riječima i djelima širi od srca do srca, kao i zlo. Na taj način ljudi mogu spoznati tuđe srce koje može biti pravedno, tj. ispravno (Ps 7,10), radosno (Pnz 28,47), sretno (Ps 19,8), istinito (Ps 15,2), čisto (Ps 24,4), hrabro (2 Sam 17,10), ali i srce ljuto (2 Kr 6,11), oholo (2 Kr 14,10), zavodljivo (Job 31,9), mrsko (Lev 19,17), pokvareno i bezbožno (Job 36,13), dvolično (Ps 12,2) ili strašljivo (Ps 27,3). Srce, međutim, može i zavoditi (usp.: Post 34,3). Srce je kadro izmišljati, govoriti neistinu ili laži (Neh 6,8) pa i štovati ono što ne obožava (Iz 29,13).

ZA OBRAĆENJE NAŠEGA SRCA

Premda su opasnosti za ljudsko srce velike, pred vjernike se uvijek stavlja ideal i najpozitivnija biblijska odlika ljudskoga srca: radost i dobrota (Izl 4,14; Pnz 28,47), a kao najveća vrlina pravednost (Pnz 9,5). Unatoč tomu što se i dobro srce može se prometnuti u loše (Jer 3,15), biblijska poruka daje nadu da i loše srce može postati dobro (Pnz 11,18; Ezr 6,22). Obveza je ljudskoga srca konstantno i cjelovito brinuti se o povezanosti s Bogom, a ono što Bog želi čovjeku da mu njegovo srce u cijelosti pripada i da ga sluša. Srce samo, ako traži Boga, može biti sigurno u svoju ispravnost. Zbog toga pravednik kroz cijeli Stari zavjet zaziva Gospodina da mu istraži ili provjeri, tj. servisira (Ps 17,3), učvrsti (Ps 27,14) i ispuni srce (Ps 37,4), ujednači njegov rad srca i uskladi ga sa svojim (Job 7,17; 34,14).

Priziv savjesti

Mnogi zakoni su dobri i s pravom obvezuju sve ili samo neke ljude, a ukoliko zakon nije opći nego za određene skupine tada on obvezuje samo te određene skupine ljudi. Ipak, mnoge države sebi daju za pravo donositi i one zakone koji su u suprotnosti s Božjim ili crkvenim zakonima i zato su mnogi vjernici često u nedoumici kako ispravno postupiti. Stoga postoji i jedno posebno pravilo koje se zove „priziv savjesti”. Po tom pravu ljudi, a u našem slučaju vjernici, imali bi pravo pozvati se na to pravilo kako bi izbjegli opasnosti da djeluju protiv svoje savjesti i poćine moralno zlo, odnosno grijeh.

Pravo na priziv savjesti temeljno je ljudsko pravo.

U nastavku govora o prizivu savjesti služim se članicama Jerka Valkovića pod naslovima: „Priziv savjesti ili djelovati u skladu s vlastitom savješću” te „Priziv savjesti (2)” koji su objavljeni u časopisu *Kana*, KS, Zagreb, 2022., br. 12/580 i br. 1/581 od siječnja 2023. godine.

Priziv savjesti ima dugu povijest. Poznato je već svjedočanstvo grčkog filozofa Sokrata da „u procesu u kojem je na kraju bio osuđen na smrt, ostaje vjeran vlastitoj savjesti”. Djela apostolska donose riječi Petra i drugih apostola: *treba se više pokoravati Bogu nego ljudima* (Dj 5,29). Mučenici prvoga stoljeća također su primjer stradanja zbog priziva savjesti. Mogli bismo to nazvati i „globalnim prizivom savjesti” pred nekim zakonima Rimskoga carstva. Mnogi kršćani su mućeni i ubijeni jer su odbili poslušati zakone koji su traćili klanjanje i poštivanje „drugih bogova”. Svijetli primjer mućeništva zbog priziva savjesti je sv. Thomas More. On se suprotstavio engleskom kralju Henriku VIII., odrekao se funkcije na kraljevskom dvoru i na kraju biva osuđen i ubijen zbog životnog stava: „Ne mogu drugaćije raditi nego kako mi nalaće savjest”. Sve se to slaće sa Isusovom uputom iz govora na gori: *Nitko ne moće slućiti dvojci gospodara* (Mt 6,24). Zbog svoje „ćiste savjesti” bl. Alojzije Stepinac i danas smeta mnogima, ali je mnogima i uzor za nasljedovanje.

Od druge polovice prošloga stoljeća pravo na priziv savjesti postaje priznato u mnogim mećunarodnim i nacionalnim pravnim aktima. Mnogi prigovaraju onima koji prizivaju na savjest da krše zakonske odredbe. Mećutim, valja istaknuti da to nije toćno jer se odnosi samo na pojedinaćne situacije, a ne na cjelokupne zakonske propise.

PRIZIV SAVJESTI: ZAUZIMANJE ZA PRAVE VRIJEDNOSTI

Jedini ispravni motiv priziva savjesti jest zašćita vrijednosti koje su više od onoga što određeni zakon regulira, dopušta ili zabranjuje. Primjer odbijanja izvršenja pobaćaja je najbolji primjer za navedenu tvrdnju. Lijećnik i medicinsko osoblje koji odbijaju izvršiti pobaćaj zapravo šćite život neroćenog djeteta kao njegovo pravo, te odbijaju prekršćiti petu Boćju zapovijed koja kaće: „Ne ubij!”. Sveti papa Ivan Pavao II. u svojoj enciklici *Evangelium vitae* (*Evandjelje ćivota*) naglaćava: „Zakoni koji odobravaju i podupiru pobaćaj i eutanaziju postavljaju se, dakle posvema ne samo protiv dobra pojedinca, nego i protiv općeg dobra, i prema tome potpuno su lišeni autentićne pravne valjanost... kada jedan zakon odobri pobaćaj i eutanaziju, prestaje zbog toga biti istinski graćanski zakon, moralno obvezatan” (EV 72).

Priziv savjesti ne bi bio potreban kada bi svi zakoni bili usmjereni prema zašćiti i oćuvanju temeljnih vrijednosti ćovjeka, odnosno njegova ćivota. Isto tako, nijedan zakon, ako je u slućbi općeg dobra, ne bi smio nalaćati nikomu oduzimanje ćivota drugoj osobi. Zakonita obrana protiv nepravedna napadaća bi mogla biti jedini izuzetak od toga naćela. Embrij i fetus sigurno nisu oni koji se mogu smatrati nepravednim napadaćima i stoga njihovo „uklanjanje” po zakonu ne moće i ne smije biti dopušćeno. Oni bi naprotiv, kao najslabija bića, koja se nikako ne mogu braniti, trebali biti najzašććeniji.

PAPA FRANJO O PRIZIVU SAVJESTI

Papa Franjo je 2014. godine u svom govoru Udruzi talijanskoga katolićkog lijećnićkog drućstva usko povećao priziv savjest s poštivanjem ljudskoga ćivota. On je tom prigodom naglasio: „Ako vas Hipokratova zakletva obvezuje da uvijek slućite ćivotu, evandjelje vas joć viće potiće da ga uvijek i posvuda volite, ponajviće kada mu je potrebna osobita skrb. Vjernost evandelju i poštivanje ljudskoga ćivota ponekad traći hrabri izbor, a u nekim okolnostima i priziv savjesti”.

Dopušta li Bog patnju?

Velečasni, kako objasniti ljudima zlo koje nas pogađa, kao i ovu nedavnu tragediju u Beogradu? Hvala. Lj. I.

Poštovani čitatelju, teško je progovoriti, a kamoli napisati nekakav odgovor na ovakva pitanja jer ona ulaze u mnoga područja naše razumske i duhovne nemoći spoznati što, zašto i kako. Ipak, dužnost mi je makar malo „zagrebat“ po površini istine.

BOŽE, ZAŠTO JA I ZAŠTO MENI!?

Zašto Bog dopušta patnju jedno je od najvećih pitanja teologije. Zna se reći: „Ne vjerujem u postojanje Boga jer da postoji, ne bi dopustio toliko gladi, siromaštva, ratova, opaćina...”. Temelj takva stajališta je konformizam. Drugim riječima: „Nisam kriv jer sam nemoćan, kriv je onaj koji je svemoćan, a ne želi mi ili ne želi nam pomoći.” Tako se ostaje u sigurnosti vlastitoga skućenoga uma gdje nema odgovornosti. A odgovor leži u slobodnoj volji – toj famoznoj frazi koja se nerijetko čuje u „crkvenim krugovima” kada je neko zlo posrijedi. Ali kao da svi zaboravljamo kako sloboda rijetko pruža sigurnost!

NEPOSTOJEĆI BOG!

Bog je savršen i nepogrešiv, stoga „ne može” utjecati na slobodan čovjekov izbor jer, kada bi čovjeku oduzeo slobodu, „pregazio” bi sam sebe, oduzeo bi čovjeku njegovo dostojanstvo, a time i prestao biti savršen. Pogrešno poimanje Božje savršenosti i nepogrešivosti je ono koje dovodi to apsurdnog pitanja: „Može li Bog stvoriti kamen kojeg sam ne može podići?”. Takvo poimanje Boga nije uopće kršćansko. Ljudi se „svađaju”, „govore”, „osuđuju” krivu sliku Boga ili prestaju vjerovati u Boga koji uopće kao takav ne postoji. Zato pravi Bog ne intervenira da bi skinuo breme s čovjekovih pleća, ali je prisutan da bi ga podržao da to breme iznese do kraja. To je slika i prilika Sina – Isusa Krista raspetoga.

LJUDSKI JE PITATI

Događa nam se da nam u pamet dođu ove misli: „Zašto ja, Bože? Zašto se to meni događa?” To je ljudski i čovjek ne bi trebao osjećati krivnju obuzme li ga takvo razmišljanje. Na kraju, i sam Isus je zavao s križa: „Bože moj, zašto si me ostavio”. Tragedija započinje onda kada trenutak slabosti postane trajno stanje! Onoga trenutka kada je Isus izdan i raspet u

nezamislivoj boli, patnji je dao smisao i prometnuo ju u oruđe. Patnja je tako zauvijek postala mjesto susreta Boga i čovjeka. Čovjek za sada ne može znati komu je i radi čega namijenjena osobna patnja. To zna jedino Bog. Jedino on zna u čiju budućnost čovjek svojom patnjom ulaže i koliko god to bilo teško, Bog je onaj koji zna što je potrebno za naše vječno spasenje, koje toliko često smetnemo s uma.

DVA REDOVNIKA

„Jedan redovnik više nije znao što učiniti, nije mogao razumjeti sve Božje odluke. Umiranje djece, krađe, bolesti, tuđi postupci... U njegovoj slabosti ukazao mu se anđeo i pozva ga na put na kojem mu se pridružio još jedan redovnik. Krenuli su na isto mjesto, ali da ne bi isprazno pričali putem, zavjetuju se na šutnju dok ne stignu na odredište. Nakon nekog vremena zaustave se u jednoj bogataškoj kući da potraže prenoćište. Ušli su, a primili su ih roditelji malog djeteta. Međutim, na zaprepaštenje, ovaj drugi redovnik je ubio malo dijete, te su otišli. Bio je zapanjen nevjerovatnim postupkom drugog redovnika, ali zbog zavjeta šutnje koji su položili, nije rekao ništa.

Iduće noći primila ih je jedna siromašna obitelj. Ugostili su ih kao važne goste – izvadili su sve što su imali. U kući su imali samo jednu vrijednu stvar – skupu posudu. Drugi redovnik ukrao je posudu pod okriljem noći i bacio je u rijeku. Redovnik je opet bio razočaran, ali zbog zavjeta šutnje opet nije rekao ništa.

Nastavili su put, kada su naišli na ruševine stare crkve. Drugi redovnik pronašao je kamenje i počeo ga bacati na svetište. Opet mu nije bilo jasno kako se to ovaj ponaša, ali je, poštujući svoj zavjet, svoje misli zadržao za sebe.

Napokon su stigli na odredište. Zavjet šutnje je prestat i prvi redovnik reče: ‘Kakav si ti redovnik?! Zašto si učinio sva ta zla djela? Ubio si malo dijete! Ukrao si siromasima jedino vrijedno što su imali! Gađao si sveto mjesto!’ U tom trenutku umjesto neobičnog monaha pojavio se anđeo s kojim je monah razgovarao i počeo objašnjavati: ‘To malo dijete bi odraslo i ubilo svoje roditelje, a njihove nevine duše bi patile na Božjem sudu. Ta je obitelj imala jednu vrijednu stvar, ali je ukradena. Uništivši je, uklonio sam neke od njihovih grijeha. I ne, nisam gađao u bogomolju – gađao sam u vragove koji su plesali po njoj, radujući se što je srušena. Možda ti je sad jasnije zašto ne razumiješ svaku Božju odluku i zašto je ne bi smio propitivati – ljudima nije dano da sve znaju i vide Božjim očima’.

Poštovani, svoja pitanja možete poslati na e-poštu: stipic-nebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

Žeđ (2. dio)

Budući da smo u prošlom broju *Zvonika* pisali o prvom obliku ljudske žeđi – žeđi za pravednošću, u ovom broju spominjemo se drugog oblika čovjekove žeđi – žeđi za ljubavlju. Svatko poznaje sebe, a znamo i kakvi su ljudi oko nas: doma, na radnome mjestu. Ljudi su puni frustracija, žele se isticati, pokazati se, žele se nametnuti, pate od osjećaja manje vrijednosti, pate od različitih kompleksa, ponekad znaju biti i agresivni ili bezobzirni. Ali moramo znati da se iza svih tih maski, iza svih tih vapaja, pa čak iza svakoga grijeha nalazi osoba, osoba koja žeđa. Samo je milosrdno srce sposobno vidjeti iza zavjesa, samo milosrđe je kadro vidjeti stvarnost i potrebu. Duša koja strahuje od samoće i napuštenosti je poput pustinje. Milosrdno srce to vidi, a onaj koji takve ljude ne odbija, koji im zna pokazati ljubav i povjerenje, postaje za njih izvorom u suhoj pustinji. Oni jesu potrebni ljubavi da bi živjeli, ljubav je za njih poput hladne vode koja ublažuje žeđ. Milosrđe znači imati otvoreno srce, vidjeti ljudske potrebe. Neka i iz tebe, kao iz kamena u koji je u pustinji udario Mojsije te je potekla voda da se narod napije, poteče povjerenje prema drugima. Milosrđe je ugasiti čovjekovu žeđ za ljubavlju.

Treća, a ujedno i najdublja čovjekova žeđ jest žeđ za Bogom, za Stvoriteljem. Psalmist ovako moli: *Tebe žeđa duša moja, tebe želi tijelo moje, kao zemlja suha, žedna, bezvodna. Kao što košuta žudi za izvor vodom, tako duša moja čezne, Bože za tobom.* To je naša najdublja žeđ, usađena u naše biće, da težimo za njim. Samo onaj koji je u nas usadio žeđ za sobom može ga i ublažiti. A to je Bog i nitko drugi. Kao što sv. Augustin moli: „Za sebe si nas, Gospodine stvorio, i nemirno je srce naše dok se ne smiri u tebi.” Zato Isus veli za sebe: *Ja sam izvor žive vode, ako je tko žedan, neka dođe k meni! Ja sam izvor života, dođite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti. O svi vi koji ste žedni, dođite na vodu; ako novaca i nemate, dođite. Neka pije koji vjeruje u mene!*

Bog nam govori: „Jedino ti ja mogu ublažiti žeđ, ja sam Bog – tvoj smisao života, bez mene lutaš i umireš

– ja ti dajem život, vode, Duha od kojeg nećeš više ožednjati, ja ti dajem sve, sve što ti je potrebno. Ja te poznajem jer sam te stvorio. Ja ću ispuniti tvoju samoću, ublažiti tvoj nemir, ugasiti tvoj žeđ. Kod mene ćeš naći i pravdu i ljubav, i mir u svome srcu”.

Mudar je onaj tko primjećuje u sebi tu žeđ, da mu netko nedostaje, i tko se zaputi za potragom, tko se zaputi prema izvoru. Sveti Antun je pronašao izvor, sam izvor, Isusa, i dopustio da živa voda, Duh Sveti

Milosrđe
znači imati
otvoreno srce,
vidjeti ljudske
potrebe. Neka
i iz tebe, kao iz
kamena u koji je
u pustinji udario
Mojsije te je
potekla voda
da se narod
napije, poteče
povjerenje
prema drugima.
Milosrđe je uga-
siti čovjekovu
žeđ za ljubavlju

proteče kroz njega, da poteku kroz njega rijeke milosrđa. Onaj koji je žedan potreban je vode i onoga koji će mu je dati. Voda je Duh Sveti, a sv. Antun je postao ruka milosrdnog Oca koja pruža svojoj djeci čašu žive vode. Ljudi su žedni Boga, vape za njim, zato milosrđe jest ublažiti tu njihovu žeđ, uputiti ih prema izvoru. „Sveti Antune, često puta smo i mi žedni, često puta lutamo u svojim životnim pustinjama, molimo te pokaži nam izvor, vodi nas k Isusu, na izvore žive vode, da ako tko zatraži od nas te vode mogremo mu dati, davati Boga, iskazivati milosrđe.”

Traume i traumatična iskustva

RAZVOJNA I SUBJEKTIVNA PERSPEKTIVA TRAUME

Prvo pitanje kod razvojne perspektive traume jest: Kada se u životu pojedinca dogodio traumatski događaj? Ova perspektiva definira kvalitetu osobnog trenutnog funkcioniranja, s obzirom na to da je dokazana povezanost između intenziteta simptoma emocionalnih teškoća i rane životne dobi, neovisno o aktualnoj dobi klijenta. Drugo što nas interesira jest u kojoj je aktualnoj životnoj dobi klijent koji je bio izložen traumi. Ovo je važno radi prilagodbe tretmana, npr. djeci i adolescentima ili odraslim ljudima.

Perspektiva subjektivnog doživljaja također postavlja pitanja: Prvo, jesu li svi koji su bili izloženi događaju traume i traumatizirani? Epidemiološke studije npr. sugeriraju da oko 90 % ljudi tijekom života doživi nekoliko, točnije tri događaja koja zadovoljavaju kriterije traume, kao npr. prometne nezgode, prirodne katastrofe, fizički ili seksualni napad.

TRAUME S „MALIM T”

Također, neki autori kao Sapiro (Sapiro, 2017.) tvrde da za kliničke posljedice traume nekada nisu neophodni traumatski događaji sa velikim „T”, već događaji s „malim t” bez općeg traumatskog potencijala, ali koji mogu biti pojedinačno relevantni za žrtvu. To može biti rođenje djeteta, prirodna smrt bliskih osoba, problemi s novcem i zaposlenjem, ili razlaz s bliskim prijateljem... Sve ovo ukazuje da je bitno kako i na koji način živimo, rješavamo probleme i osjećamo li se sigurno. Trenutak gubitka elementarne zaštite stavlja naše osnovne potrebe pod znak pitanja.

POSTTRAUMATSKE REAKCIJE

Razgovarajući ovih dana s roditeljima čija su djeca bili neposredni svjedoci događaja u školi koja je ovih dana u središtu javnosti, slažemo se da je važno razumjeti i tolerirati posttraumatske reakcije njihove djece u vidu misli, postupaka, snova i somatskih reakcija, kao i najraznovrsnijih obrambenih mehanizama koji se ovih dana intenzivno izražavaju i odražavaju na sve njih, ali i sve nas... Važno ih je čuti i razumjeti i kada ne govore. Biti tu za njih!

Ipak, dokazano je i da velika većina ljudi na traumatski životni događaj reagira angažiranjem vlastitih resursa psihološke otpornosti i uspješnim prevladavanjem.

Posljednja događanja u našoj zemlji reaktivirala su iskustva traume u mnogima od nas. Retraumatzacija je obično aktualna kada neki novi okidač izazove sličnu ili istu staru ili raniju traumatsku reakciju kod osobe.

Ratovi, izbjeglištvo, gubitak okruženja i posla, preseljenje u stranu zemlju, pandemija, samo su neki od okidača kojih se posljednjih dana možemo sjetiti...

Suvremeno shvaćanje traume i njen utjecaj na mentalno zdravlje ljudi definiraju smjernice za procjenu tipa i intenziteta psiholoških problema koji su nastali kao reakcija na traumatski događaj. Ova procjena definira i određene tretmane osmišljene i usmjerene na pružanje pomoći ljudima da prevladaju traumu i žele prevladati njene psihološke posljedice. Ova novija shvaćanja razlikuju se od nekadašnjih koncepta traume tijekom razvoja psihologije kao znanosti. Tada se pod traumom smatrao sam čin rođenja, različite frustracije tijekom razvojnog životnog doba, zaključno s učestalim gubitcima u kasnoj životnoj dobi.

SUVREMENE TEORIJE TRAUME

Današnja shvaćanja traume i traumatskog događaja odnose se na težak životni događaj koji najčešće obuhvaća jedno od dva tipa veoma intenzivnih averzivnih iskustava. Prvo je izloženost osobe situaciji koja može biti realna ili potencijalno životno ugrožavajuća, ozbiljne tjelesne povrede, kao i fizičko i seksualno nasilje. Izloženost ovim događajima podrazumijeva da je osoba sudjelovala u ovim događajima kao žrtva, nazočila mu kao svjedok ili promatrač ili je saznala da joj je bliska osoba prošla kroz spomenute okolnosti. Također, pod traumom se danas podrazumijevaju i izloženosti događajima uz intenzivna izlaganja užasavajućim detaljima traumatskih događaja, od forenzičke obrade mjesta zločina, dokumentiranja dokaza ratnih zločina, kao i neposrednog zbrinjavanja žrtava nesreće, nasilja i prirodnih katastrofa (APA 2013.). Ovdje mislimo na dvije važne perspektive: razvojnu i subjektivnu.

26. lipnja Sveti Ivan i Pavao + 26. lipnja 362.

Blagoslov svijeća od groma

Na spomendan Svetoga Ivana i Pavla svećenici blagoslivljaju „svijeće od groma”. Kada zaprijeti nevrijeme, vjernici će pred gorućom svijećom od groma moliti Božju pomoć. Zagovor svetog Ivana i Pavla mole poljoprivrednici, vinogradari i voćari. Njihov zagovor se traži u opasnosti od tuče (leda), u opasnosti od oluje i groma. Pomoć svetoga Ivana i Pavla traže vjernici i kada navale velike kiše ili suša. U nekim njemačkim krajevima su se na spomendan ove svete braće vodile zagovorne procesije s molitvom za prikladno vrijeme. Običaj blagoslova svijeća na spomendan svetoga Ivana i Pavla još živi, a u nekim župama Subotičke biskupije se ponovno uvodi.

Svetci iz Rimskog kanona

Rijetko se u našim crkvama moli prvi ili Rimski kanon. Prije pretvorbe spominjemo se svetih, a među njihovima imenima se spominju sveti Ivan i Pavao. „U zajedništvu s cijelom Crkvom častimo uspomenu ponajprije slavne Marije vazda Djevice, Majke Boga i Gospodina našega Isusa Krista. Častimo i uspomenu blaženoga Josipa, zaručnika iste Djevice, kao i blaženih apostola i mučenika tvojih: Petra i Pavla, Andrije, Jakova, Ivana, Tome, Jakova, Filipa, Bartola, Mateja, Šimuna i Tadije, Lina, Kleta, Klementa, Siksta, Kornelija, Ciprijana, Lovre, Krizogona, Ivana i Pavla, Kuzme i Damjana i svih svetih tvojih: po njihovim zaslugama i molitvama neka nam tvoja pomoć u svemu bude bedem i zaštita”. Svetce molimo da nam po njihovim zaslugama i molitvama Bog pomogne i da nam bude bedem i zaštita.

Što znamo o svetom Ivanu u Pavlu

Predaja govori da su Ivan i Pavao bili braća i da su u Rimu zajedno pretrpjeli mučeništvo za vrijeme cara Julijana apostate. Ivan i Pavao su bili predstojnici u kući

kćeri Konstantina Velikog. Tako su imali ugledan položaj u Rimu. Jedna druga predaja zna da su bili časnici u carskoj vojsci. Prema jednoj drugoj predaji, Ivan i Pavao su među rimskim kršćanima bili đakoni, koji su skrbili za najpotrebnije u zajednici.

Da nitko ne dozna da su bili kršćani...

Sveti Ivan i Pavao su potajno bili mučeni u svojoj kući na Monte Celiju u Rimu. Bilo je to 26. lipnja oko 363. godine. Ondje su za vladavine cara Julijana Odmetnika 26. lipnja 362. bili i pokopani, da se slučaj ne bi razglasio. Opis toga mučeništva sačuvao se u više od 100 rukopisa. Ivan i Pavao bili su u velikoj milosti kćeri cara Konstantina, ali kada je došao na vlast Julijan Odmetnik, koji je opet htio uspostaviti poganstvo, postadoše sumnjivi. Najprije se pokušavalo nagovoriti ih na otpad od kršćanske vjere, ali kada to nije uspjelo, udariše ih na muke.

Njima su posvećene glasovite crkve

U Rimu im je posvećena vrlo stara crkva „Santi Giovanni e Paolo”, a u Mlecima dominikanska crkva „San Zanipolo”. Svjedočanstva o njihovom čašćenju su vrlo stara, pa nije čudo što su opisi njihova mučeništva često odjeveni u ruho legende. U župnoj crkvi u Beregu (Bački Breg) postoji vrlo vrijedna slika ove braće po krvi i po vjeri. Naslikao ju je Matthias Hanisch.

Osim što se ovi sveti mučenici spominju u Rimskom kanonu, spominju se i u Jeronimovom martirologiju, u Leonovom, Gelazijevom i Grgurovom sakramentaru. Molitve i predslovlja slave njihovo bratstvo u vjeri, njihovo mučeništvo i pogreb u Rimu. Sveti Leon Veliki sagradio je u njihovu čast na sjeverozapadu vatikanske bazilike jedan samostan koji je postojao sve do XV. stoljeća. Baziliku svetih mučenika Ivana i Pavla je papa Grgur Veliki

odredio kao jednu od korizmenih bogoslužnih postaja. Ti sveti mučenici ušli su i u Litanije svijet svetih.

Učenjak Gioacchino de Sanctis izdao je nakon pomnog proučavanja 1962. godine knjigu *Sveti Ivan i Pavao, celimontanski mučenici*. Njegov je zaključak da, na temelju liturgijskih, arheoloških i povijesnih podataka, a tako i iz kritike teksta o mučeništvu te iz uvida u suprotne pretpostavke, ostaje izvan svake sumnje jezgra tradicije o svetom Ivanu i Pavlu, iako o nekim pojedinostima i dalje ostaje nesigurnost.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Marijanske liturgijske svetkovine i blagdani u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina (1)

Karmelska ili Škapularska Gospa

Djevo, što blistaš u nebeskom dvoru, Karmela diko, Djevo, Majko naša: slabašne naše, no ljubavi pune, pohvale primi. (Himan iz časoslova Karmelske Gospe)

Sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić nije samo član karmelićanskog reda nego i vjerni sin svoje Nebeske Majke, Kraljice Karmela, i veliki širitelj pobožnosti svetoga Škapulara. Dobar je poznavatelj povijesti redovnika pustinjaka s gore Karmela u Palestini, koji su uz samostan i crkvicu posvećenu Blaženoj Djevici Mariji „skupljali slatki med kontemplacije” Isusa Krista i Njegove presvete Majke. Ispočetka su karmelićani slavili svetkovinu Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije, i to im je bila glavna svetkovina. Prema viđenju proroka Ilije, koji je zbog odreknuća Izraela od Saveza sklopljenog na gori Sinaju, na tri godine i šest mjeseci, molio da se nebo zatvori i ne pada kiša, pa je opet molio Bogu da vrati kišu suhoj zemlji Izraela. Oblačak *malen kao dlan čovječji* (I. Kr 18, 41-46), koji je donio obilnu kišu, karmelićanski teolozi tumače da je to mala Marija koja je donijela kišu – Spasitelja Isusa Krista. To je Bezgrešno začecje Blažene Djevice Marije, koju karmelićani štiju kao svoju Majku i kao uzor kontemplativnog života.

Svetkovina Gospe Karmelske počela se slaviti u XIV. stoljeću, kao prigoda za zahvalu nebrojenih dobročinstava koja Blažena Djevica posreduje karmelićanskoj obitelji. Početkom XVII. stoljeća papa Pavao V. priznao je i potvrdio tu svetkovinu kao osobiti naslov Škapularske bratovštine. Spomenimo da je u Lurdu posljednje ukazanje Blažene Djevice Marije bilo 1858., na svetkovinu Gospe Karmelske, na dan kada Crkva slavi spomen Gospina ukazanja sv. Šimunu Stocku, kojemu je pružila škapular kao svoj posebni znak zaštite svim karmelićanima i onima koji budu pobožno nosili to sveto karmelsko odijelo. U Fatimi, 13. listopada 1917., Marija se ukazala u karmelskom odijelu i oprostila se od troje djece vidjelaca. Tijekom svih stoljeća Majka i Kraljica Karmela vjerno bdije nad svojom ljubljenom djecom na zemlji. U svojim razmatranjima, propovijedima i duhovnim obnovama, sluga Božji o. Gerard ističe upravo te povijesne i tradicijske istine, kada slavi svetkovinu Gospe Karmelske i širi pobožnost svetoga škapulara.

Za oca Gerarda Gospa Karmelska je „Prvo cvijeće spasa. Oko tog cvijeća biti znači sebe spasiti.

To se cvijeće kao oblačić pokazalo i kao milosti mnogo poslije od anđela pozdravljeno. Mnogo milosti rose, duhovne kiše koja ne pozna suše izlijeva Majka Božja. Micajte me da držim zakone po primjeru Majke. Ta ona je čudotvorna i prvo cvijeće spasa Karmela. Tko na nju pogleda, njoj se približi, miriše, lijep ostaje” (*Biser misli*, 004221). Aludirajući na Prvu knjigu o kraljevima (18,41-46), otac Gerard nastavlja: „Čudotvorni oblačić pokvasio je suhu zemlju. To je znamenje Blažene Djevice vidio sv. Ilija. A ruho Blažene Djevice, sv. škapular, pokvasi nepokorno osušeno srce da donese plod pokore. Škapular je ruho koje neće istrnuti, koje nas ne od zime, nego od paklene vrućine čuva i sačuva vjeru za vrijeme i za cijelu vječnost” (*Blago duše*, 008300).

Otac Gerard svoj život posvetio je služenju sakramenta sv. ispovijedi u ispovjedaonici i pohodom bolesnika u bolnici i na salašima. Iz iskustva susreta s bolesnicima i kušnjama što su ih oni podnosili u svojoj bolesti, dobro je uočio kako sotona vrebabaš na času smrti, da uništi dušu čovjeka i da ga otrgne od Boga i vječnosti. Zato je u svojim propovijedima i škapularskim procesijama koje su se obavljale svakog mjeseca u karmelićanskim crkvama, živim primjerima poticao bolesnike neka ne nasjednu na đavolske napasti: „Nečisti duh hoće da otme od bolesnika škapular. Tako je jednu bolesnu majku strašno mučio napasnik na smrtnoj postelji i šaptao joj da skine sa sebe škapular. Majka se potužila svojoj djeci da je jako žeže škapular i da joj ga skinu, ali djeca ga nisu htjela skinuti. Osam puta su molili krunicu i tada se smirila. Tako smirena zahvali svojoj djeci što joj nisu skinuli škapular” (*Blago duše*, 008200).

Otac Gerard želi dobro poučiti vjernike da škapular nije amulet niti vradžbina koji bi nas bez vjere, nade i ljubavi sam od sebe čuvao i spasio dušu. Škapular nas po rukama Majke Božje vodi k Isusu, upućuje nas na svetu misu i sakramente, na život po Božjim zapovijedima i evanđelju Isusa Krista: „Lijepim ruhom pokriva majka mane svoga djeteta. Sa svetim škapularom Gospa pokriva mane naše duše pred Bogom. Škapular čistim sačuva onoga koji kao Majka Božja vrši volju Božju, čije je srce slika Majke Božje. Majko moja! U tebi nalazim dječje pouzdanje, to je moje spasenje” (*Blago duše*, 008301).

(nastavlja se)

Dvadeset godina Hrvatske zajednice bračnih susreta u Subotici

Dragi čitatelji *Zvonika*,

Obiteljsku stranicu u ovom broju posvećujemo Hrvatskoj zajednici bračnih susreta koja ove godine proslavlja 20 godina postojanja u Subotičkoj biskupiji. Činimo to s posebnom radošću jer smo nedavno i sami iskusili blagodati iz njene bogate riznice kada smo sudjelovali na „Originalnom vikendu“. I sami smo doživjeli kako je riječ o zajednici koja nudi tako jednostavan i prijeko potreban model razvijanja bračne komunikacije i pomoć u življenju punine bračnog sakramenta. Donosimo kratku povijest ove zajednice, izvješće s proslave, kao i pismo gostiju iz Zagreba, **Spomenke** i **Darka Novosela**, koji prate subotičku zajednicu od samih početaka.

OBILJEŽAVANJE OBLJETNICE

U prostorijama Župe sv. Marka u Žedniku, 30. travnja obilježeno je 20 godina postojanja Hrvatske zajednice bračnih susreta u Subotici. Program je započeo retrospektivnim izlaganjem početaka i glavnih događaja zajednice koji su iznijeli koordinatori regije Subotica **vlč. Franjo Ivanković** i **Sonja i Robert Konkolj**. Uslijedila je duhovna obnova koju su vodili **Dinko i Josipa Hrehorović**, nacionalni koordinatori HZBS, uz **vlč. Franju Ivankovića**. Nakon razmjene dojмова u paru i skupini, sudionici su sudjelovali u svetoj misi koju je predslavio **vlč. Anton Zec** u zajedništvu s **vlč. Vinkom Cvijinom**, **vlč. Józsefom Nagyom** i **vlč. Franjom Ivankovićem**. Susret je završio druženjem članova

zajednice i gostiju koji su došli iz Hrvatske, kao i para iz Mađarske zajednice bračnih susreta sa svećenikom.

Sljedećeg dana, 1. svibnja, na Sv. Josipa Radnika, na Bunariću je održan tradicionalni susret koji je započeo svetom misom u 11 sati na kojoj je propovijedao **vlč. Vinko Cvijin**. Tumačeći riječi evanđelja u kome Isus nije prihvaćen u svom zavičaju, on je primijetio kako je sigurno i bračnim parovima ponekad najteže svjedočiti svoju bračnu ljubav baš u krugu najbližih. Ohrabrio ih je da se usude svojim životom pokazivati kako brak može biti lijep, obnovljen i ispunjen radošću, unatoč svim poteškoćama i našim slabostima. Nakon svete mise počelo je druženje koje je potrajalo sve do večernjih sati. Susretu su se osim gostiju iz Hrvatske pridružili i **Misi** i **Izabella Ujvári**, koordinatori Mađarske zajednice bračnih susreta.

NAŠ APOSTOLAT JE ŽIVLJENA LJUBAV

Tri bračna para i svećenik iz Hrvatske, uz nesebičnu pomoć parova iz Mađarske zajednice, u Totovu selu na „Originalnom vikendu“ od 30. svibnja do 1. lipnja 2003. godine posijali su sjeme, koje se svake godine umnaža i donosi plodove. Vikend su vodili **Andelka** i **Marijan Mađerčić**, **Biserka** i **Marijan Topčić**, **Slađana** i **Ivica Čuljak**, te +msgr. Josip Frkin. Snažnu potporu i ljubav pružili su bračni parovi iz Mađarske zajednice bračnih susreta kao organizatori. Na vikendu je sudjelovalo devet bračnih parova iz Subotice, te grkokatolički svećenik i sedam bračnih parova koji su došli iz Kule, Srbobrana i Kucure.

Od tada su mnogi bračni parovi i svećenici otkrili koliko su voljeni i važni svome bračnom drugu, svome narodu i Crkvi. Mnogima je to bila prekretnica u bračnom životu, počeli su aktivnije živjeti evanđelje i tako primjerom evangelizirati suvremeno društvo, pomažući i drugima da shvate koliko su voljeni i vrijedni jedni drugima. Privilegiju da iskuse ovaj Božji dar tijekom

ovih 20 godina imalo je 120 parova i 20 svećenika iz Subotice i okolice. „Tsunami” oduševljenja, nakon prvog „Bračnog vikenda”, s nama je podijelila Slađana Čuljak, jedna od voditeljica programa: „Bilo je nezaboravno. Neću pogriješiti ako taj vikend usporedim s Händelovom *Alelujom*! Mislim da se vidjelo na svima nama, a u meni se i sada, kada god se sjetim tog vikenda, tih parova i osjećaja koji su me tada prožimali, sve ponovo probudi i tako sam sretna što se sve to odigralo u našem rodnom zavičaju, među našim Hrvatima u Vojvodini.”

LJUBAV JE ODLUKA

Od tada se svake treće srijede u mjesecu nalazimo na duhovnim obnovama koje organiziraju bračni par i svećenik i gdje, koristeći evanđelje za temu, razmjenjujemo proživljena iskustva. Tako dolijevamo ulje u naše svjetiljke, da nastavimo svijetliti u našoj obitelji, zajednici, na poslu, okolini...

Na proslavi obljetnice razmišljali smo o putu u Emaus (Lk 24,13-35). Promišljali smo o tomu što nam evanđelje govori o našem svakodnevnom životu? Jesu li moje oči uvijek otvorene da prepoznam Isusa? Imam li dovoljno ljubavi da progledam i uvidim da sam uvijek s Bogom kada sam sa svojim bračnim drugom, kada donesem odluku ljubavi da bezuvjetno volim svoju suprugu/svoga supruga. Naravno, ljubav mora biti obostrana jer i ptica ne može letjeti samo s jednim krilom, već su joj potrebna oba, kako kaže vlč. Anton Zec.

UMNAŽANJE LJUBAVI

Ljubav nije ljubav ako nije dalje predana. Radeći na sebi, prihvaćajući svoje bližnje onakve kakvi jesu a ne kakve ja želim da budu, žrtvujući se za njih, služeći im i kada mi to teško pada, umnažam zapravo ljubav svojim primjerom. U to smo se uvjerali i 1. svibnja kada smo hodočastili Majci Božjoj na Bunarić. Svi su nesebično

Pismo prijatelja iz Zagreba

„Dragi prijatelji,

radosno se sjećamo našeg posjeta Subotici i dragim prijateljima iz Zajednice bračnih susreta. Hvala vam na pozivu da vam se pridružimo na proslavi 20. godišnjice osnutka i početka zajedničkog rada na obnovi naših sakramenta – bračnog i svećeničkog. S vašom smo se zajednicom od početka vezali prijateljstvom i ljubavlju, zajedničkim traženjem Božjih puteva za naše bolje življenje u braku. Zato svi mi, koji smo u tome sudjelovali, dolazimo k vama baš kao svojima najbližima, a vi nas sve primajte u vaše kuće i vaša srca.

Sreli smo se s mnogim parovima koji su zajedno sa nama bili na vikendima – bračnim, zaručničkim, dubokom i formacijskom vikendu. Sjetili smo se da smo zajedničkim radom ulazili jedni drugima u životne situacije, zajedno se radovali i koji puta i rastužili. Tako smo nalazili snagu za daljnje traženje Boga i za kvalitetniji život udvoje. (...)

Još jednom hvala svim prijateljima na nezaboravnom susretu! Vidimo se opet!

Puno vas pozdravljamo i volimo!

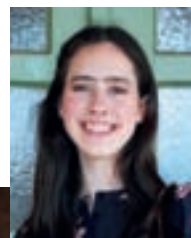
Spomenka i Darko iz Zagreba”

služili jedni druge. Osjećalo se zajedništvo i Božja prisutnost u svakome kutku svetišta.

Kao zajednica, veliku snagu i puninu doživljavamo svake godine hodočasteći u svetište Majke Božje u Mariji Bistrici. Od 2010. godine, u pokladno vrijeme organiziramo prelo Zajednice bračnih susreta.

U protekla dva desetljeća prvi u služenju Zajednici su bili koordinatori koji su se nesebično trudili da budemo u neprekidnoj vezi s nacionalnim timom u Republici Hrvatskoj: **Marica i Zvonko Vukov, Danica i Marinko Mlinko, Marina i Mirko Šokčić, Blaženka i Grgo Bašić Palković, Katica i Pajo Ivanković, Ljubica i Mirko Stipančević**, Sonja i Robert Konkolj, naravno uz veliku potporu svećenika u timu: vlč. Franje Ivankovića, +Andrije Kopilovića, vlč. **Željka Šipeka** i vlč. **Marka Forgića**. Već sama njihova prisutnost na mjesečnim obnovama daje nam polet i hrabrost da nastavimo graditi svjetionik u pustinji. /**Mirko i Marina Šokčić**/

I mi smo pozvani biti sveti

U proteklih nekoliko brojeva *Zvonika* mogli ste čitati o životu nekoliko svetaca koji i dandanas inspiriraju mlade i potiču ih da budu bolji i jedinstveni. Neki od njih bili su čudotvorci i imali viđenja, dok su drugi živjeli običnim životom, govoreći svaki dan Bogu svoj da. Sve nas Isus poziva na svetost, iako nam se ona ponekad čini nemogućim, pa čak i strašnim pojmom. Malu Tereziju mučila je ista stvar pa je tako osmislila put svetosti koji se ne sastoji od nečeg izvanrednog i velikog, već od puno malih i jednostavnih stvari obavljenih s ljubavlju. I mi smo isto tako pozvani činiti obične stvari poput učenja, druženja, naših hobija, kao i stvari koje su nam teške, te ih s ljubavlju predati Bogu kao žrtvu. Možda ne možemo postati veliki mistici, ali Bogu možemo služiti kroz male i obične stvari, događaje i situacije naše svakodnevnice. Pritom moramo paziti na zamku đavla koji nam tiho šapće da imamo vremena za sve, da smo još mladi i da nema potrebe da se brinemo što će biti s našom dušom i svetosti. Isus nam govori da budemo budni jer ne znamo ni dana ni časa kada će nas pozvati. S tom rečenicom u našim mislima moramo biti svjesni da nam svaki dan može biti posljednji, te da svakoga dana moramo odabrati Boga kako bi se naša duša spasila i postala sveta.

Priča o gubavcu koji je zadržao osmijeh na licu

Follereau je posjetio bolnicu za gubavce na jednom otoku na Pacifiku. Mjesto nepodnošljivih strahota. Živi mrtvaci, očaj, zapomaganje, rane, osakaćeni ljudi. Ipak, u cijeloj toj pustoši, neki bolesni starac uspio je sačuvati žarki sjaj u očima i osmijeh na licu. Trpio je u tijelu kao i svi ostali njegovi supatnici, ali je pokazivao iznimnu živost i ljubazno se ophodio prema drugima.

Znatiželjan zbog tako čudesnog ponašanja među jadnim očajnicima, Follereau je tragao za objašnjenjem pitajući se: što je tom čovjeku davalo izuzetnu snagu, te je živio vedro unatoč svemu što ga je snašlo? Pratio ga je potajno i otkrio da svako jutro, u ranu zoru, starac odlazi na isto mjesto uz rub žičane ograde. Tamo bi sjeo i čekao. Nije promatrao izlazak sunca, niti divote zore na Pacifiku. Čekao bi sve dok se s druge strane ograde ne bi pojavila starija žena s finim borama na licu i očima u kojima se zrcalila blagost. Žena nije govorila. Kao da je donijela samo taj svoj tihi i neupadljivi osmijeh. Starac, ozaren tim osmijehom, također se blago smijehio.

Sporazumijevanje šutnjom trajalo je nekoliko minuta, a nakon toga starac bi se digao i vratio u kolibu. Ponavljao je to svakog jutra. Bilo je to nešto poput njegove svakodnevne pričesti. Gubavac, okrijepljen i ohrabren smiješkom one žene, mogao je podnijeti dan koji je bio pred njim. Tako iz dana u dan.

Kada ga je Follereau upitao tko je ta žena, gubavac mu je odgovorio:

– To je moja supruga!

Zatim je nakon kratke šutnje dodao:

– Prije nego sam došao ovamo, ona me je kriomice liječila svime što je sama pronalazila. Vrač joj je dao neku mast kojom bi mi mazala cijelo lice, osim djelića koji bi nježno poljubila... Ali eto, sve je bilo uzalud. Uхватili su me i doveli ovamo. Ona je došla za mnom. Svakog je dana mogu vidjeti i po tome znam da sam živ. Zbog nje mi je život još uvijek drag.

Zacijelo se jutros i tebi netko nasmijehio, makar ti to možda nisi ni zapazio.

Sjeti se, danas netko očekuje i tvoj osmijeh.

Ako uđeš u crkvu i u tišini širom otvoriš svoju dušu, osjetit ćeš da te je Bog prvi primio sa smiješkom.

Tekst je izvadak iz knjige Bruna Ferrera: *365 malih priča za dušu*

Susret s Majkom

Susret s majkom počinje od njenog *Evo me*, njenog *da* životu... Ona prihvaća Božju volju i ispod svog srca, u svom krilu, naručju, priprema svijet za susret sa novim bićem, još jednim Božjim unikatom koji donosi novo svjetlo u ovaj svijet.

Susret s majkom, susret je ljubavi... Prvi pogled, prvi dodir, i zauvijek povezanost dva bića. Dva srca koja kucaju kao jedno. Svaki zagrljaj susret je ljubavi. Dodir dva srca koja kucaju jedno za drugo.

Susret s Majkom dogodio se u Betlehemskejštalici, a završio Tvojim mrtvim tijelom u Njenom krilu, na Golgoti. Njeno *Evo me* mnogo je jače i od mog, i od tvog, od našeg. Jer Njeno *da* znači *da* ljubavi, ali i boli i trpljenju. Marija je znala da će joj „mač probosti srce”. Ipak, Njena vjera i pouzdanje bili su jači od svih ovozemaljskih kušnja. Ona *pohranjivaše sve događaje i prebiraše ih u svome srcu* (Lk 2,19).

Prati Te na Tvome putu... Njene ruke su ispružene ka Tebi, skuti Njene haljine tu su da Te zaštite. Pri vašem susretu, u trenutcima Tvoje boli i muke – nema riječi... Samo pogledi puni ljubavi. Pogledi užasa, boli i straha u Tvojim očima Marijo; i pogledi utjehe, ohrabrenja i nade, u Tvojim Isuse... To mi daje nadu da je Ona tu i za mene. Da su Njene ruke ispružene i ka meni, da skuti Njene haljine i meni pružaju utočište.

Dok si visio na križu, svijet je dobio Majku. U najtežim trenutcima mislio si na nas. Uolikoj tjeskobi, jednim pogledom, zagrljio si nas i obavio ljubavlju.

Njeno krilo utočište je za cijeli svijet, kolijevka za sve nas. Svaki susret sa Njom zagrljaj je ljubavi. Svaki

Njen pogled, pogled je ljubavi. Jer to je ljubav... Kada na nekoga gledaš očima srca. *Bog ne gleda kao što gleda čovjek: čovjek gleda na oči, a Gospodin gleda što je u srcu* (1 Sam 16,7).

Jelena Pinter

Molitva svetoj Tereziji od Djeteta Isusa

O, sveta Terezijo, ti koja si otkrila da je jednostavan put, put svetosti, pomoz nam živjeti jednostavne stvari svaki dan silom ljubavi koja ih čini velikima. Ti, zaštitnice misija, trči i obujmi granice zemlje da bi poduprla misionare koji su u nevolji, da bi dala snagu onima koji su progonjeni,

da bi donijela vjeru onima koji su u napasti. Ti, koja si mlada radosno odgovorila na Ljubav Božju, učini da mnogi mladi osjete u srcu glas Učitelja koji ih zove da postanu ribarima ljudi i da imaju hrabrosti reći svoje „evo me”. Ti, koja si po svome obećanju učinila da na sve nas padne mirisna kiša ružinih latica, daj svećenicima srce, grešnicima oprost, bolesnima zdravlje, očajnima utjehu. Sv. Terezijo od Djeteta Isusa, moli za nas.

Značenje dobre prehrane i njezina vrijednost

Jer kao što u jednom tijelu imamo mnoge udove, a udovi svi nemaju isti posao. (Rim 12,4)

U prethodnim člancima govorili smo o tri glavna makronutrijenta. Oni su važni, ali su samo jedan dio cijeloga sustava. Mikronutrijenti kao što su vitamini i minerali također igraju sastavnu ulogu, kao i voda. Ravnoteža svih ovih čimbenika daje nam alate potrebne kako bi naše tijelo funkcioniralo optimalnim kapacitetom. Dakle, koje su koristi od svega ovoga?

Upravljanje težinom

Mnogi od nas pogrešno povezuju mršavljenje s pomodnim dijetama, ali hranjiva prehrana doista je najbolji način za održavanje zdrave težine i istodobno postizanje potrebnih hranjivih tvari za zdravo funkcioniranje tijela. Zamjena hrane visoke kalorijske a male nutritivne vrijednosti i grickalice hranjivom hranom prvi je korak u održavanju vaše težine unutar zdravog raspona u odnosu na sastav vašeg tijela.

Zaštita od kroničnih bolesti

Mnoge kronične bolesti poput dijabetesa tipa 2 i bolesti srca uzrokovane su lošom prehranom i pretilošću. Primjena preventivnog pristupa s planom prehrane temeljenom na cjelovitim namirnicama također smanjuje rizik od razvoja drugih povezanih bolesti kao što je zatajenje bubrega.

Jačanje imunološkog sustava

Naš imunološki sustav zahtijeva bitne vitamine i minerale kako bi optimalno funkcionirao. Zdrava i raznolika prehrana osigurava da vaš imunološki sustav funkcionira na vrhunskoj razini, te štiti od bolesti i problema s imunodeficiijom.

Odgađanje početka starenja

Određene vrste hrane poput rajčica i bobičastog voća mogu povećati snagu i poboljšati kognitivne performanse, štiteći istodobno vaše tijelo od učinaka starenja.

Potporna mentalnom blagostanju

Konzumiranje prave hrane zapravo vas može učiniti sretnijima – hranjive tvari poput željeza i omega-3 masnih kiselina koje se nalaze u hrani bogatoj proteinima mogu poboljšati vaše raspoloženje. To pridonosi boljem općem mentalnom blagostanju i štiti vas od problema s mentalnim zdravljem.

Regulirana veličina porcija

Pretjerano ili premalo jedenje lišava vas hranjivih tvari i može utjecati na vašu težinu, stoga uvijek regulirajte svoje porcije obroka. Kada kupujete hranu, provjerite veličinu porcija na etiketama s nutritivnom vrijednošću kako biste vidjeli koliko iznosi redovita porcija i koliko sadrži u smislu hranjivih tvari.

Prednost svježe hrane

Od svježe, cjelovite hrane izvući ćete maksimalnu nutritivnu korist. Uvijek birajte hranu u njenom najčišćem, neprerađenom obliku kao što su svježe voće, povrće i meso. Ako idete s prerađenim alternativama, odaberite one koje su prošle jednostavne promjene kao što su dehidracija i brzo zamrzavanje. Također, pripazite na popis sastojaka kako biste bili sigurni da u hranu unosite što manje aditiva.

Razina spavanja i energije

Uzimanje prave količine hranjivih tvari i kalorija pomoći će vam da ostanete puni energije zahvaljujući njihovoj sposobnosti da potiču miran san. Ako se osjećate tromo, to bi mogao biti znak ili izrazitog nedostatka kalorija i/ili hranjivih tvari, što dovodi vaše tijelo u „mode gladovanja“, s sve to otežava njegove sposobnosti obnavljanja.

Zašto biste trebali razmisliti o posjetu nutricionistu?

Savjeti i planovi obroka

Planiranje obroka može biti previše posla. Nutricionist to može lako isplanirati hranjiviji obrok od vas. Također, možete dobiti savjete o hrani i prehrani, umjesto da pretražujete po možda nepouzdanim izvorima na internetu.

Prilagodba

Nijedan plan borbe ne preživi prvi kontakt, a isto vrijedi i za planove prehrane. Međutim, dobro obučeni nutricionist točno će znati kako i gdje prilagoditi vaš plan prehrane kako biste se vratili na pravi put.

Držati se cilja

Može biti teško riješiti probleme povezane s prehranom. Imati nutricionista znači da imate nekoga s kim ćete rješavati svoje probleme i kao nekoga tko će vas potaknuti na postizanje vaših prehrambenih ciljeva. Osim savjeta vezanih uz dijetu, nutricionisti vam mogu ponuditi i emocionalnu potporu.

On – Matej Lovrić

„On treba da raste, a ja da se umanjujem”, rečenica je sa zadnje korice knjige i odlično sumira cijelu knjigu i piščevu osobnost. On je zbirka osobnih priča pisca Mateja Lovrića koji je doživio posebnu milost da mu Bog progovara u najtežim situacijama. Stil pisanja je vrlo prozračan, kratke rečenice su zapisane u posebnim redcima, tako da se svaka rečenica može dobro upiti i proživjeti. Zbog svoje prozračnosti knjiga se čita lako, a zbog svoje tematike čitatelj će nužno doživjeti pročišćenje. U nekim trenucima može se činiti kao da pisac ne govori o sebi nego

osudu, malovjernost. Često kada čitamo priče o svetcima i čudesima, imamo osjećaj da su životi tih osoba bili puni milosti, poput raja na zemlji... Ova knjiga podsjeća nas da, kada i doživimo velika čudesna, opet možemo upasti u kolo-tečinu svakodnevnog života i grešnosti. Dvije su velike komponente autorova života i sredstva putem kojeg doživljava milosrđe: njegova obitelj i njegovi prijatelji iz udruge „Arka” koja pomaže osobama s teškoćama. Kroz odnos s obitelji, od odnosa sa svojim roditeljima, preko sestre koja je bila bolesna, do upoznavanja supruge i rođenja njegovo dvoje djece, Bog mu se javljao na čudesne načine. Često su ga u „Arci” osobe za koje bi većina ljudi mislila da ih treba učiti i podučavati naučile mnogim važnim lekcijama, osobito ako bi u njemu vladala osuda, neraspoloženost, odbojnost.

ZA KOGA JE KNJIGA?

Kada god trebam pisati osvrt na neku knjigu za *Zvonik*, nekako se sve uroti da taj tjedan bude prepun obveza, obveza kojima se nisam ni

On treba da raste,
a ja da se umanjujem

priča neku priču izvan svog života, no to samo podupire rečenicu sa zadnje stranice. Ta rečenica nije samo fraza nego istinsko življenje poniznosti, autentična malenost pred svakodnevnim čudima koje pisac doživio. Čak i sam minimalistički dizajn knjige, bijele korice s jednom jedinom riječju „On”, doprinosi da se čitatelj usmjeri na glavnog lika knjige i života pisca – Njega.

O ČEMU JE RIJEČ U KNJIZI?

Kao što je već spomenuto, knjiga obuhvaća niz osobnih piščevih priča, ne nužno linearno ispričanih. Može zvučati neuzbudljivo kada se ovako opiše, međutim svaka priča o susretu s različitim ljudima svjedočanstvo je Božje prisutnosti u životu pisca, ali i Božje prisutnosti u osobama koje je pisac susreo. U autorovu životu nije sve teklo glatko, u životu je doživio ovisnost, bolesti, bolesti najbližih. U svakoj od tih situacija Bog mu se na čudesan i providonosni način ukazao, često kroz druge ljude. Iako su ga ti susreti duboko ganuli i promijenili, iako je u njima doživio Boga, pisac ne skriva da je usprkos tome opet znao upadati u malodušje,

On je zbirka osobnih priča pisca Mateja Lovrića koji je doživio posebnu milost da mu Bog u najtežim situacijama progovara. /.../ Ova knjiga može nam posvijestiti koliko čudesno i snažno Bog stupa u kontakt s nama u svakodnevici kroz one najmanje i naizgled najbeznačajnije ljude, ukoliko Mu dopustimo

nadala. Možda je i do mogeg lošeg planiranja vremena. U svakom slučaju, knjigu za ovaj broj *Zvonika* čitala sam u tramvaju. Ova knjiga nije za one koji žele prekratiti vrijeme u javnom prijevozu, osim ako nemaju nikakav problem s time da im se nakon svake druge stranice (ako su tvrđeg srca) ili čak svake stranice slijevaju suze niz lice. Ne može se reći da je radnja knjige kompleksna, tragična. Naprotiv, iako su mnogi teški trenutci opisani u njoj, kada bi se suhoparno prepričala radnja, priča zvuči čak i pomalo svakodnevno. No upravo u tome jest ljepota ove knjige. Može nam posvijestiti koliko čudesno i snažno Bog stupa u kontakt s nama u svakodnevici kroz one najmanje i naizgled najbeznačajnije ljude, ukoliko Mu dopustimo.

Pamtimo!

Početak svibnja na ulicama Beograda osvanuli su čudni reklamni paneli, čudni zato jer nisu reklamirali nikakav proizvod niti skretali pozornost na neku uslugu. Cijela površina reklamnog panela prekrivena je crnom bojom, u sredini se nalazi datum 3. svibnja 2023., a pod datumom je ispisana prosta rečenica: Pamtimo. Riječ je o diskretnom podsjećanju na neviđenu tragediju koja je tog kobnog dana pogodila Srbiju. Tih prvih svibanjskih dana, odmah poslije produljenog prvosvibanjskog vikenda, dva događaja zaustavila su život u Srbiji i oduzela dah – masovna ubojstva u beogradskoj osnovnoj školi i po selima oko Mladenovca. Strašna bilanca ovog krvavog pira glasi: 18 izgubljenih života. Tragedija bez presedana u povijesti Srbije, presedana po više osnova – prema načinu, mjestu zločina i dobi žrtava i egzekutora. Poslije kratke paralize društva zbog ogromnog zaprepaštenja, započele su analize, tumačenja i prognoze. Psiholozi, sociolozi, pedagozi, kriminolozi i političari daju svoja objašnjenja i predlažu rješenja kao mogućnosti izlaska iz krize koju su ova nedjela raskrinkala i ono što je tinjalo ispod površine stavila na vidjelo. Uzroci se traže u atmosferi nasilja, agresije, netrpeljivosti, oštarih polarizacija, netolerancije koju podgrijevaju ili nekada i kreiraju mediji i društvene mreže. Osobito se na meti kritike i osude našla pasija prema posjedovanju oružja i lak pristup istomu. Na represivni odgovor državnog aparata se nije dugo čekalo – vlast je odmah uvela nove mjere sigurnosti u društvu: dežurstva policajca u školama i strogu kontrolu prakse držanja i korištenja vatrenog oružja, kao i pooštrevanje kriterija za izdavanje dozvola za posjedovanje oružja.

Vjernike Katoličke Crkve ova je tragedija zadesila usred uskrasnog vremena kada slavimo Isusovu pobjedu nad destruktivnim snagama zla. U ovom vremenu snažno odjekuje poziv da još čvršće prionemo uz put vjere koji smo započeli primanjem sakramenta krštenja. U liturgiji uskrasnog vremena obnavljamo obećanja koja smo dali kod krštenja i škropljeni smo vodom koja nas podsjeća na ovaj primljeni sakrament. Upravo uskršno vreme podcrtava bitnu istinu: sakrament krštenja ne predstavlja samo neki jednokratni akt poput ceremonije koja poslije izvršenja postoji samo kao bilježica u maticama ili kao uspomena na slici ili videozapisu. Sakrament krštenja inaugurira jedan poseban životni stil, mentalitet koji kao platforma nosi cijelu stvarnost ljudskog samoostvarenja. Krštenje je početak života kao jednog permanentnog procesa suobličavanja Kristu, procesa postojanja kristolikim (sličnim Kristu). Ova kristolikost, „biti kao Krist“, naš je vjerski odgovor na tragediju ubijanja i nasilja koja je zapljusnula našu državu, te naš doprinos izgradnji zajednice u kojoj građani nisu prijetnja jedni drugima. Kategorije koje obuhvaćaju tajnu Isusove osobe su sinovstvo i bratstvo – one su kamen temeljac

zajedništva u kojem nitko ne diže ruku na drugoga.

Unutar života Presvetog Trojstva, sebedarje Oca konstituira Sina kao plod očinske ljubavi. Sin je taj koji se nalazi uvijek u odnosu s Ocem, okrenut prema Njemu kao darovana egzistencija koja u ljubavi Oca otkriva izvor samoga sebe i jamstvo svog opstanka. To sebedarje Oca Sinu prelijeva se i kulminira u konkretnosti čovjeka Isusa iz Nazareta – Sin Božji je postao čovjekom. U Isusu Kristu, Božjem Sinu, koji je radi nas postao čovjekom, ljudski svijet uključen je u sinovski odnos s Bogom kome se može obraćati kao Ocu u duhu sinovskog povjerenja i pouzdanja. Isus dijeli, priopćava vlastito iskustvo sina drugima jer želi da po njemu postanemo slušatelji i primatelji Očeve poruke ljubavi, da s njime i po njemu vjerujemo u ljubav Boga Oca koja nam prethodi kao izvor postojanja i saginje se prema nama još prije nego što smo napravili prve korake; da vjerujemo u Božje pamćenje koje se nas uvijek sjeća i kada iz ljudskih glava izlaze uspomene na nas; da povjerujemo Bogu koji nas hoće za svoje sinove i kćeri. Ovo Isusovo i naše iskustvo sinovstva ima najprije pasivni karakter – biti voljen, staviti samoga sebe u Očev zagrljaj, dopustiti biti predmet Božje očinske ljubavi. Radi se o sinovstvu jer se vlastiti Ja otkriva kao sačuvan, pohranjen i prisutan u ljubavi Boga Oca. Ovo Isusovo iskustvo ne iscrpljuje se samo u pasivnoj dimenziji primanja. U iskustvu biti voljen, biti predmet Božje očinske ljubavi kao Sin Isus slobodno i svjesno poučljivog srca i uma sam bira ljubav kao svoj životni stil, opredjeljuje se za ljubav kao za vlastiti način samoostvarenja – jednostavno, u sinovskoj poslušnosti uči od Oca kako zavoljeti sva ljudska bića. Sam otkriva ljubav kao put koji vodi do sretnog cilja, sam prihvaća ljubav kao plan kojemu pripada sigurna budućnost. U tom smislu, onaj tko je prvenstveno Sin, svjestan ljubavi Boga Oca, postaje brat koji se aktivno zalaže za druge. Čovjekoljublje prema Isusovu primjeru ne spada u kategoriju ljudskog humanizma i altruizma nego potječe iz njegove vertikalne dimenzije – iz odnosa s Bogom koga drži za Oca.

Prema tomu, tko pažljivo poput Isusa osluškuje Očevu ispovijest ljubavi i sam postaje radosna vijest tužnima; onaj koji je zagrljen ljubavlju Boga Oca i sam postaje ruka koja iscjeljuje, diže klonule, podupire slabe; onaj koji je po Kristu pomiren s Bogom i sam postaje graditelj mostova u društvu; onaj koji se hrani ljubavlju Boga Oca i sam dijeli hranu gladnima i poji žedne. Krštenik kao učenik i sljedbenik Isusa Krista gradi zajedništvo, promiče suradnju, gaji kulturu dijaloga, angažira se za opće dobro, pruža ruku pomirenja, razvija odnos solidarnosti prema slabima, stoji na strani ugroženih, suprotstavlja se kušnjama nasilja, korupcije i manipulacija jer je svjestan da smo svi voljeni ljubavlju Boga Oca i ovo iskustvo sinovstva vodi prema aktivnom bratstvu. Vjera u Boga Oca, koji nas je u svome Sinu Isusu Kristu uzljubio kao svoju voljenu djecu i čiji početak ispovijedanja je sakrament krštenja, predstavlja najjači razlog zašto svoje snage investirati u izgradnju zajednice u kojoj se svaki član može osjećati sigurno i prihvaćeno. Na taj način krštenje može postati važan društveni čimbenik.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

Najljepša je moja mama, a tek naša Nebeska Mama...

U godini imamo dva mjeseca osobito posvećena Blaženoj Djevici Mariji: svibanj i listopad. Tada su pojačane naše misli o Njoj i prema Njoj, a oči i duša usmjereni su na Nju. Molitvama glasnim, tihim, zajedničkim ili osobnim obraćamo se Majci za pomoć, zdravlje, uspjeh ili zagovor kod Oca. U gotovo isto vrijeme zahvaljujemo za uslišane molitvene nakane. Molimo se Ocu, Sinu i Duhu Svetom izravno i osobno, ali u zajedništvu s Majkom, poput djece, osjećamo se sigurnijima, jačima i bližima Bogu. Zbog različitih nakana i potreba imamo kroz godinu i različite nazive za našu dragu Gospu.

U svibnju je spomen Blažene Djevice Marije Posrednice svih milosti, Gospe Trsatske, Blažene Djevice Marije Fatimske i Blažene Djevice Marije Pomoćnice kršćana. Ove godine u svibnju, poslije Duhova, slavimo blagdan Marije Majke Crkve. Ovaj blagdan može biti i u lipnju. U crkvama se u svibnju slave svibanjske pobožnosti, kao i krajem godine listopadske s molitvom svete krunice.

Kada malo „pobjegnemo” u mladost, jer sada baš i ne možemo toliko ići u crkvu, naviru nam sjećanja na vjernike okupljene oko Marijina oltara. Razdragano šaroliko mnoštvo, u veselom pjevanju i molitvi, časti Mariju Majku Isusovu i Majku našu. A njezin kip, kao da je živ, obasjan svjetlom privlačio je duše i srca prisutnih. Nije bilo ljepše majke od naše Nebeske Majke. Kada bi kip mogao govoriti ili pisati, imali bi beskonačno mnogo životnih romana koji su se otvarali pred njom. A naša Nebeska Mama, najljepša mama na svijetu je slušala, sve primala i prenosila Ocu.

Bog nam je osim nebeske dao i naše mame. One su za djecu najbolje, najsposobnije, najvrjednije, naj..., naj..., naj... i najljepše. Pročitajmo kako je jedna djevojčica koja se izgubila opisala svoju mamu.

„Lijep, sunčani dan. Mlađi braćni par se zaustavi na nasipu. Sve je bilo obučeno u zlatnožutu jesensku odjeću. U susret im je dolazila djevojčica tužna i uplašena.

– Jeste li vidjeli moju mamu? – upitala ih je kroz suze.

– Kako izgleda tvoja mama?

– Lijepa je, najljepša od sviiju! – uzviknula je malena.

Muž i žena se samo pogledaju, uzmu malu za ruke i pođu zajedno potražiti njezinu mamu. Promatrali su prolaznike i ugledali jednu vrlo lijepu ženu.

– Je li ovo tvoja mama? – pitali su djevojčicu.

– Nije. Moja mama je puno ljepša.

Krenuli su dalje. Žena je djevojčicu držala za ruku. Svaki put kada bi u daljini ugledali žensku priliku

djevojčica je čvršće stegnula ženinu ruku u nadi da je to njezina majka. U susret im je dolazila prekrasna mlada žena, duge kose, u divnoj cvjetnoj haljini.

– Je li ovo tvoja mama? – upitali su.

Djevojčica je tužno odmahнула glavom i počela plakati.

– To nije moja mama. Rekla sam vam. Moja mama je lijepa, puno ljepša od ove tete...

Počela su se paliti prva svjetla. Muž i žena su se pogledavali. Što još mogu učiniti? Gdje tražiti majku djevojčice... Tada su ugledali kako prema njima brzim korakom dolazi jedna žena. Njezina je odjeća bila stara i prevelika, cipele istrošene, a kosa raščupana od žurbe i vjetra. Njezine su ruke bile ogrubjele i prljave, a lice umorno. Samo su joj oči sjale kao dvije tužne zvijezde u sumrak.

– Jadna beskućnica... – pomisli žena i htjede s djevojčicom prijeći na drugu stranu nasipa. Tada djevojčica uzviknu:

– Mamaaaaa! Evo moje mame!

I poleti prema sirotoj ženi. Majka je kleknula na nasip i raširila ruke u koje je malena uletjela kao ptičica u gnijezdo. Kada su se izgrlile i izljubile, majka ju je podigla na ruke pa su nešto šaputale, sretne što su opet zajedno. Nato se mala okrene i veselo reče:

– Ovo je moja mama! Najljepša mama! Hvala vam!

Braćni se par zagrljio. Bez riječi su promatrali mamu s djevojčicom kako žuri nasipom... Nisu brisali suze koje su im još dugo tekle niz obraze zbog ovog divnog trenutka radosti.”

Dragi moji prijatelji, vratili smo se u vrijeme bezbrižnog djetinjstva za mnoge, ali za neke pojedince i tužnog jer nisu imali lijepu mladost. Ipak, mnogi od njih imali su najljepše tete u domovima, najljepše bake ili najljepše mame koje su ih posvojile. Neka bar u sjećanju ostanu najljepše kao prve mame. Jer mame su nas nosile devet mjeseci pod srcem, a cio život u srcu. Naša nebeska najljepša Mama nosit će nas u srcu cijelu vječnost. Svatko se slobodno može upitati, koliko god imao godina, ima li ili je bilo ljepše i draže mame na zemlji od njegove. Ne... i bit će u pravu!

Cvjetna strana Galileje

Mjesec svibanj redovito je prožet osobitom pobožnošću prema Blaženoj Djevici Mariji, koja na duhovno-poetski način povezuje izvanjsku manifestaciju prirodne ljepote proljeća s transcendentnom nježnošću i ljupkošću Nebeske Majke. Sâm cvijet grma sviba po kojem je mjesec dobio ime, spada u skupinu ornamentalnog, odnosno ukrasnog bilja. Brojne crkve i svetišta, osobito su raskošno ukrašeni obiljem proljetnog cvijeća, a raznobojni struči obgrljuju Marijine slike i kipove. U našoj biskupiji, sestre Družbe Naše Gospe, u narodu poznatije kao *notredamke*, bile

neku vrstu vizualne kateheze. Ništa nije bilo slučajno, od boje, mirisa, oblika... Sve je nosilo sa sobom određenu dubinu vjerskog izričaja.

Tako su sestre Naše Gospe odlučile 1956. na poseban način ukrasiti novosadsku crkvu Imena Marijina, prilikom podjele sakramenta potvrde i proslave svetkovine Duhova. No, događaj je bio tim značajniji jer je podjelnatelj svete potvrde bio biskup Matiša Zvekanović, netom zaređen prije par mjeseci za pomoćnog biskupa Bačke apostolske administrature i naslovnog biskupa

su izrazito predane te vrlo kreativne u osmišljavanju ukrašavanja crkvenog interijera cvijećem, koje je pažnju plijenilo svojim pomno izabranim sortama, gracioznim oblicima aranžmana, ukusno posloženim koloritom, ali i neodoljivo zamamnim mirisom koji se mogao osjetiti u cijeloj crkvi. Dodajmo pritom i sjaj redovito ulaštenog poda te klupa,

kao i snježno-bijele oltarnike, uvijek svježe oprane i uštirkane. Nerijetko bi se čuli uzdasi oduševljenja vjernika prilikom ulaska u netom ukrašene crkve, jer je zaista sve podsjećalo na pravi rajski vrt i pružalo harmoniju svih osjetila. Pritom, sestre su redovito kroz aranžiranje željele prenijeti i teološke poruke, kao

Burce u Alžiru. Gledajući ove fotografije, složiti ćemo se: vrijedne sestre uistinu su nadmašile same sebe!

Priznat ćemo, često ne razmišljamo o ukrašavanju crkvenog prostora kao mogućnosti evangelizacije i katehizacije. Svega nekoć crkava naše biskupije još uvijek čvrsto ustraje u ovoj, usudio bih se reći – *teologiji hortikulture*,

dok su brojne gotovo bez cvijeća. Kao da je ponestalo volje, razumijevanja i kreativnosti za mnogostrukost načina prenošenja Radosne vijesti. No, možda nas ove fotografije iz prošlosti Novog Sada potaknu, te i mi pođemo, kako veli Uskrsna posljednica, putem *cvjetne strane Galileje*.

Subotička stolna bazilika stara 250 godina

Prije 250 godina blagoslovljen je kamen temeljac današnje subotičke stolne bazilike svete Terezije. Bilo je to 14. listopada 1773. godine. Župa svete Terezije i Subotička biskupija već su započele prigodna slavlja. Svečani koncert 12. svibnja otvorio je ta slavlja. O jednoj prastaraj subotičkoj crkvi pisale su i građanske novine.

JEDNA SUBOTIČKA SREDNJOVJEKOVNA CRKVA

Pokojni László Szekeres, baveći se arheologijom, zaključio je da je prosječno bačko selo u srednjem vijeku brojalo stotinjak stanovnika. U tim nekadašnjim selima našao se i po koji majstor: čizmar, zidar, kovač, što je ljudima bilo najpotrebnije. Ta su sela bila razmjerno gusto raspoređena. U mnogim selima se nalazila i skromna župna crkva. Boljestojeća sela imala su, kao i sada, bogatiju crkvu. Oko Subotice je bilo cijelo mnoštvo takvih sela, a neka su i zaboravljena. Iz naziva pojedinih lokaliteta ili pustara samo se zaključuje da je tamo mogla biti crkva. Takvi nazivi su Pavlovac (crkva svetoga Pavla), Šebešić (crkva svetoga Sebastijana) i slično.

CRKVA I OKO NJE GROBLJE

Jedno takvo selo je postojalo na pustari Kaponja pod današnjim Tavankutom. Kaponja se nalazi 17 kilometara jugozapadno od Subotice, u istoimenom zaseoku Donjeg Tavankuta, a uz istočnu obalu umjetnog akumulacijskog jezera Skenderevo. Nalazište se prvi put spominje 1744. godine, kada je kraljevsko povjerenstvo na tom mjestu zabilježilo postojanje ruševina crkve. Prema saznanjima nekadašnjeg vrsnog poznavatelja arheologije sjevernih predjela Bačke, Lászla Szekeresa, moguće je da lokalitet zapravo predstavlja srednjovjekovno naselje Itod, koje se u dokumentu kalačkog nadbiskupa prvi put spominje 1198. godine.

Što su arheolozi pronašli na tom mjestu piše Jelena Lemajić u *Večernjim novostima* 1. prosinca 2013. godine. Naslov njezinoga pisanja „Duboko oranje” je „izbacilo” crkvu iz 12. stoljeća. Subotički arheolozi iskopali su, dakle, temelje crkve iz 12. stoljeća. Crkva je duga 15, a široka osam metara. Pronađeni su i temelji zvonika koji je resio pročelje crkve. Oko crkve je otkriveno 178 grobova s kostima. Arheolozi su uvjereni da je oko te crkve bilo puno veće groblje, a da je otkopano svega 30 posto grobova. Ostali su grobovi vremenom preorani. Dobar dio tih grobova i grobnica je nestao 1990. godine, kada je na tom području kopala vojska. O starini nalaza svjedoče ondje pronađeni novčići iz vremena mađarskih kraljeva Kálmána i Béle III. Pronađeno je i nešto nakita. Na groblju su otkriveni tragovi sahranjivanja iz 14. stoljeća. Neki kasniji grobovi su bili kopani u građevinskom šutu, pa se da zaključiti da se na tom groblju

sahranjivalo i nakon što je crkva porušena. Arheolozi su otkrili tek četvrtinu nalazišta. Pretpostavljaju da je tamo bilo barem 300 grobova.

ZAŠTITNA ISTRAŽIVANJA

Prva arheološka istraživanja išla su za tim da se zaštiti lokalitet, a onda su prešla u sustavna istraživanja, koja su od 2010. do 2015. provedena u suradnji Gradskog muzeja Subotica i Međuopćinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Subotici (MZZSK). Radovima je rukovodila tadašnja kustosica-arheologinja Muzeja Ágnes Szekeres, te umirovljeni arheolog Zavoda Zvonimir Nedeljković. Neda Dimovski, kustosica srednjovjekovne zbirke u gradskom muzeju, kaže da su arheološka istraživanja započeta kao zaštitna, budući da su se desetljećima na tom području prilikom oranja zemlje uništavali ostatci temelja srednjovjekovne crkve, što se moglo vidjeti po ostacima cigle i žbuke na samoj površini, a ugroženo je i groblje oko nje, također iz tog razdoblja.

ZIDOVI CRKVE OD NABIJENE ZEMLJE

U potpunosti su očuvani temelji koji su od nabijene zemlje. Bila je to jednobrodna crkva, i otkriveno je, što je arhitektonski bilo zanimljivo, da nešto drukčiju strukturu temelja imaju temelji zvonika koji su rađeni od nabijene zemlje i opeke. Samim tim što je riječ o crkvi, trebalo je obaviti širi iskop i time je zahvaćeno i groblje. Prvotna svrha iskapanja je bila crkva. Da se crkva otkrije valjalo je zahvatiti širi pojas oko temelja crkve. Tako se došlo i do groblja, budući da se oko crkve sahranjivalo. Zahvaljujući otkrivenim grobovima i posmrtnim ostacima došlo se do novčića i ukrasa iz vremena kada se tamo sahranjivalo. U staro vrijeme je postojao običaj, još iz poganskih vremena, da se pokojnicima u ruku ili u usta stavljao novac. Tako su činili i Rimljani i Grci. Običaj su kasnije preuzeli i kršćani. Sudeći prema pronađenom novcu, na Kaponji se sahranjivalo već u XI. stoljeću. Pod temeljima zvonika je otkriven grob s novčićem iz 12. stoljeća. Na Kaponji se sahranjivalo od 11. do 13. stoljeća.

CRKVA NA BLAGOJ UZVISINI

Na Kaponji, uz rječicu Krivaju, na najvišoj točki u okružju, uzdizala se kršćanska crkva uz koju se nalazilo groblje na kojemu je sahranjivano okolno stanovništvo. O tome koji je narod tu živio može se samo nagađati. Diljem tadašnjeg mađarskog kraljevstva je živjelo starosjedilačko stanovništvo iz vremena prije doseljenja mađarskog naroda. Nema sumnje da je Kaponja u srednjom vijeku bilo naseljeno mjesto – selo. Oko crkve su se sahranjivali ljudi koji su živjeli na tom području. Ágnes Szekeres je govorila: „Grad i naselje u klasičnom, današnjem smislu riječi ovdje nisu postojali, nego tip naselja kao i danas, i to već stoljećima.” Tada se na Kaponji živjelo na salašima.

Zvijezde u kršćanskoj ikonografiji

Zvijezda je u ikonografiji simbol Krista, na stropu je simbol neba i vječnosti. Od 9. do 15. stoljeća prikazivana je kao osmerokraka koja u sebi nosi oblik križa. Na slikama gdje je prikazana Marija, zvijezda je šesterokraka. Pored Sunca i Mjeseca, i zvijezde se pojavljuju na kompozicijama umjetničkih slika koje prikazuju stvaranje svijeta. Nebeska, božanska sfera na kompozicijama slika u većini slučajeva prikazana je plavim zvjezdanim nebom. Sazviježđe s plavom pozadinom biva najpoznatiji način dekoracija završetka apsida romanskih bazilika i gotičkih katedrala, a kasnije se pojavljuje i na cijelom stropu, u tehnici oslikavanja i mozaika također. Na slikama koje prikazuju apokalipsu, tema iz knjige Otkrivenja (Novi zavjet) *u desnici mu sedam zvijezda, iz usta mu izlazi mač dvosječan, oštar, a lice mu kao kad sunce sjaji u svojoj snazi* (Otk 1,16), zvijezde simboliziraju anđele sedam crkava kojima je sv. Ivan napisao otkrivenja.

U tipološkom smislu, Betlehemske zvijezde Sveta tri kralja (Isusovo rođenje) pripada i zvijezda Bileamova, proročanstva iz Staroga zavjeta. Blažena Djevica Marija se pojavljuje sa krunom na glavi od dvanaest zvijezda kada je prikazana kao nebeska žena apokalipse (Otk 12). Jedna zvijezda prikazuje Mariju kao „zvijezdu mora“, taj prikaz se nalazi u ranosrednjovjekovnom hvalospjevu „Ave maris stella“ (Zdravo, zvijezdo mora) koji tako naziva Mariju koja vjernicima pokazuje pravi smjer poput zvijezda koje mornare vode u pravom smjeru. Svjetla jutarnja Danica (Sir 50,6) odnosi se na Krista i Mariju. Na bizantskim ikonama tri zvijezde ukrašavaju Marijin veo, na glavi i na ramenima.

Na čelu svetog Dominika sja zvijezda. Zvijezda na prsima svetog Nikole Tolentinskog (13. st.) podsjeća na zvijezdu koja se pojavila prije svečeve smrti, a kasnije je uvijek bila vidljiva iznad njegova groba na godišnjicu njegove smrti. Sedam zvijezda koje je u snu vidio sveti Hugo, biskup Grenobla (11. st.), predstavljaju svetog Brunu, utemeljitelja kartuzijanskog reda, i njegovih šest drugova, kojima je biskup Hugo latinskog imena Cartusia darovao spomenuto imanje kako

bi ondje mogli osnovati svoj prvi samostan. Pet zvjezdica okružuje čelo svetog Ivana Nepomuka.

U ranokršćanskoj arheologiji i razdoblju prije Konstantina Velikog zvijezda je simbol Kristovog monograma (Khrismon, Crux monogrammatica). Nastala je ispisivanjem I (Isus) i X (Krist) jedno preko drugog.

Sveti Ivan Nepomuk, Crkva Presvetoga Trojstva – Sombor

Vrijeme radosnog i pobožnog pjevanja

Pred nama se nalaze okvirni prijedlozi za liturgijsko pjevanje tijekom mjeseca lipnja. Osim nedjeljnih misnih slavlja, u ovom mjesecu slave se i svetkovine Tijelova, Presvetog Srca Isusova, apostolskih prvaka svetog Petra i Pavla te Rođenja svetog Ivana Krstitelja, te se ovdje nalaze prijedlozi i za te dane. U procesijama na Tijelovo nastojmo pjevati naše popijevke iz Bačke, ali i poneku novu euharistijsku pjesmu iz pjesmarice *Pjevajte Gospodu pjesmu novu*. Neka vrijeme pred nama bude vrijeme radosnog i pobožnog pjevanja.

Presveto Trojstvo – 4. 6. 2023.

Ulazna: Blagoslovljen budi Bog Otac (PGPN 75-2) ili Oče naš dobri (PGPN 224, SB 33)

Otpjevni psalam: S. Grgat: Hvaljen i slavljen dovijeka <https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2017/03/Haljen-i-slavljen-dovijeka-S.-Grgat.pdf>

Prinosna: Darove prinesite (PGPN 230)

Pričest: Dođite živomu vrelu (PGPN 153, SB13), Zdravo Tijelo (PGPN 248, SB 55)

Izlazna: Ne ostavi nas nigdar (PGPN 263, SB 53)

Tijelovo – 8. 6. 2023.

Ulazna: Narod svoj hrani (PGPN 77-2) ili S rajskih visina (SB 54)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Slavi Jeruzaleme <https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2017/03/Slavi-Jeruzaleme-Gospodina-A.-Igrec.pdf>

Posljednica: Hvali Sion (PGPN 202, 203)

Prinosna: Jedan kruh na svetom stolu (PGPN 231, SB 39)

Pričest: Kruše života (SB 240), Uzmite jedite (PGPN 247, SB 50), Sakramentu veličajnom (PGPN 243, SB 44), Zdrav slatki Isuse (SB 47)

Izlazna: Veselo braćo kliknimo (PGPN 848, SB 74) ili Hod te slaviti uviče (SB 45)

Deseta nedjelja kroz godinu – 11. 6. 2023.

Ulazna: Svemožni Bože (SB 36)

Otpjevni psalam: I. Andrić: Onomu koji hodi stazama pravim

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2021/01/Onomu-koji-hodi-stazama-pravim-I.-Andric.pdf>

Prinosna: Jedan kruh na svetom stolu (PGPN 231, SB 39)

Pričest: Kruše života (SB 240)

Izlazna: O Srce Sina Božjega (PGPN 175, SB 20)

Presveto Srce Isusovo – 16. 6. 2023.

Ulazna: O Srce Sina Božjega (PGPN 175, SB 20)

Otpjevni psalam: Vječna je ljubav Njegova (PGPN 158, SB 15)

Prinosna: Srce Božansko (PGPN 755, SB 21)

Pričest: Sva ljubavi mi Isuse (PGPN 186, SB 28), U slavu Svetog Srca (PGPN 753, SB 23)

Izlazna: Do nebesa (PGPN 753, SB 24)

Jedanaesta nedjelja kroz godinu – 18. 6. 2023.

Ulazna: Od sva se četiri vjetra (PGPN 226, SB 35)

Otpjevni psalam: Njegov smo narod (PGPN 116)

Prinosna: Po obećanju (PGPN 228, SB 38)

Pričest: Zdravo Tijelo Isusovo (PGPN 248, SB 51)

Izlazna: Dobri Kralju mira (SB 22)

Rođenje Svetog Ivana Krstitelja – 24. 6. 2023.

Ulazna: Oče naš dobri 1. i 2. kitica (PGPN 224, SB 33)

Otpjevni psalam: Hvala ti što sam stvoren – Tihomir Prša (<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/06/Hvala-ti-s%CC%8Cto-sam-stvoren-Full-Score.pdf>)

Prinosna: Oče naš dobri 3. i 4. kitica (PGPN 224, SB 33)

Pričest: Hvali dušo moja (PGPN 125, SB 9), Odzivam se Isuse (PGPN 244, SB 46)

Izlazna: Preblažen sveće (PGPN 664) ili Do nebesa (PGPN 753, SB 24)

Dvanaesta nedjelja kroz godinu – 25. 6. 2023.

Ulazna: Po obećanju (PGPN 228, SB 38) ili O Isuse naš premili (SB 34)

Otpjevni psalam: Š. Marović: Po velikoj dobroti svojoj <https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2017/05/Po-velikoj-dobroti-svojoj-Full-Score.pdf>

Prinosna: O da bude radost (PGPN 260)

Pričest: O hostijo spasonosna (PGPN 278 ili neki drugi napjev), Sva ljubavi mi Isuse (PGPN 186, SB 28)

Izlazna: Do nebesa (PGPN 753, SB 24)

Sveti Petar i Pavao – 29. 6. 2023.

Ulazna: Poglavara vrhovnoga (PGPN 635, SB 200)

Otpjevni psalam: Kušajte i vidite (PGPN 129, SB 10)

Prinosna: Jedan kruh na svetom stolu (PGPN 231, SB 39)

Pričest: Veselo braćo kliknimo (PGPN 848, SB 74), Zdrav slatki Isuse (SB 47)

Izlazna: Jekni pjesmo (PGPN 847) ili Gdi se Petra sveto tilo (SB 201 u dvije varijante)

Trinaesta nedjelja kroz godinu – 2. 7. 2023.

Ulazna: O silni jaki Bože (PGPN 227, SB 37)

Otpjevni psalam: O ljubavi Tvojoj Gospodine (PGPN 345)

Prinosna: O silni jaki Bože - 2. kitica (PGPN 227, SB 37)

Pričest: Žeđa duša moja (PGPN 154, SB 14)

Izlazna: U slavu svetog srca (PGPN 756, SB 23)

Draga djeco!

Poznajete li nekog prvopričesnika, izradite mu čestitku, obradujte ga nekim originalnim darom u koji ćete mu spakirati neku molitvu, sličicu koju ćete sami izraditi. Pustite mašti na volju. Znajte da, kada Krist stupi u vaša srca, postajete još jači. Ne zaboravite mu reći hvala jer vas čuva i brine o vašem životnom putu. Vjerujte da On zna koja je staza najbolja!

Moja prva sveta pričest

Moja prva sveta pričest održana je _____
u gradu _____,
u crkvi _____.
Svečano misno slavlje počelo je u _____ sati,
a vodili su ga župnik _____
i kapelan _____.
Za prvu pričest pripremali su nas: _____.
Nakon svete mise zajedno smo proslavili moju prvu svetu pričest.

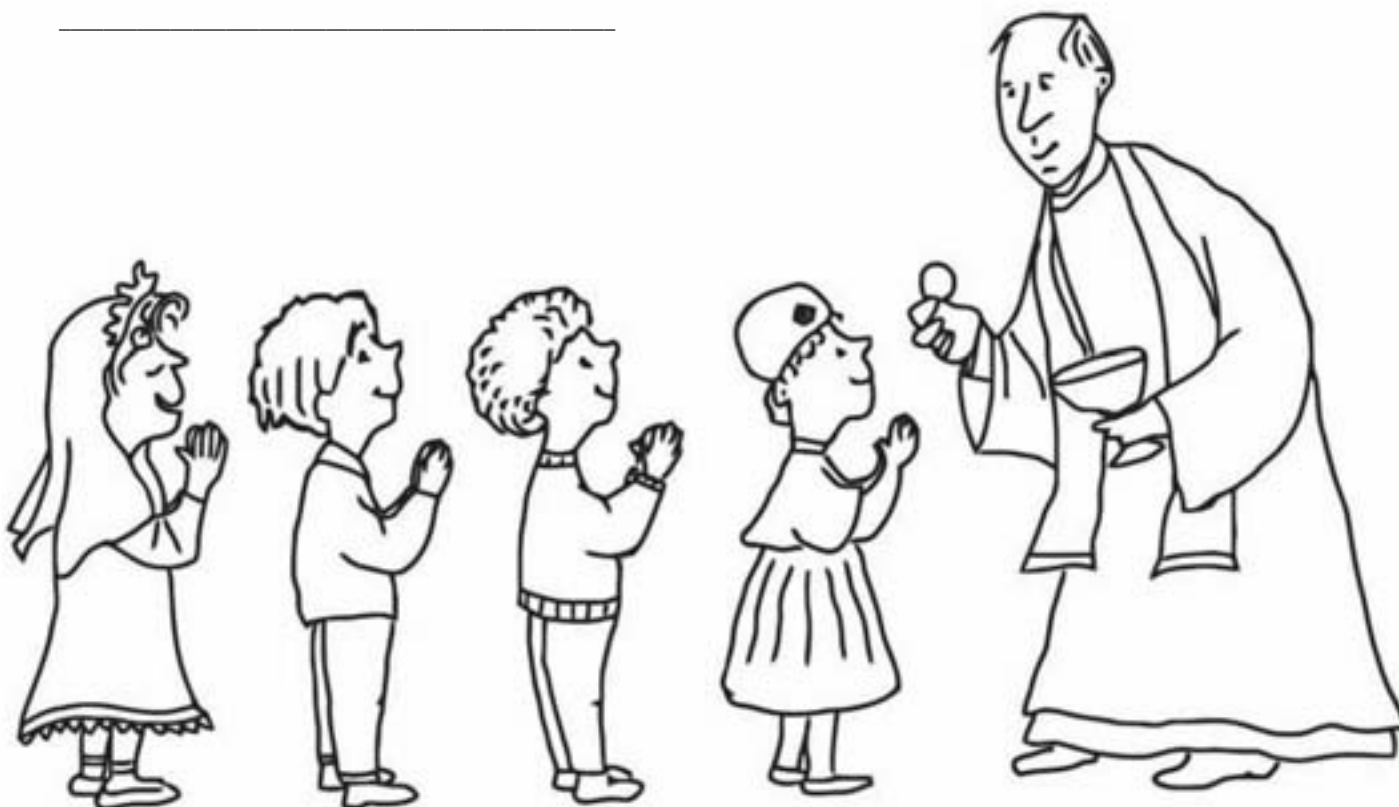
Moji gosti:

Mjesto proslave:

Prva pričest

Prvi puta i mi mali
pričest sad smo blagovali.
Krist nam posla kruh života,
Sama ljubav i dobrota.

Hostija je sveta bijela
U naš život došla cijela.
Postali smo sveti, novi
Bože ti nas blagoslovi!

S papom Franjom mir dolazi

U tišini svakog dana
sklapam ruke, molim se,
za Tvoj mir
u našem domu, Isuse.
Svaki dio moga bića
osluškuje korake,
Ti dolaziš s osmijehom,
Milosrdni Isuse.
Tvoja ljubav ozdravlja,
liječi naše rane sve
na srcu i duši, Isuse.
Mir nam daješ i ostavljaš,
zajedništvo obnavljaš,
hvala Ti za mir, Isuse...
Petar naših dana
papa Franjo dolazi,
gradimo mir
u jedinstvu s njim
na zajedničkom putu vjere.
Na putu prema Tebi
poruku mira nam šalje:
„Narode moj ljubljani
mir vama i vašoj zemlji!”
S papom Franjom mir dolazi,
liječi naše rane sve
na srcu i duši, Isuse.
Mir nam daješ i ostavljaš,
zajedništvo obnavljaš,
hvala Ti za mir, Isuse!

Luka Balvan

TEMA BROJA: „Krist je naša budućnost”
Apostolski posjet pape Franje Mađarskoj

5

Tema

„Krist je naša budućnost“

22

Katolička Crkva u regiji
Prvi Međunarodni ekumenski
festival duhovne glazbe
„Emaus Fest“

28

Intervju

Dr. Darko Perković,
psihijatar psihoterapeut

15

Događanja iz Subotičke biskupije

Susret mladih Subotičke
biskupije: „Teži put je Božji“

24

Tragovi kulture

ZKVH na manifestaciji „Noć
knjige 2023.“ u Hrvatskoj
matici iseljenika

39

Psihologija

Traume i traumatična iskustva

/ IMPRESUM

Katolički list (mjesečnik)
godište XXIX., broj 342
Svibanj (maj) 2023.

Izdaje:

Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:

Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)24 524496
Dušan Balažević, zamjenik glavnog
i odgovornog urednika
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Marko Tucakov, novinar
Dragan Muharem, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković,
autor naslovne i zadnje stranice

Tisak:

Rotografika d.o.o.
Segedinski put 72
24 000 Subotica
+381 24 636 600

Izdavanje Zvonika podupiru

Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i
verskim zajednicama Republike
Srbije.

Prijatelji Zvonika

Godišnja pretplata na Zvonik

* Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**
* Poštom: **2000 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekoceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:

Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 205-0000000514856-51 NLB Komercijalna Banka
A.D. Beograd, s naznakom: „za Zvonik“.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.

Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 205-0070800067390-03
NLB Komercijalna Banka A.D. Beograd
SWIFT: KOBBSBG
IBAN: RS35205007080006739003

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni
urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . -
Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović“,
1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije:

* Zvonik
* Attila Kovács
* Vedran Jegić
* NIU „Hrvatska riječ“
* www.subotica.info
* www.pixabay.com
* UBH „Dužijanca“
* Facebook

Krizma – sveta potvrda

Sedam darova Duha Svetoga

Dragi krizmanici,

S ponosom nosite darove Duha Svetoga, tako da ih svatko na vama prepozna. Svi koji smo ih već primili, prisjetimo se što nam je Duh Sveti darovao i koristimo te darove svakodnevno.

izradila Sanja S., <http://icrmoneneni-portal.com>

7 DAROVA DUHA SVETOGA

